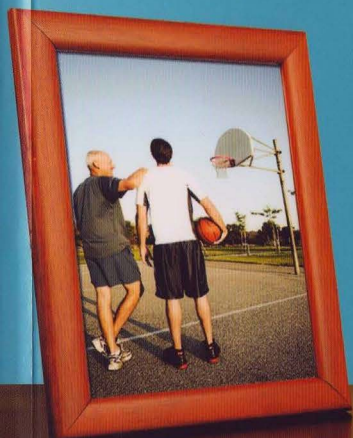

JUSTIN HALPERN

Μπαμπακίες

Sh*t My Dad Says

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ:
ΘΟΔΩΡΗΣ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

8 εβδομάδες #1
New York Times
Top 10

IntroBooks

Ο Justin Halpern είναι ένας από τους ιδρυτές της κωμικής ιστοσελίδας HolyTaco.com και αρχισυντάκτης του Maxim.com. Η σελίδα του στο Twitter «Shit My Dad Says» αριθμεί 1.700.000 ακολούθους. Είναι ένας από τους σεναριογράφους και παραγωγούς της ομότιπλης τηλεοπτικής σειράς, που στην Αμερική προβάλλεται από το CBS, με πρωταγωνιστή τον William Shatner. Ο Halpern μοιράζει το χρόνο του ανάμεσα στο Λος Άντζελες και το πατρικό του στο Σαν Ντιέγκο.

www.Twitter.com/ShitMyDadSays

www.ShitMyDadSays.com

JUSTIN HALPERN

Μπαμπακίες

Sh*t My Dad Says

Τίτλος πρωτοτύπου: SH*T MY DAD SAYS

Copyright ©2010 by Justin Halpern

Μετάφραση: Θοδωρής Γεωργακόπουλος

Δικαίωμα για την ελληνική γλώσσα:

Π Ανώνυμη Εκδοτική και Εμπορική Εταιρεία

Κατεχάκη 61Α, 115 25 Αθήνα

Τηλ.: 210 330 7003 – Fax: 210 691 2023

E-mail: p-info@imako.gr

ISBN: 978-960-6680-96-0

JUSTIN HALPERN

Μπαμπακίες

Sh*t My Dad Says

IntroBooks

*Στον πατέρα μου, τη μητέρα μου,
τον Νταν, τον Έβαν, τον Χοσέ και την Αμάντα
Σας ευχαριστώ για την αγάπη και την υποστήριξή σας*

Εισαγωγή

«Το μόνο που σου ζητώ είναι να μαζεύεις τα πράγματά σου και να μην αφήνεις το δωμάτιό σου άνω-κάτω, λες κι έχει γίνει εκεί μέσα παρτούζα. Α, και λυπάμαι που σε παράτησε η γκόμενά σου».

Όταν ήμουν είκοσι οκτώ χρονών η ζωή μου ήταν ως εξής: Ζούσα στο Λος Άντζελες και είχα μια γκόμενα εξ αποστάσεως, η οποία έμενε στο Σαν Ντιέγκο. Σχεδόν κάθε Παρασκευή έπαιρνα το αυτοκίνητό μου και έτρωγα την κίνηση της Εθνικής για τρεισήμισι ώρες για να πάω να τη δω. Αρκετά συχνά η μηχανή του αυτοκινήτου, ενός Ford Ranger του '99, αποφάσιζε να τα φτύσει στη μέση του δρόμου. Το δε ραδιόφωνό του ήταν χαλασμένο κι έπαινε μόνο ένα σταθμό που έπαιζε μόνο τραγούδια του ανερχόμενου ράπερ Φλο Ρίντα. Φαντάσου με λοιπόν στην Εθνική, να μου σβήνει η μηχανή, να κλειδώνει το τιμόνι κι απ' τα ηχεία να ακούγεται: «Και τώρα ο δικός μου, ο μάγκας ο Φλο Ρίντα, με το νέο του χιτ “Right Round! Let's Get This Party Started!”» Μεγάλες στιγμές.

Για να μην τα πολυλογώ, το πήγαινε-έλα με κούραζε. Έτσι όταν το Maxim.com μου προσέφερε το Μάη του 2009 μια δουλειά που θα μου επέτρεπε να γράφω από οπουδήποτε, άδραξα

την ευκαιρία. Θα μπορούσα επιτέλους να μετακομίσω στο Σαν Ντιέγκο και να μείνω με την κοπέλα μου. Το μόνο πρόβλημα ήταν ότι αυτή δεν ενθουσιάστηκε και πολύ με την ιδέα. Κι όταν λέω «δεν ενθουσιάστηκε» εννοώ πως όταν εμφανίστηκα στο σπίτι της για να της πω τα ευχάριστα, με χώρισε.

Φεύγοντας από το σπίτι της συνειδητοποίησα πως πλέον δεν ήμουν μόνο χωρισμένος, ήμουν και άστεγος, καθώς είχα ήδη ενημερώσει το σπιτονοικοκύρη μου στο Λος Άντζελες ότι στο τέλος του μήνα θα άφηνα το διαμέρισμά μου. Και τη στιγμή που το συνειδητοποίησα αυτό, τα 'φτυσε η μηχανή του αυτοκινήτου. Καθώς προσπαθούσα να την κάνω να πάρει πάλι μπρος, θυμήθηκα πως οι μόνοι άνθρωποι που θα μπορούσαν να με φιλοξενήσουν στο Σαν Ντιέγκο ήταν οι γονείς μου.

Η σκέψη μού προκάλεσε τρομερή νευρική κατάσταση, επειδή το να ζητάς μια χάρη απ' τον πατέρα μου είναι σαν να εκδικάζεις υπόθεση στον Άρειο Πάγο: Πρέπει να θέσεις τα γεγονότα ξεκάθαρα, δομημένα σωστά ώστε να σχηματίζουν στέρεα επιχειρήματα, και να ανακαλείς και δεδικασμένα που υποστηρίζουν το αίτημά σου. Αυτό ακριβώς έκανα λίγο αργότερα, στη μικρή μονοκατοικία μιας γειτονιάς που λέγεται Πόιντ Λόμα, στο σαλόνι του πατρικού μου.

Επικαλέστηκα την υπόθεση «Μπαμπάς εναντίον Αδερφού μου, Ντάνιελ Χάλπερν», κατά την οποία ο αδερφός μου επέστρεψε στην πατρική εστία για λίγο καιρό όταν ήταν είκοσι εννιά και σε «περίεργη φάση». Καθώς παρέθετα τα στοιχεία, ο πατέρας μου με διέκοψε.

«Εντάξει. Για όνομα του Θεού. Δε χρειάζεται να πεις όλο το γαμημένο το ποιηματάκι. Φυσικά μπορείς να μείνεις. Το ξέρεις. Το μόνο που σου ζητάω είναι να μαζεύεις τα πράγματά σου και να μην αφήνεις το δωμάτιό σου άνω-κάτω, λες κι έχει

γίνει εκεί μέσα παρτούζα. Α, και λυπάμαι που σε παράτησε η γκόμενά σου».

Είχαν περάσει δέκα χρόνια από τότε που είχα φύγει απ' το πατρικό. Τότε ήμουν δευτεροετής στο πανεπιστήμιο San Diego State και οι γονείς μου εργάζονταν –η μάνα μου ήταν δικηγόρος σε μια μη κερδοσκοπική οργάνωση, ο πατέρας μου ερευνητής πυρηνικής ιατρικής στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας στο Σαν Ντιέγκο– οπότε δεν τους έβλεπα και πολύ συχνά. Τώρα η μάνα μου μεν εξακολουθούσε να δουλεύει, αλλά ο πατέρας μου, στα εβδομήντα τρία πια, είχε πάρει σύνταξη και περνούσε τις μέρες του χαζεύοντας στο σπίτι. Συνέχεια.

Το πρώτο πρωί σηκώθηκα κατά τις 8:30 και έστησα το «γραφείο» μου –δηλαδή το λάπτοπ μου– στο σαλόνι, για να γράψω το πρώτο μου άρθρο. Λίγες μέρες πριν είχε πεθάνει ο Μάικλ Τζάκσον, κι εγώ σκόπευα να γράψω μια κωμική ιστορία για τον Ιησού, που είναι στον παράδεισο και μελετάει τις κατηγορίες περί παιδοφιλίας που είχαν καταλογιστεί στον τραγουδιστή, και στο τέλος τον αφήνει να μπει επειδή του αρέσει πολύ η μουσική του. Ο πατέρας μου την ίδια ώρα έβλεπε τηλεόραση. Του ήταν πολύ δύσκολο να καταλάβει ότι κάποιος που κάθεται στο σπίτι του με τις πιτζάμες και ψάχνει αστείες φωτογραφίες του Ιησού στο Google μπορεί να «δουλεύει». Οπότε αποφάσισε να συμπεριφέρεται σαν να μη δουλεύω.

«Γιατί μου μιλάς για τον Μάικλ Τζάκσον, ρε Γουλφ Μπλίτσερ;» φώναζε στο βετεράνο δημοσιογράφο του CNN στην τηλεόραση. «Ο Πρόεδρος είναι στη Ρωσία και προσπαθεί να τους πείσει να σταματήσουν τα πυρηνικά και συ μου μιλάς για το Μάικλ Τζάκσον; Άντε και γαμήσου, Γουλφ Μπλίτσερ!»

Κατά τη διάρκεια της υπόλοιπης μέρας, και εντελώς σπορα-

δικά και αναπάντεχα, ο πατέρας μου θυμόταν κάτι ή τσατιζόταν για κάτι και μπούκαρε φουριόζος στο σαλόνι από την κουζίνα ή την αυλή ή όπου ήταν προηγούμενως και φώναζε:

«Βάζεις κέτσαπ στο χάμπουργκερ που σου 'φτιαξα;»

«Ναι, γιατί;»

«Τι *γιατί*; Τι εννοείς *γιατί*, γαμώ το μου; Είναι γκουρμέ το χάμπουργκερ που σου 'φτιαξα. Δεν είναι κοπριά σαν αυτά που φτιάχνεις εσύ. Αφιέρωσα χρόνο για να σ' το φτιάξω. Κι εσύ του βάζεις κέτσαπ; Την επόμενη φορά σκατά θα σου φτιάξω να φας».

Ήταν ωραία πίσω στο πατρικό.

Ο πατέρας μου ήταν πάντα ευθύς και σταράτος τύπος, από τότε που τον θυμάμαι. Όταν ήμουν μικρός τον φοβόμουν πάρα πολύ, οπότε δεν καταλάβαινα πως πρόκειται για το λιγότερο ψυχαναγκαστικό άτομο που υπάρχει στον πλανήτη. Ως ενήλικας πια είχα συνηθίσει να μιλάω με συναδέλφους, φίλους και συγγενείς που ποτέ δεν έλεγαν αυτό που πραγματικά σκέφτονταν. Εκείνους τους πρώτους μήνες πίσω στο πατρικό μου, περνώντας χρόνο με τον πατέρα μου, άρχισα να εκτιμώ αυτή την παλαβιάρικη ειλικρίνεια που χαρακτήριζε κάθε σχόλιό του και, εδώ που τα λέμε, και ολόκληρη την προσωπικότητά του.

Μια μέρα είχαμε βγάλει το σκύλο μου τον Άνγκους βόλτα, και καθώς ο σκύλος μύριζε το θάμνο ενός γείτονα, ο πατέρας μου είπε: «Κοίτα την κωλοτρυπίδα του σκύλου».

«Τι πράγμα; Γιατί;»

«Μπορείς να καταλάβεις από τη διαστολή της κωλοτρυπίδας του ότι σύντομα θα χέσει. Να. Κοίτα».

Τη στιγμή εκείνη, καθώς ο Άνγκους άδειαζε το εντεράκι του στην αυλή του γείτονα, κατάλαβα πόσο σοφός είναι ο πατέρας μου.

Το ίδιο βράδι έβαλα την ατάκα του για την κωλοτρυπίδα του σκύλου στο status του Instant Messenger που χρησιμοποιούσα. Από τότε άρχισα κάθε μέρα να παίρνω μια ατάκα του πατέρα μου και να τη βάζω εκεί ως status. Λίγες μέρες αργότερα ένας φίλος μου πρότεινε να φτιάξω ένα λογαριασμό στο Twitter για να τα καταγράφω όλα αυτά, και έτσι ξεκίνησα το «@shitmydadsays». Για μια εβδομάδα είχα ελάχιστους followers – μόνο κάτι φίλους που γνώριζαν τι άτομο είναι ο πατέρας μου και γέλαγαν με τις ατάκες. Ένα πρωί όμως ξύπνησα και διαπίστωσα ότι με ακολουθούσαν χίλιοι άνθρωποι. Την επομένη είχαν φτάσει τους δέκα χιλιάδες. Μετά πενήντα χιλιάδες. Μετά εκατό, διακόσιες, τριακόσιες χιλιάδες. Ξαφνικά η φάτσα του πατέρα μου και οι ατάκες του άρχισαν να εμφανίζονται παντού στο Ίντερνετ. Δημοσιογράφοι μού ζητούσαν συνεντεύξεις ή να εμφανιστώ στις εκπομπές τους στην τηλεόραση.

Η πρώτη μου αντίδραση ήταν: «Ωχ, την πατήσαμε». Η δεύτερη ήταν αγνός, καθαρός πανικός.

Για να σας περιγράψω πόσο απεχθάνεται τη δημοσιότητα ο πατέρας μου, επιτρέψτε μου να σας εξηγήσω τη γνώμη του για τους συμμετέχοντες στο τηλεπαιχνίδι γνώσεων *Jeopardy!* Ένα απόγευμα ο πατέρας μου, ένας άνθρωπος μορφωμένος και διαβασμένος, μπήκε στο σαλόνι ενώ η τηλεόραση έπαιζε *Jeopardy!* και απάντησε μία-μία όλες τις ερωτήσεις του παρουσιαστή. «Μπαμπά!» είπα εγώ, «είσαι φοβερός, πρέπει να πας στο παιχνίδι και να παίξεις!»

«Γλάκα μου κάνεις; Κοίτα τους αυτούς τους ανθρώπους. Δε σέβονται τον εαυτό τους. Δεν έχουν αξιοπρέπεια. Με αρρωσταίνει η ιδέα. Τηλεπαιχνίδια; Μαλακίες!»

Ήξερα ότι αργά ή γρήγορα θα έπρεπε να του πω ότι ανέβαζα τις ατάκες του στο Ίντερνετ και πως παραγωγοί της τηλε-

όρασης και εκδότες ενδιαφέρονταν να χρησιμοποιήσουν το υλικό. Πριν το κάνω, όμως, σκέφτηκα να τηλεφωνήσω στο μεγαλύτερο αδερφό μου, τον Νταν, για συμβουλές. Ήλπιζα πως θα μου έλεγε ότι δεν πρέπει να ανησυχώ, πως υπερβάλλω, και πως ο πατέρας μας δε θα είχε πρόβλημα.

«Τι έκανες, ρε μαλάκα;» μου είπε ο Νταν, και έσκασε στα γέλια. «Φίλε μου, ο μπαμπάς θα... Δεν ξέρω καν τι θα κάνει ο μπαμπάς. Να είσαι προετοιμασμένος να φύγεις απ' το σπίτι, με τις κλωτσιές. Αν ήμουν στη θέση σου θα μάζευα τα πράγματά μου, έτοιμος για φευγιό. Και μόνο τα πράγματα που μπορείς να κουβαλήσεις με το ένα χέρι, σαν πρόσφυγας».

Αποφάσισα να πάω μια βόλτα γύρω απ' το τετράγωνο για να ηρεμήσω και να συγκεντρώσω τις σκέψεις μου και μετά να γυρίσω και να του τα πω. Τελικά περπάτησα κάμποσα χιλιόμετρα, και μια ώρα αργότερα επέστρεψα για να τον βρω να κάθεται στη βεράντα. Έδειχνε να είναι στα κέφια του. Οπότε είπα: «ή τώρα ή ποτέ» και πήγα και κάθισα δίπλα του.

«Ε, μπαμπά, έχω κάτι να σου πω. Είναι κάπως περίεργο», είπα. Και άρχισα να του εξηγώ.

«Ξέρω τι είναι το Twitter, γαμώ την τρέλα μου», με διέκοψε. «Μου μιλάς λες και δεν ξέρω την τύφλα μου. Ξέρω τι είναι. Πρέπει να ανάψεις το Ίντερνετ για να πας στο Twitter», είπε, κάνοντας την κίνηση που κάνεις όταν γυρνάς το κλειδί στη μίζα όταν έλεγε τις λέξεις «ανάψεις το Ίντερνετ».

Του τα είπα όλα. Για το Twitter, τους followers, τα άρθρα στις εφημερίδες, τους εκδότες, τους παραγωγούς της τηλεόρασης, τα πάντα. Άκουγε προσεκτικά χωρίς να μιλάει. Και μετά έσκασε στα γέλια, σηκώθηκε όρθιος, έστρωσε το παντελόνι του και είπε: «Έχει πάρει το μάτι σου το κινητό μου; Δεν μπορώ να το βρω. Πάρε με τηλέφωνο να ακούσω πού είναι».

«Δηλαδή, είσαι εντάξει μ' όλα αυτά; Δε σ' ενοχλούν;»

«Στ' αρχίδια μου. Δε με νοιάζει τι γνώμη έχουν οι άνθρωποι για μένα. Γράψε ό,τι θες. Βγάλε και βιβλίο. Δυο κανόνες έχω: Δε θα μιλήσω σε κανέναν και όσα λεφτά βγάλεις τα κρατάς για τον εαυτό σου. Έχω δικά μου λεφτά. Δε χρειάζομαι τα δικά σου. Τώρα πάρε με τηλέφωνο να το βρούμε, γαμώ το μου».

Ποτέ μην υποθέτεις αυτά που δεν ξέρεις

«Και τι στο διάολο σε κάνει να πιστεύεις ότι ο παππούς θέλει να κοιμηθεί στο ίδιο δωμάτιο με σένα;»

Το καλοκαίρι του 1987, όταν εγώ ήμουν έξι χρονών, ο ξάδερφός μου παντρεύτηκε σε μια φάρμα στην Πολιτεία της Ουάσινγκτον. Η οικογένειά μου ζούσε στο Σαν Ντιέγκο, βέβαια, και ο πατέρας μου αποφάσισε πως δεν υπήρχε καμία περίπτωση να πληρώσει χίλια δολάρια για να ταξιδέψουμε όλοι (οι γονείς, τα δυο μου αδέρφια κι εγώ) με αεροπλάνο.

«Δηλαδή, να δώσω εγώ διακόσια δολάρια για να πάει ένα εξάχρονο σε ένα γάμο;» είπε στη μάνα μου. «Νομίζεις ότι ο Τζάστιν νοιάζεται για το γάμο; Μέχρι πριν από δυο χρόνια χεζόταν πάνω του. Αν είναι να πάμε όλοι, θα πάμε με το αμάξι».

Έτσι κι έγινε. Στριμώχτηκα ανάμεσα στους δύο μεγαλύτερους αδερφούς μου, τον Νταν και τον Έβαν, που ήταν 16 και 14 χρονών αντίστοιχα, στο πίσω κάθισμα του αυτοκινήτου μας. Ήταν ένα Thunderbird του '82.

Θα διανύαμε μια απόσταση 3.000 χιλιομέτρων – αλλά πριν περάσουν τα πρώτα τέσσερα, είχαμε αρχίσει να πλακωνόμα-

στε. Ο τσακωμός συνίστατο κυρίως στο να με βαράνε και να μου λένε ατάκες του τύπου «Ρε, γιατί κάθεσαι σαν γκέι; Μάλλον επειδή είσαι γκέι». Μόλις άρχισε η ιστορία, ο πατέρας μου έστριψε το αμάξι απότομα, το έφερε στην άκρη του δρόμου, σταμάτησε, γύρισε προς το μέρος μας και είπε:

«Ακούστε με τώρα. Δεν πρόκειται να ανεχτώ τις μαλακίες σας, εντάξει; Το καταλάβατε; Θα συμπεριφερθούμε όλοι σαν γαμημένα ανθρώπινα όντα».

Αλλά δε συμπεριφερθήκαμε καθόλου έτσι. Δε γινόταν. Αυτή δεν ήταν μια κατάσταση κατάλληλη για «γαμημένα ανθρώπινα όντα». Ήμασταν πέντε άνθρωποι, οι τρεις ανήλικοι, καθισμένοι κολλητά ο ένας στον άλλο για δεκαέξι ώρες την ημέρα, σε ένα ατέλειωτο ταξίδι στην εθνική οδό. Δεν ήταν διακοπές, δεν ήταν ταξίδι αναψυχής: Ήταν σαν να τρέχουμε για να αποφύγουμε το Νόμο. Προχωρούσαμε συνέχεια, στον ατέλειωτο δρόμο, ιδρώναμε ώρα με την ώρα όλο και περισσότερο, εκνευριζόμασταν όλο και περισσότερο, και όλο αυτό υπογραμμιζόταν απ' τα σποραδικά σχόλια του πατέρα μου, του στυλ «Πρέπει να φτάσουμε επιτέλους, γαμώ το, δεν μπορεί να είναι πολύ μακριά πια».

Περίπου μιάμιση μέρα αργότερα, κι όταν πια είχαμε κλείσει ένα γεμάτο εικοσιτετράωρο στο δρόμο, φτάσαμε στην Ολύμπια της Ουάσινγκτον, όπου συναντήσαμε τους συγγενείς μας στο λόμπι ενός ξενοδοχείου. Εξήντα Χάλπερν θα έμεναν εκεί, συμπεριλαμβανομένου και του ενενηντάχρονου παππού μου – του πατέρα του μπαμπά μου. Ήταν ένας ήσυχος αλλά σκληρός τύπος, και δεν του άρεσε καθόλου να ασχολούνται οι άλλοι μαζί του. Είχε δουλέψει σε μια φάρμα με καπνά στο Κεντάκι μέχρι τα εβδομήντα πέντε του, και δεν είχε καμία όρεξη να δέχεται τώρα βοήθεια από κανένα, αν δεν ήταν απόλυτη ανάγκη.

Η οικογένειά μου είχε κλείσει μερικά δίκλινα δωμάτια,

αλλά δεν είχαν κανονίσει ποιος θα έμενε με ποιον. Τα αδέρφια μου αποφάσισαν ότι θα έμεναν μαζί, οι γονείς προφανώς θα έμεναν κι αυτοί μαζί, οπότε εγώ περίσσευα. Για κάποιο λόγο, όλοι οι συγγενείς πίστευαν ότι θα ήταν «πολύ γλυκό» αν έμενα στο ίδιο δωμάτιο με τον παππού. Ο παππούς είχε μείνει ξανά μαζί μας στο Σαν Ντιέγκο, και το μόνο που θυμόμουν από τις συνήθειές του στο σπίτι ήταν το ότι είχε πάντα ένα μπουκάλι ούισκι Wild Turkey στο δωμάτιό του, για να πίνει κλεφτές γουλιές. Ο αδερφός μου ο Νταν μια φορά τον είδε, και ο παππούς φώναξε: «Μ' έπιασες!» και έσκασε στα γέλια. Θυμόμουν επίσης ότι χρειαζόταν βοήθεια για να σηκωθεί απ' το κρεβάτι, αλλά αν κάποιος πήγαινε να τον βοηθήσει θύμωνε και γκρίνιαζε. Δεν ήθελα με τίποτα να μοιραστώ το δωμάτιό μου μαζί του, αλλά ντρεπόμουν να το πω επειδή πίστευα ότι η οικογένειά μου θα με μισούσε αν το έλεγα.

Έτσι, όπως κάθε εξάχρονο που θέλει να αποφύγει κάτι, έκανα ότι είμαι άρρωστος. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να τρελαθούν στην αγωνία οι θείες μου και να τρέξουν στο δωμάτιο των γονιών μου φωνάζοντας: «Το παιδί είναι άρρωστο!» πολύ δραματικά.

«Εντάξει, ηρεμήστε, γαμώ το μου, φύγετε όλοι από δω να εξετάσω τον μικρό», είπε ο πατέρας μου. Όταν μείναμε οι δυο μας με κοίταξε στα μάτια και ένιωσε το μέτωπό μου με την παλάμη του.

«Λες ότι είσαι άρρωστος, ε; Χμ, νομίζω ότι έχεις κολλήσει μια σοβαρή μορφή μαλακίας. Δεν είσαι άρρωστος. Τι συμβαίνει; Έχω διασχίσει τη μισή ήπειρο με το αυτοκίνητο και είμαι πτώμα. Άντε, πες το, τι συμβαίνει;»

«Όλοι θέλουν να μείνω στο ίδιο δωμάτιο με τον παππού, αλλά εγώ δε θέλω», είπα.

«Και τι στο διάολο σε κάνει να πιστεύεις ότι ο παππούς θέλει να κοιμηθεί στο ίδιο δωμάτιο με σένα;»

Δεν το είχα σκεφτεί αυτό. «Δεν ξέρω».

«Ε, πάμε να τον ρωτήσουμε».

Βγήκαμε στο διάδρομο και περπατήσαμε μέχρι το δωμάτιο που είχε διαλέξει ο παππούς. Ετοιμαζόταν να πέσει για ύπνο.

«Ε, μπαμπά», του είπε ο πατέρας μου. «Ο Τζάστιν δε θέλει να κοιμηθεί στο ίδιο δωμάτιο με σένα. Τι έχεις να πεις γι' αυτό;»

Μισοκρύφτηκα πίσω απ' το μπατζάκι του μπαμπά μου. Ο παππούς με κοίταξε για λίγο, και είπε:

«Ούτε γω θέλω να κοιμηθώ στο ίδιο δωμάτιο μαζί του. Θέλω δικό μου δωμάτιο».

Ο πατέρας μου γύρισε και με κοίταξε λες και είχε μόλις αποκαλύψει τον ένοχο σε υπόθεση δολοφονίας. «Ορίστε», είπε. «Προφανώς δεν είσαι και τόσο μεγάλο λαχείο, τελικά».

Για το θέμα της τουαλέτας

«Είσαι τεσσάρων χρονών. Πρέπει να χέσεις στην τουαλέτα. Αυτή εδώ δεν είναι διαπραγμάτευση, δε θα ανταλλάξουμε γνώμες μέχρι να βρούμε τη μέση λύση. Η κουβέντα αυτή θα τελειώσει με σένα να χέξεις στην τουαλέτα».

Για την πρώτη μέρα στο νηπιαγωγείο

«Δηλαδή, νομίζεις ότι αυτό ήταν δύσκολο τώρα; Αν ζορίζεσαι στο νηπιαγωγείο, σου 'χω άσχημα νέα για την υπόλοιπη ζωή σου».

Για τα ατυχήματα

«Χέστηκα για το πώς έγινε. Το τζάμι έσπασε. Ώπα – γιατί είναι χυμένα σιρόπια παντού; Ξέρεις κάτι; Τώρα τελικά με ενδιαφέρει το πώς έγινε. Με ενδιαφέρει πάρα πολύ. Σε ακούω».

Για τα έβδομα γενέθλιά μου

«Όχι, δε θα σου πάρουμε φουσκωτό σπιτάκι για το πάρτι. Τι εννοείς *γιατί*; Έχεις σκεφτεί πού θα το βάζαμε; Πώς θα χώραγε στην αυλή; Ακριβώς, αυτές είναι οι μαλακίες που σκέφτομαι εγώ, και μετά εσύ βλέπεις τα παιχνίδια σου να εμφανίζονται μαγικά».

Για το πώς να μιλάς στους ξένους

«Άκου να δεις, αν κάποιος είναι καλός κι ευγενικός μαζί σου και δεν ξέρεις ποιος είναι, φύγε μακριά, τρέχα. Κανείς δεν είναι ευγενικός μόνο για να είναι ευγενικός. Και αν είναι, ε, ας πάει να είναι ευγενικός αλλού».

Για τους τρόπους στο τραπέζι

«Για όνομα του Θεού, δεν μπορούμε να φάμε μια φορά στο τραπέζι χωρίς να χύσεις κάτι; Όχι, Τζόνι, είμαι σίγουρος ότι το κάνει επίτηδες. Γιατί αν δεν το κάνει επίτηδες, τότε είναι διανοητικά καθυστερημένος. Και οι εξετάσεις έδειξαν ότι δεν είναι».

Για το κλάμα

«Δεν είχα πρόβλημα με το ότι έκλαιγες. Το πρόβλημά μου ήταν οι μύξες που τρέχαν απ' τη μύτη σου. Πού καταλήγουν όλες αυτές οι μύξες; Στα χέρια σου; Στα ρούχα σου; Ω, Θεέ μου, μην αρχίζεις το κλάμα πάλι».

Για την πρώτη φορά που κοιμήθηκα σε σπίτι φίλου

«Προσπάθησε να μην τα κάνεις πάνω σου».

Για τα πειράγματα στο σχολείο

«Ε και λοιπόν; Σε είπε αδερφή. Και πού είναι το κακό; Δεν είναι κακό να είναι κανένας αδερφή. Όχι, για όνομα του Θεού, δε

λέω ότι είσαι αδερφή. Χριστέ μου. Τώρα καταλαβαίνω γιατί σε κοροϊδεύουν».

Για το να νιώθεις καλά γι' αυτό που είσαι

«Εδώ είναι το σπίτι μου. Θα φοράω ρούχα όταν γουστάρω να φοράω ρούχα, και θα γυρνάω γυμνός όταν γουστάρω να είμαι γυμνός. Το ότι θα έρθουν σε λίγο οι φίλοι σου δεν έχει καμία σημασία. Μ' άλλα λόγια, χέστηκα αν έρθουν οι φίλοι σου».

Το σπίτι του άντρα είναι το σπίτι του

«Αυτό εδώ είναι το σπίτι μου, γαμώ το μου! Πρέπει να υπερασπιστώ το σπίτι μου!»

Όταν ήμουν επτά χρονών ο πατέρας μου με πήγε στην κρεβατοκάμαρά του και μου έδειξε την καραμπίνα του. «Αυτή εδώ είναι η σκανδάλη. Εδώ μπαίνουν τα φυσίγγια, από εδώ κοιτάς αυτό που θες να πυροβολήσεις. Έτσι το κρατάς», είπε, και το κράτησε. «Τώρα πρόσεξε: Μην το αγγίζεις ποτέ».

Ο λόγος που ο πατέρας μου είχε μια καραμπίνα στο ντουλάπι πάνω απ' το κρεβάτι του ήταν ο εξής: Ήταν σίγουρος πως αργά ή γρήγορα κάποιος θα έμπαινε στο σπίτι για να μας κλέψει. «Έχουμε ένα σωρό μαλακίες σ' αυτό το σπίτι. Οι άνθρωποι τις θέλουν. Εγώ δε θέλω να τις πάρουν. Κατάλαβες;» Εγώ καταλάβαινα, αλλά για τον πατέρα μου οποιοσδήποτε έκανε θόρυβο μέσα στο σπίτι μετά τη μία τη νύχτα ήταν πιθανότατα διαρρηκτής. Αυτό που δεν καταλάβαινα ήταν η πηγή αυτού του άγχους. Ζούσαμε σε ένα πολύ ήσυχο προάστιο. Κάποτε τον ρώτησα, και μου απάντησε: «Κατάγομαι από διαφορετική εποχή».

«Δηλαδή πότε, μπαμπά;»

«Δεν ξέρω, διαφορετική. Για όνομα του Θεού, σταμάτα να με ρωτάς βλακείες. Να σου φτάνει που νοιάζομαι γι' αυτά τα πράγματα».

Παρά το συνεχή του φόβο για τους διαρρήκτες, ο πατέρας μου θέλει τη βολή του όταν κοιμάται. Και μ' αυτό εννοώ ότι κοιμάται γυμνός. Τσιτσιδι. Κι όταν είναι γυμνός, ο πατέρας μου μοιάζει με μαλλιαρό τέρας που βγήκε απ' το Μάπετ Σόου.

Μια νύχτα, λίγο καιρό αφότου μου είχε δείξει την καραμπίνα, ο πατέρας μου ξύπνησε απότομα στις δύο παρά τέταρτο τη νύχτα από ένα θόρυβο στην κουζίνα. Αμέσως πετάχτηκε απ' το κρεβάτι, άρπαξε την καραμπίνα, είπε στη μάνα μου να μείνει ακίνητη, και βγήκε στο διάδρομο με το όπλο προτεταμένο και το δάχτυλο στη σκανδάλη. Ξύπνησα πάνω στην ώρα για να τον δω να περνάει απ' την πόρτα του δωματίου μου, γυμνός και πεσμένος στα τέσσερα, καθ' οδόν για την πόρτα της κουζίνας. Ο πατέρας μου σταμάτησε στη μέση του διαδρόμου, στόχευσε προς την κλειστή πόρτα και φώναξε: «Γέρνα από αυτή την πόρτα και σ' έφαγα!»

Στην κουζίνα εκείνη τη στιγμή βρισκόταν η θεία μου η Τζιν, η αδερφή της μαμάς μου, που έμενε μαζί μας και, μη γνωρίζοντας τον κανόνα περί «1 τη νύχτα», είχε κατέβει για ένα μεταμεσονύχτιο σνακ. Μόλις άκουσε τις φωνές του πατέρα μου, άνοιξε την πόρτα της κουζίνας και τον είδε, γυμνό, στο πάτωμα, να τη σημαδεύει με την καραμπίνα. Έφυγε τρέχοντας για το δωμάτιό της, κι έκλεισε την πόρτα με πάταγο. Ο πατέρας μου νόμισε ότι ήταν τρομαγμένη από το διαρρήκτη, κι έμεινε έτοιμος, σε επιφυλακή. Την ίδια ώρα η μάνα μου, που δεν είχε ιδέα για όσα είχαν συμβεί στο διάδρομο, τηλεφώνησε στην αστυνομία. «Σαμ! Έρχεται η αστυνομία! Μάζεψε το όπλο σου και φόρα κάνα ρούχο!» φώναξε.

«Μαλακίες! Δεν κάνω τίποτα απ' τα δύο! Είναι το σπίτι μου, γαμώ το μου! Πρέπει να υπερασπίσω το σπίτι μου!» φώναξε.

Όταν τελικά κατέφτασαν οι αστυνομικοί, διαπίστωσαν ότι δεν είχε συμβεί τίποτα και ζήτησαν απ' τον πατέρα μου να φορέσει ρούχα και να μαζέψει το όπλο του.

Το επόμενο πρωί η οικογένεια κάθισε ήσυχα στο τραπέζι για το πρωινό. Η θεία μου βγήκε απ' το δωμάτιό της για πρώτη φορά από τη νυχτερινή συνάντησή της με τον οπλισμένο γυμνό μπαμπά μου, και κάθισε κι αυτή ήσυχα στο τραπέζι, χωρίς να πει κουβέντα. Ο αδερφός μου έσκυψε δίπλα μου και μου εξήγησε, για την περίπτωση που δεν είχα καταλάβει: «Η θεία είδε το πουλί του μπαμπά, κι αυτός προσπάθησε να τη σκοτώσει».

Ο μπαμπάς μου τότε γύρισε προς το μέρος μας και μας είπε, πολύ σοβαρά: «Φαντάζομαι πρέπει να σας εξηγήσω τι έγινε χτες το βράδυ. Κανείς δεν μπήκε στο σπίτι. Αλλά θυμηθείτε: Το σπίτι ενός άντρα είναι το σπίτι του».

Έφαγε μια τελευταία μπουκιά και σηκώθηκε. «Εντάξει; Πάω στη δουλειά τώρα».

Περί ιηποτισμού

«Πρόσφερε στη μάνα σου τη θέση του συνοδηγού. Χέστηκα που σου είπε ότι μπορείς να κάτσεις εσύ εκεί. Όταν σ' το λέει αυτό εσύ οφείλεις να πεις: “Όχι, επιμένω”. Τι νομίζεις δηλαδή, ότι θα οδηγάω το αμάξι με τη γυναίκα μου στο πίσω κάθισμα και ένα εννιάχρονο δίπλα μου; Τρελός είσαι;»

Περί ζαχαρωτών

«Για όνομα του Θεού, μια Snickers έφαγες και τριγυρνάς στο σπίτι σαν να 'χει πάρει ο κώλος σου φωτιά. Άιντε. Όξω. Μην γυρίσεις πριν χρειαστεί να χέσεις ή να κοιμηθείς».

Περί κατασκήνωσης

«Ηρέμησε. Θα είσαι μια χαρά. Θα ανάψετε φωτιές, θα φτιάξετε σκηνές, θα κοιμηθείτε κάτω απ' τα αστέρια, θα έχει πλάκα. Τι; Είναι κατασκήνωση για μπάσκετ; Α. Καλά, τότε ξέχνα αυτά που σου είπα και αντικατάστησέ τα με το “θα παίζεις μπάσκετ”».

Περί διακοπών

«Όχι, το να βλέπεις όλη μέρα τηλεόραση δεν είναι επιλογή. Δεν υφίσταται ως ενδεχόμενο. Δεν παίζει. Αν παίζαμε “Το Μεγάλο Παζάρι”, δε θα υπήρχε ως επιλογή πίσω από καμία κουρτίνα».

Για το κρυφτό, και τα μέρη που είναι εκτός ορίων

«Τι στο διάολο κάνεις στην ντουλάπα μου; Μη μου λες *σουτ* εμένα, δικιά μου είναι η ντουλάπα».

Για τη δικαιοσύνη στα αθλητικά

«Έπαιξες πολύ καλά, αλήθεια. Είμαι περήφανος για σένα. Δυστυχώς, η ομάδα σου είναι σκατά. Όχι, δεν μπορείς να θυμώνεις στους ανθρώπους επειδή είναι σκατά. Θα το κάνει η ζωή από μόνη της».

Για τις φασαρίες στο σχολείο

«Για ποιο λόγο τού πέταξες την μπάλα στα μούτρα; Α. Μια χαρά. Καλός λόγος μου ακούγεται. Κοίτα, δεν μπορώ να κάνω τίποτα για το δάσκαλό σου που σου θύμωσε. Αλλά εμείς οι δύο είμαστε ΟΚ».

Για τη λίστα του Άν Βασίλη

«Τοποθέτησες τα είκοσι πέντε δώρα που θέλεις σε λίστα, ανάλογα με το πόσο πολύ τα θέλεις; Είσαι τρελός; Σου είπα να

γράψεις τι θέλεις τα Χριστούγεννα, όχι τη βαθμολογία του Πρωταθλήματος».

Για τις νεροτσουλήθρες

«Προχώρα. Εγώ δεν πρόκειται να στριμωχτώ σε ένα πλαστικό σωλήνα για να γλιστρήσω στην πισίνα με τα κάτουρα εντεκά-χρονων».

Για το σχολικό γεύμα

«Πρέπει να πάρεις ένα σάντουιτς. Δεν μπορείς να πάρεις μόνο μπισκοτάκια και μαλακίες. Όχι, όταν σου είπα ότι μπορείς να διαλέξεις μόνος σου τι θα πάρεις στο σχολείο δεν εννοούσα ότι μπορείς να διαλέξεις σαν βλάκας».

Είναι σημαντικό να συμπεριφέρεσαι σωστά

«Γαμώ την τρέλα μου! Το μόνο που σου ζήτησα, γαμώ το μου, ήταν να κάτσεις ακίνητος για δυο ώρες ενώ δίνω διάλεξη για τον καρκίνο του θυρεοειδούς!»

Όταν έγινα δέκα χρονών η μαμά μου αποφάσισε να σπουδάσει στη Νομική. Ο πατέρας μου τη στήριξε στην απόφασή της, αν και αναπόφευκτα θα αναγκαζόταν ο ίδιος να αναλάβει κάμποσες από τις ευθύνες της ανατροφής μου.

«Θα περάσουμε αρκετές ώρες μαζί εμείς οι δυο», μου εξήγησε όταν η μαμά μου μας έδειξε το πρόγραμμά της για το πρώτο εξάμηνο. «Πολλές από αυτές τις ώρες εγώ θα δουλεύω. Οπότε θα χρειαστώ από σένα να είσαι ήσυχος και να μη μιλάς».

Όπως πολλά παιδιά, όταν ήμουν μικρός δεν καταλάβαινα τι δουλειά έκανε ο μπαμπάς μου. Το μόνο που ήξερα ήταν πως έκανε «πυρηνική ιατρική» και πως μερικές φορές ερχόταν από τη δουλειά εκνευρισμένος και κουρασμένος. Κάποια απογεύματα που η μαμά μου είχε μάθημα, με πήγαινε σε ένα από τα νοσοκομεία που δούλευε ο πατέρας μου και με άφηνε.

Εκείνος έβγαινε απ' το γραφείο του, με παραλάμβανε, μου έδινε μια Snickers και με πήγαινε σε ένα άδειο γραφείο κοντά στο δικό του.

«Έχω δυο ωρίτσες δουλειά ακόμα, οπότε κάτσε για λίγο εδώ», μου έλεγε.

Φυσικά προσπαθούσα να του ζητήσω διευκρινίσεις για το χρονικό διάστημα. «Δυο ώρες είναι το μέγιστο που θα χρειαστεί να κάτσουμε εδώ; Ή μπορεί να κάτσουμε παραπάνω;»

«Δεν ξέρω, παιδί μου, δεν είμαι μέντιουμ, γαμώ το μου. Σου υπόσχομαι ότι μόλις τελειώσω θα φύγουμε και θα πάμε να σου πάρω παγωτό».

Έβρισκε και κάνα περιοδικό να μου δώσει να διαβάσω.

«Να, ξεφύλλισε αυτό το *New England Journal of Medicine*. Έχει ωραία πράματα μέσα».

Καθώς η μαμά μου άρχισε να ασχολείται όλο και περισσότερο με τα μαθήματα της Νομικής, ο πατέρας μου άρχισε να με προσέχει όλο και περισσότερο – κι έτσι εγώ περνούσα όλο και περισσότερα απογεύματα κοιτώντας το ρολόι και μετρώντας τα λεπτά μέχρι να φτάσει η ώρα να φύγουμε απ' το νοσοκομείο. Κάποιες εργάσιμες ημέρες με άφηναν σε σπítια φίλων, οπότε περνούσα καλύτερα, αλλά το μεγάλο πρόβλημα ήταν τα σαββατοκύριακα. Ένα συγκεκριμένο σαββατοκύριακο η μαμά μου έπρεπε να διαβάσει για ένα επερχόμενο διαγώνισμα κι ο πατέρας μου είχε να δώσει μια διάλεξη σε εκατό συναδέλφους του, και δεν υπήρχε κανείς να με προσέχει.

«Νομίζω ότι μπορούμε να τον αφήσουμε στο σπίτι», είπε ο πατέρας μου. «Δε θα πάθει τίποτα».

«Σαμ, δε θα αφήσουμε το παιδί μόνο του. Δέκα χρονών είναι», αποφάνθηκε η μάνα μου.

«Εντάξει, θα τον πάρω μαζί μου. Γαμώ την τρέλα μου, γαμώ».

Οπότε τον ακολούθησα στο αυτοκίνητο και πήγαμε μαζί στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας στο Σαν Ντιέγκο. Στο δρόμο ήταν αμίλητος, αλλά εγώ καταλάβαινα ότι ήταν πολύ εκνευρισμένος. Παρκάραμε δίπλα στην αίθουσα διαλέξεων και γύρισε προς το μέρος μου και μου είπε: «Θέλω σήμερα να συμπεριφερθείς καλά. Δε θέλω μαλακίες».

«Μπορώ να ζωγραφίσω;» ρώτησα.

«Τι σημαίνει αυτό; Να ζωγραφίσεις τι; Δε θέλω να περάσει κανένας γιατρός από δίπλα και να σε δει να ζωγραφίζεις σκυλιά που γαμιούνται. Πρέπει να είμαι επαγγελματίας εκεί μέσα».

«Δεν ξέρω πώς να ζωγραφίζω τέτοια. Μόνο αεροπλάνα ζωγραφίζω», είπα.

Άνοιξε το χάρτοφύλακά του και μου έδωσε ένα σημειωματάριο και ένα στυλό με πολλά χρώματα. Τον ακολούθησα στο εσωτερικό του κτιρίου και μπήκαμε σε μια μεγάλη αίθουσα γεμάτη γιατρούς. Από ό,τι κατάλαβα, όλοι τους γνώριζαν τον πατέρα μου. Με έδειξε σε μερικούς από αυτούς και μετά με πήγε στην τελευταία σειρά καθισμάτων, καμιά τριανταριά μέτρα από τη σκηνή όπου βρισκόταν το πόντιουμ.

«Λοιπόν, θα κάτσεις εδώ. Να μια Snickers. Αν νυστάξεις, φάτην. Λοιπόν. Τώρα πρέπει να πάω να πω τις μαλακίες μου».

Οι γιατροί κάθισαν στις θέσεις τους και η διάλεξη άρχισε. Ο μπαμπάς μου κάθισε δίπλα σε έναν άλλο κύριο με τεράστιο μέτωπο, και ο κύριος με το μέτωπο άρχισε να μιλάει.

Πριν περάσουν δυο λεπτά είχα ήδη φάει τη Snickers και είχα αρχίσει να νιώθω τις συνέπειες 35 γραμμαρίων ζάχαρης στο αίμα μου. Μου φαινόταν ότι κάθε λεπτό που περνούσε διαρκούσε μία ώρα. Δεν μπορούσα να καθίσω ακίνητος, οπότε σκέφτηκα να ξαπλώσω στο πάτωμα για να ξεδώσω λίγο τη νευρική μου χωρίς να με βλέπει κανένας. Έσκυψα προς τα κάτω

τη στιγμή ακριβώς ο κύριος με το μέτωπο έλεγε το όνομα του μπαμπά μου. Σήκωσα απότομα το κεφάλι μου και τον είδα, τριάντα μέτρα μακριά, να με κοιτάζει έντονα. Έσκυψα πάλι κάτω και κρύφτηκα πίσω από την μπροστινή μου καρέκλα.

Ξαπλωμένος στο πάτωμα διαπίστωσα ότι ανάμεσα στα πόδια κάθε καρέκλας υπήρχε αρκετά μεγάλο κενό, και επίσης ότι σε κάθε σειρά υπήρχαν μερικές θέσεις άδειες. Σκέφτηκα λοιπόν ότι θα ήταν ωραίο παιχνίδι αν μπορούσα να γλιστρήσω κάτω από τις καρέκλες των γιατρών που κάθονταν στη σειρά μου και, όταν έβρισκα μια καρέκλα άδεια στην μπροστινή σειρά, να προχωρούσα προς τα μπρος, μέχρι που σιγά σιγά θα έφτανα από την τελευταία σειρά στην οποία βρισκόμουν, στην πρώτη. Άρχισα το ταξίδι μου αργά και προσεκτικά, κάτω από τους ανύποπτους πισινούς απασχολημένων ογκολόγων, μέχρι που έφτασα δίπλα σε μια άδεια καρέκλα από την μπροστινή σειρά. Και προχώρησα. Και μετά προχώρησα κι άλλο. Είχα προχωρήσει επτά σειρές όταν συνειδητοποίησα ότι δεν υπήρχαν άλλες κενές θέσεις μπροστά. Κι όταν έστριψα για να γυρίσω προς τα πίσω, διαπίστωσα ότι κάποιος είχε καλύψει την τελευταία κενή θέση στην προηγούμενη σειρά. Οπότε είχα κολλήσει.

Αποφάσισα ότι ο μόνος τρόπος για να επιστρέψω στη θέση μου θα ήταν να γλιστρήσω κάτω από τα καθίσματα της σειράς στην οποία βρισκόμουν μέχρι να φτάσω στο μεσαίο διάδρομο, και μετά να ανέβω προσεκτικά τα σκαλάκια προς τη σειρά μου ελπίζοντας ότι δε θα με έβλεπε ο πατέρας μου. Δυστυχώς οι γιατροί κάτω από τους οποίους σερνόμενοι δεν κατάλαβαν το σχέδιό μου και δε συνεργάστηκαν. Αντί να υποκριθούν ότι δε συνέβαινε τίποτα, σηκώθηκαν ένας ένας και έκαναν στην άκρη για να περάσω, μουρμουρίζοντας την ενόχλησή τους στους διπλανούς τους. Αν και ήμουν στο πάτωμα και δεν έβλεπα

τίποτα, κατάλαβα ότι τα πράγματα δεν πήγαιναν καλά όταν η φωνή του πατέρα μου σταμάτησε να ακούγεται. Πάγωσα. Όταν τον άκουσα να ξαναρχίζει νόμισα ότι ήμαστε ΟΚ, μπορούσα να προχωρήσω, αλλά δεν πρόσεξα και πάτησα το παπούτσι του μουσάτου γιατρού που καθόταν δυο θέσεις από το διάδρομο.

«Α! Για όνομα του Θεού, είναι γελοίο αυτό που συμβαίνει», είπε αυτός.

Ο πατέρας μου σταμάτησε να μιλάει πάλι. Βγήκα επιτέλους στο διάδρομο και γύρισα να κοιτάξω στη σκηνή. Με κοιτούσε. Όλοι με κοιτούσαν. Σηκώθηκα και διαπίστωσα ότι είχε απλωθεί απόλυτη σιγή στην αίθουσα. Προχώρησα προς τη θέση μου σαν να μη συνέβαινε τίποτα, προσπαθώντας να αγνοήσω τα έντονα βλέμματα. Μετά από λίγο ο πατέρας μου άρχισε να μιλάει ξανά, αλλά τώρα το πρόσωπό του ήταν κατακόκκινο και έμοιαζε με μπάλα του μπάσκετ με φρύδια. Μιλούσε για το θυρεοειδή καρκίνο με την ίδια τσαντίλα που ο προπονητής μιλάει στους παίκτες του στο ημίχρονο, όταν η ομάδα χάνει τρία-μηδέν.

Ο πατέρας μου τελείωσε βιαστικά την ομιλία του και απάντησε δυο ερωτήσεις. Καθώς το κοινό χειροκροτούσε, κατέβηκε από τη σκηνή, ανέβηκε δυο-δυο τα σκαλιά αγνοώντας όλους τους συναδέλφους του που ήθελαν να του μιλήσουν και ήρθε καρφωτός σε μένα. Με βούτηξε από τη ζώνη, με σήκωσε σαν σακί με πατάτες και με τράβηξε προς τα έξω. Φτάσαμε έτσι μέχρι το αυτοκίνητο. Άνοιξε την πόρτα, με πέταξε στη θέση του συνοδηγού, κάθισε στη θέση του οδηγού, πήρε μερικές βαθιές ανάσες καθώς οι φλέβες του λαιμού του πάλλονταν ανεξέλεγκτα και μετά γύρισε προς το μέρος μου και με σφιγμένα τα δόντια είπε:

«Γαμώ την τρέλα μου! Το μόνο που σου ζήτησα, γαμώ το μου, ήταν να κάτσεις ακίνητος για δυο ώρες ενώ έδινα διάλεξη για τον καρκίνο του θυρεοειδούς!»

Και έβαλε μπρος και πάτησε το γκάζι και μας πήγε σπίτι χωρίς να πει κουβέντα. Όταν άνοιξε την εξώπορτα γύρισε πάλι, με κοίταξε και μου είπε πολύ ήρεμα: «Κοίτα, καταλαβαίνω ότι αυτό δεν ήταν κατάλληλο μέρος για ένα παιδί. Αλλά τώρα εγώ θα μπω στο σπίτι κι εσύ θα μείνεις απ' έξω. Θα κάτσεις να παίζεις έξω γιατί δεν είμαι στα καλά μου και το κεφάλι μου θα εκραγεί».

Έκλεισε την πόρτα πίσω του κι εγώ έμεινα στο πλατύσκαλο χωρίς να ξέρω τι έπρεπε. Από μέσα άκουσα μια κραυγή ουρανομήκη: «ΓΑΜΩΩΩΩΩ ΤΟΟΟΟ!!!»

Μιάμιση ώρα αργότερα, ενώ καθόμουν στην αυλή και μαδούσα το χορτάρι, είδα το κεφάλι του να ξεπροβάλλει από την πόρτα.

«Εντάξει, μπορείς να μπεις τώρα αν θες. Μόνο πλύνε καλά τα χέρια σου πριν πιάσεις οτιδήποτε. Η αίθουσα διαλέξεων μύριζε σαν σκατά, κι εσύ σεργνόςουν εκεί μέσα σαν μαϊμούδι».

Για το ότι δεν μπήκα στην πρώτη ομάδα του σχολικού πρωταθλήματος

«Μαλακίες είναι αυτά! Όλοι οι προπονητές βάζουν τα παιδιά τους στην ομάδα. Ο γιος αυτού του μαλάκα δεν αξίζει ούτε τα σπασουάρ σου να κουβαλάει. Τι; Δε φοράς σπασουάρ; Χαζό είσαι, παιδί μου;»

Για τη διαδρομή προς το σχολείο

«Οι γονείς των φίλων σου οδηγούν σαν μαλάκες. Πες τους ότι εδώ είναι δημοτικό σχολείο, όχι το γαμημένο το Μανχάταν».

Για το ότι ήθελα να πάρω σκύλο

«Και ποιος θα τον προσέχει; Εσύ; Γιε μου, χτες ήρθες στο σπίτι με σκατά στα χέρια σου. Ανθρώπινα σκατά. Δεν ξέρω πώς συνέβη, αλλά όταν κάποιος κυκλοφορεί με σκατά στα χέρια του

εγώ καταλαβαίνω ότι σε θέματα υπευθυνότητας δεν είναι και ο καλύτερος που υπάρχει».

Για τα τακτικά ντους

«Είσαι δέκα χρονών πια, πρέπει να κάνεις ντους κάθε μέρα. Χέστηκα αν το βαριέσαι. Οι άνθρωποι σιχαίνονται τους βρομιάρηδες. Δε θα είναι βρομιάρης ο δικός μου ο γιος».

Για τα Lego

«Κοίτα να δεις, δε θέλω να σταθώ εμπόδιο στη δημιουργικότητά σου, αλλά αυτό το πράγμα που έφτιαξες είναι σαν σκατά».

Για τη μέρα «μπαμπάδες στο σχολείο»

«Ποιοι είναι αυτοί οι γαμημένοι οι γονείς που μπορούν να παρατήσουν τις δουλειές τους για να τρέχουν στα σχολεία; Αν είναι να λείψω από τη δουλειά μου μια μέρα σίγουρα δε σκοπεύω να την περάσω σε ένα θρανιάκι περιτριγυρισμένος από εντεκάχρονα».

Για τον πρώτο μου χορό στην Πρώτη Γυμνασίου

«Τι είναι αυτό που φοράς; Άρωμα; Γιε μου, δεν υπάρχει κολόνια σ' αυτό το σπίτι. Το μόνο άρωμα που υπάρχει είναι το άρωμα της μαμάς σου. Την ξέρω αυτή τη μυρωδιά. Άκου να δεις, είναι πολύ ανατριχιαστικό να μυρίζεις τη γυναίκα σου όταν είσαι δίπλα στο δεκατριάχρονο γιο σου».

Για τη συνάντηση με τη δασκάλα στην Έκτη Δημοτικού

«Δε νομίζω ότι η δασκάλα σου σε συμπαθεί, οπότε ούτε εγώ τη συμπαθώ. Είσαι σβούρας, αλλά είσαι καλό παιδί, γαμώ το μου. Να πάει να γαμηθεί».

Για το ότι φοβόμουν να αφοδεύσω στις τουαλέτες του δημοτικού σχολείου

«Γιε μου, διαμαρτύρεσαι στο λάθος άνθρωπο. Μπορώ να χέσω οπουδήποτε και οποτεδήποτε. Είναι ένα από τα ταλέντα μου. Κάποιοι πιστεύουν πως είναι το σημαντικότερο».

Για το ότι βγήκα τελευταίος στο δρόμο ταχύτητας

«Έτρεχες σαν να σου επιτίθεται ένα σμήνος μέλισσες. Και μετά είδα ότι αυτό το χοντρό παιδί που χρονομετρούσε άρχισε να γελάει. Όταν ο χοντρός γελάει μαζί σου, ε, είναι πάντα κακό σημάδι».

Να μην είσαι γαμημένος ψεύτης

«Έχεις ντροπιάσει ολόκληρη την επιστημονική κοινότητα. Το γαμιόλη τον Αϊνστάιν, όλους».

Ποτέ δεν ήμουν ιδιαίτερα καλός στα μαθηματικά ή στις θετικές επιστήμες. Μου άρεσε η ιστορία, μου άρεσε και η λογοτεχνία, αλλά όλα τα άλλα, τις συναρτήσεις, τον περιοδικό πίνακα, τέτοια πράγματα, τα βαριόμουν. Στην έκτη δημοτικού λοιπόν όλα τα παιδιά της τάξης αναλάβαμε να φτιάξουμε από ένα επιστημονικό πείραμα ο καθένας, με σκοπό να τα παρουσιάσουμε σε μια γιορτή στα τέλη του Απριλίου. Όπως καταλαβαίνετε, δεν ξετρελάθηκα με την ιδέα. Ο πατέρας μου όμως ενθουσιάστηκε. Είχε, βλέπετε, μόλις κλείσει είκοσι πέντε χρόνια στον κλάδο της επιστημονικής έρευνας.

«Τώρα θα πάρεις μια ιδέα για το πώς είναι η ζωή μου κάθε μέρα», μου είπε τη νύχτα που ανακοίνωσα το έργο που είχα αναλάβει. «Θα σε ελέγχω σε κάθε βήμα. Θα φτιάξεις το καλύτερο πείραμα που έχει δει ποτέ το σχολείο. Ή θα πεθάνεις προσπαθώντας».

«Θα το φτιάξουμε μαζί;» παρακάλεσα.

«Τι; Όχι, αφού σου είπα, αυτά εγώ τα κάνω κάθε γαμημένη μέρα. Τώρα μόλις σ' το είπα».

Κάθισε στον καναπέ του σαλονιού μας, ο οποίος ήταν καλυμμένος με προστατευτικό πλαστικό, και μου έκανε νόημα να καθίσω δίπλα του.

«Λοιπόν. Κάθε πείραμα ξεκινά με μια ερώτηση. Για σκέψου. Τι είναι αυτό που θες να μάθεις;»

Το σκέφτηκα λίγο.

«Νομίζω ότι ο σκύλος είναι και γαμώ», είπα, δείχνοντας προς το σκύλο μας, τον Μπράουνι.

«Τι; Τι στο διάολο θες να πεις; Αυτό δεν είναι ερώτηση».

«Δηλαδή να πω: “Πιστεύουν οι άνθρωποι ότι ο σκύλος είναι και γαμώ;”»

«Για όνομα του Χριστού και της Παναγίας», είπε, και έτριψε τους κροτάφους του. «Σκέψου, ρε παιδάκι μου, μια ερώτηση του τύπου: “πέφτουν πιο γρήγορα τα μεγάλα ή τα μικρά αντικείμενα;” Κάτι τέτοιο».

«Εντάξει. Μπορεί να έχει σχέση με το σκύλο η ερώτηση;»

«Μπορεί να είναι ό,τι στο διάολο θέλεις. Κόλλησες τώρα μ' αυτή τη μαλακία, το σκύλο. Εντάξει, σκέψου, ας πούμε: “Μπορούν οι σκύλοι να αναγνωρίζουν τα σχήματα;” Πώς σου ακούγεται αυτό;»

Μια χαρά μού ακουγόταν. Τον αγαπούσα τον Μπράουνι, οπότε μου άρεσε που θα ήταν μέρος του πειράματός μου. Ο μπαμπάς μου με βοήθησε να σκιαγραφήσω ακριβώς πώς θα δούλευε το πείραμα: κάθε μέρα θα έδειχνα στο σκύλο ένα χαρτί με μια ζωγραφιά: είτε έναν κύκλο είτε ένα τρίγωνο είτε ένα τετράγωνο. Κάθε φορά που θα του έδειχνα έναν κύκλο, μετά θα του έδινα κι ένα μπισκότο. Κάθε φορά που θα του

έδειχνα ένα τετράγωνο, μετά θα του έλεγα να καθίσει κάτω. Και κάθε φορά που θα του έδειχνα το τρίγωνο, μετά δε θα έκανα τίποτα απολύτως. Μετά από 15 μέρες εκπαίδευσης θα έκανα δύο δοκιμές μοναχά δείχνοντάς του τα σχήματα, χωρίς να κάνω τίποτα μετά, περιμένοντας να δω τις αντιδράσεις του. Ο στόχος θα ήταν να διαπιστώσω αν θα αντιδρούσε περιμένοντας από εμένα να κάνω την ίδια ενέργεια που έκανα κατά την εκπαίδευση ή όχι. Καθ' όλη τη διάρκεια του πειράματος θα έπρεπε να καταγράφω τις παρατηρήσεις μου σε ένα ημερολόγιο.

Την πρώτη μέρα η «έρευνα» ήταν πολύ βαρετή. Το σκυλί δεν καταλάβαινε τι συνέβαινε, απλώς με κοίταζε καθώς σήκωνα και του έδειχνα τα χαρτιά, και πότε πότε γλυφόταν από βαρεμάρα. Ήθελε παιχνίδι, οπότε άφησα τα χαρτιά και άρχισα να τρέχω στην αυλή για να με κυνηγήσει μέχρι να κουρασθεί. Ο πατέρας μου δούλευε μέχρι αργά, οπότε δεν ήξερε τι έκανα εγώ με το πείραμα. Καθώς οι μέρες περνούσαν, πότε πότε με ρώταγε γι' αυτό, κι εγώ του έλεγα ότι η έρευνα προχωρούσε καλά. Υπέθετα ότι είχα αρκετό καιρό για να κάνω τις δεκαπέντε εκπαιδευτικές δοκιμές. Θα μπορούσα να αρχίσω δεκαπέντε μέρες πριν την παρουσίαση των αποτελεσμάτων στο σχολείο, ας πούμε. Κανένα πρόβλημα. Είχα χρόνο. Μόνο που μετά το ξέχασα τελείως.

Μια μέρα η δασκάλα στο σχολείο μάς θύμισε ότι θα έπρεπε να παρουσιάσουμε τα αποτελέσματα των πειραμάτων μας σε τρεις ημέρες. Ένωσα ένα απότομο σφίξιμο στο στομάχι. Μόλις έφτασα στο σπίτι έτρεξα αμέσως στο υπνοδωμάτιό μου και έκλεισα την πόρτα. Έβγαλα το ημερολόγιό μου και άρχισα να γράφω ψεύτικες παρατηρήσεις από τις ανύπαρκτες δοκιμές χρησιμοποιώντας φανταστικές ημερομηνίες. Σκέφτηκα ότι θα

ήταν πιο έξυπνο να δείξω ότι υπήρχε μια σταδιακή πρόοδος από μέρα σε μέρα, και ότι ο σκύλος είχε αρχίσει να αναγνωρίζει τα σχήματα προς το τέλος του πειράματος. Έτσι, όταν θα έκανα τις υποτιθέμενες τελικές δοκιμές χωρίς τις δικές μου ενέργειες, θα αντιδρούσε σαν να τις περίμενε. Κάτι θυμόμουν για ένα παρόμοιο πείραμα ενός Παβλόφ που είχε να κάνει με σκυλιά και έμοιαζε αρκετά παλαβιάρικο. Φαντάστηκα ότι ήταν ίδια περίπτωση με τη δικιά μου.

Ο μπαμπάς μου ήρθε νωρίς στο σπίτι τη μέρα εκείνη: τον άκουσα να μπαίνει ακριβώς την ώρα που έγραφα τα τελευταία μου «ευρήματα». Λες και το 'ξερε, ήρθε κατευθείαν στο δωμάτιό μου.

«Πώς πάνε οι επιστημονικές ανακαλύψεις;» με ρώτησε.

Πριν καν απαντήσω, είδε το σημειωματάριό μου και το πήρε στα χέρια του.

«Όλα τα στοιχεία είναι εκεί μέσα, μπαμπά», είπα.

Δεν άκουγε τι έλεγα, μόνο διάβαζε. Γύρισε τις σελίδες, διάβασε ό,τι ήταν να διαβάσει και μετά ξανάκλεισε το σημειωματάριο και το ακούμπησε στο τραπέζι.

«Δηλαδή ο σκύλος άρχισε να αναγνωρίζει σχήματα, ε;»

«Ναι, περίεργο πράμα», είπα, σαν να μου είχε κάνει στ' αλήθεια εντύπωση.

«Πολύ περίεργο», είπε. «Δε θα 'χεις πρόβλημα να κάνουμε άλλη μια δοκιμή με το σκύλο, ε; Για να το δω κι εγώ το φαινόμενο».

Και τότε ήταν που ένιωσα αυτό το τρομερό μούδιασμα, σαν να χάνεται η γη κάτω από τα πόδια μου. Το μόνο που μπορούσα να σκεφτώ ήταν πως ίσως με κάποιο μαγικό τρόπο ο σκύλος θα κατόρθωνε να αναγνωρίσει τα σχήματα και θα αντιδρούσε με τον τρόπο που είχα περιγράψει ότι θα αντιδρούσε. Ο μπαμπάς μου πήρε από το πάτωμα όπου βρίσκονταν τις ζωγραφιές με τα σκίτσα και βγήκε.

«Μερικές φορές ο σκύλος δεν τα αναγνωρίζει τα σχήματα», είπα καθώς τον ακολουθούσα. «Εξαρτάται από τα κέφια του».

Αλλά ο μπαμπάς μου δεν άκουγε τίποτα. Φώναξε το σκυλί και αμέσως ο Μπράουνι έτρεξε προς το μέρος μας. Ο μπαμπάς μου σήκωσε μπροστά του το πρώτο σχήμα, το τρίγωνο. Σύμφωνα με όσα είχα γράψει, βλέποντας το τρίγωνο ο Μπράουνι θα έπρεπε να μην αντιδράσει καθόλου. Έτσι κι έγινε. Δυστυχώς, ακριβώς το ίδιο συνέβη κι όταν είδε και το τετράγωνο και τον κύκλο. Η αδιαφορία του ήταν πλήρης. Ο μπαμπάς μου γύρισε προς το μέρος μου και με κοίταξε.

«Θα σου δώσω τώρα μια ευκαιρία να μου πεις αυτό που πρέπει να μου πεις», είπε.

Οπότε άρχισα να κλαίω, και ανάμεσα στα αναφιλητά τού εξήγησα ότι είχα ξεχάσει να κάνω το πείραμα και έβγαλα τα στοιχεία απ' το μυαλό μου. Ο πατέρας μου άρπαξε το σημειωματάριό μου απ' τα χέρια μου, το έσκισε στη μέση και προσπάθησε να το πετάξει πέρα απ' το φράχτη. Οι σκισμένες σελίδες απλώθηκαν στα παρτέρια, κι άρχισε να τις κλωτσάει με μανία. Αυτό συνεχίστηκε για περίπου 20 δευτερόλεπτα και μετά, μην έχοντας χορτάσει, άρπαξε ένα από τα παιχνίδια του σκύλου και το πέταξε στην άλλη άκρη της αυλής. Ο Μπράουνι έτρεξε, το μάζεψε και το έφερε πίσω. Τότε ήταν που ο πατέρας μου εξερράγη:

«ΟΛΑ ΜΑΛΑΚΙΕΣ! ΕΓΡΑΨΕΣ ΜΟΝΟ ΜΑΛΑΚΙΕΣ!» ούρλιαξε.

«Νόμιζα ότι μου έδινες μια ευκαιρία να σ' τα πω!» φώναξα κι εγώ.

«Ναι, και μου είπες. Ότι έγραψες μαλακίες!»

Η μαμά μου έτρεξε τρομαγμένη να δει τι συνέβαινε. Καθησύχασε τον μπαμπά μου και τον πήρε μαζί της στο υπνοδωμά-

τιο για να του μιλήσει. Δέκα λεπτά αργότερα, ο μπαμπάς επέστρεψε στην αυλή, λίγο πιο ήρεμος.

«Έχεις ντροπιάσει ολόκληρη την επιστημονική κοινότητα. Το γαμιόλη τον Αϊνστάιν, όλους».

Του είπα ότι το ξέρω, και ότι ζητάω συγγνώμη.

«Είναι η δουλειά μου αυτό το πράγμα, γαμώ το μου. Την επίσημη την παίρνω πολύ στα σοβαρά».

«Το ξέρω».

«Σκατά ξέρεις. Λοιπόν, άκου να δεις τι θα γίνει».

Μου εξήγησε ότι έπρεπε να πάω στη δασκάλα μου και να της ομολογήσω ότι δεν είχα κάνει το πείραμά μου και ότι είχα γράψει ψεύτικα στοιχεία, και να της ζητήσω να με αφήσει να μιλήσω σε όλους τους συμμαθητές μου γι' αυτό που έκανα.

«Κι αν σου πει ότι δε χρειάζεται να ζητήσεις συγγνώμη, πες της: “χέστηκα, θα το κάνω ούτως ή άλλως”. Και θέλω να δω το κείμενο της συγγνώμης πριν τους το διαβάσεις».

Την επόμενη μέρα είπα στη δασκάλα τι είχε συμβεί, κι αυτή γύρισε προς την τάξη και ανακοίνωσε στα παιδιά πως είχα κάτι να πω. Οπότε σηκώθηκα και διάβασα την ακόλουθη ανακοίνωση:

«Αγαπητοί συμμαθητές και επιστημονική κοινότητα. Διέπραξα μια απάτη. Παραποίησα στοιχεία στο πείραμά μου, και έτσι εξευτέλισα και γελοιοποίησα μια διαδικασία απαραίτητη για την εξέλιξη του ανθρώπινου γένους». Είπα και μερικές ατάκες ακόμα, αλλά κανένας δεν κατάλαβε τίποτα – ούτε εγώ ο ίδιος. Ανάμεσα στις προτάσεις κοιτούσα τους συμμαθητές μου και έβλεπα τριάντα έξι φάτσες να με κοιτάζουν με βλέμματα κενά. Όταν τελείωσα κάθισα στη θέση μου, η δασκάλα με ευχαρίστησε, είπε τα δικά της για το γιατί δεν πρέπει να αντιγράφουμε και το μάθημα συνεχίστηκε.

Το ίδιο βράδυ, όταν επέστρεψα στο σπίτι, ο μπαμπάς μου με

ρώτησε πώς πήγε. Του είπα ότι διάβασα τη δήλωση συγγνώμης και ότι η δασκάλα μου με είχε ευχαριστήσει.

«Συγγνώμη που ήμουν τόσο σκληρός μαζί σου», είπε αυτός. «Αλλά δε θέλω οι άνθρωποι να νομίζουν ότι είσαι ένα μαλακισμένο ψευτράκι. Δεν είσαι. Είσαι ένας καλός άνθρωπος. Τώρα πήγαινε στο δωμάτιό σου, είσαι τιμωρία».

Για την ιδιωτικότητα

«Φύγε από δω μέσα, γαμώ το μου. Κάνω δουλειές».

Για το φόβο

«Όταν σφίγγουν οι κώλοι, τότε είναι που βλέπεις από τι είναι φτιαγμένος ο άλλος. Ή από τι είναι φτιαγμένος ο κώλος του, τουλάχιστον».

Για τις υποθετικές ερωτήσεις

«Όχι. Δεν υπάρχει κανένα υποθετικό σενάριο κατά το οποίο θα έτρωγα έναν άλλο άνθρωπο. Για όνομα του Θεού, τι κάνεις όλη μέρα, κάθεσαι και σκέφτεσαι αυτές τις ηλίθιες απορίες;»

Για το παιχνίδι με άλλα παιδιά

«Κοίτα, καταλαβαίνω ότι δε σου αρέσει να παίζεις μ' αυτό το παχουλό παιδί επειδή η μαμά του φωνάζει συνέχεια. Αλλά δε φταίει το παιδί. Η μάνα του είναι μαλακισμένη. Προσπάθησε να είσαι ευγενικός μαζί του».

Για το να παίζεις δίκαια

«Δεν είναι εύκολο να κλέβεις στα παιχνίδια. Νομίζεις ότι είναι, αλλά δεν είναι. Είμαι σίγουρος ότι θα ήσουν χειρότερος στο να κλέβεις παρά να παίζεις το παιχνίδι κανονικά».

Για τα παιχνίδια μου στο σαλόνι

«Γαμώ το μου, μόλις κάθισα πάνω στο γαμημένο το φορτηγάκι σου. Τι; Είναι Τρανσφόρμερ; Χέστηκα τι είναι. Κράτα το μακριά από τον κώλο μου».

Για την παιδική ασφάλεια

«Μην αγγίζεις αυτό το μαχαίρι. Δε θα αγγίζεις ποτέ κανένα μαχαίρι. Δε με νοιάζει πώς θα απλώσεις το βούτυρο στο ψωμί, χέστηκα, μάθε να το απλώνεις με κουτάλι».

Για τα νυχτερινά παιδικά πάρτι

«Έχει τσιπς στο ντουλάπι και παγωτό στο ψυγείο. Μην πλησιάζεις μαχαίρια ή φωτιά. Αυτά. Πάω για ύπνο».

Για το να μοιράζεσαι

«Λυπάμαι, αλλά αν ο αδερφός σου δε θέλει να παίζεις μ' αυτή τη μαλακία, τότε δεν μπορείς να παίζεις. Είναι δικιά του η μαλακία. Αν θέλει να είναι μαλάκας και να μη μοιράζεται τα παιχνίδια του, είναι δικαίωμά του. Όλοι έχουν το δικαίωμα να είναι μαλάκες. Απλώς, καλό είναι να μην το εξασκούν και πολύ συχνά».

Είναι σημαντικό να καταλαβαίνεις την αξία των χρημάτων

«Ας το βουλώσουμε, γαμώ την τρέλα μου, κι ας φάμε».

Και οι δυο γονείς μου γεννήθηκαν και μεγάλωσαν φτωχοί. Η μάνα μου είχε πέντε αδέρφια και έχασε και τους δυο γονείς της πριν κλείσει τα δεκαπέντε. Τα αδέρφια, που ως τότε ζούσαν σε μια φτωχή γειτονιά Ιταλών μεταναστών στις παρυφές του Λος Άντζελες, μοιράστηκαν σε διάφορους συγγενείς. Ο πατέρας μου, δε, μεγάλωσε σε μια φάρμα στο Κεντάκι όπου δούλευε ο δικός του πατέρας. Ο παππούς μου αγόρασε τη φάρμα όταν ο πατέρας μου ήταν δεκατεσσάρων.

«Όταν με πονούσε το αυτί μου, η μάνα μου κατούραγε μέσα του για να περάσει ο πόνος», μου έλεγε ο πατέρας μου για να υπογραμμίσει τη φτώχεια της οικογένειάς του.

«Αυτό μου ακούγεται παλαβό, μπαμπά. Δεν κάνουν τέτοια πράγματα οι φτωχοί».

«Ναι, εντάξει, ίσως δεν ήταν καλό παράδειγμα αυτό», είπε, αφού το σκέφτηκε πρώτα λίγο.

Όπως και να 'χει, οι γονείς μου δεν έχαναν ποτέ ευκαιρία να μας τονίσουν πόσο τυχεροί ήμασταν εμείς, που μεγαλώναμε

μέσα στις ανέσεις και την πολυτέλεια. «Τριγυρνάτε με τα γαμημένα σας τα σκέιτμπορντ και τα γαμημένα τα ποδήλατα λες και είστε η γαμημένη η Βασίλισσα της Αγγλίας», μας έλεγε ο πατέρας μου όταν χαζεύαμε με τους φίλους μας τα σαββατοκύριακα αντί να κάνουμε τις αγγαρείες που είχαμε αναλάβει στο σπίτι.

Μερικές φορές οι γονείς μου ανησυχούσαν μήπως εγώ και τα αδέρφια μου περνούσαμε υπερβολικά καλά. Μήπως μεγαλώναμε χωρίς να συνειδητοποιούμε την αξία των χρημάτων και το τι σημαίνει να αγωνίζεσαι για την επιβίωση. Πριν ακόμα αρχίσει η μάνα μου να σπουδάζει στη Νομική και να ασχολείται με θέματα φτώχειας από αυτή τη σκοπιά, προσέφερε εθελοντική εργασία σε διάφορες φτωχογειτονιές του Σαν Ντιέγκο. Βοηθούσε οικογένειες που έπαιρναν επίδομα απορίας ή άστεγες οικογένειες, οργάνωνε προγράμματα για παιδιά άπορων οικογενειών και συμβούλευε τους άπορους και τους άστεγους σε νομικά θέματα για να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους και να επιβιώσουν. Κάθε φορά που γκρίνιαζα, μου θύμιζε αυτές τις οικογένειες.

«Γιατί δεν τρως τα μακαρόνια σου;» με ρώτησε ένα βράδυ. Ήμουν γύρω στα δέκα.

«Έχουνε μπιζέλια μέσα», απάντησα.

«Ε, βγάλ' τα»

«Ξέρεις ότι δε μου αρέσουν τα μπιζέλια, αλλά τα έβαλες στα μακαρόνια παρόλο που δε μου αρέσουν να μπιζέλια, όλο βάζεις μπιζέλια, γιατί το κάνεις αυτό;» γκρίνιαξα.

«Τι πράγμα; Πρόσεχε, φιλαράκο» είπε ο μπαμπάς μου, «πρόσεχε πολύ καλά. Στη μάνα σου μιλάς. Εσύ κι αυτή δεν είστε ίσοι. Αυτή είναι εδώ», είπε κι έδειξε ένα σημείο ψηλά, «κι εδώ είσαι εσύ», κι έδειξε ένα σημείο κοντά στο πάτωμα. «Αν θέλει να σου σερβίρει μπιζέλια και μόνο μπιζέλια μέχρι το τέλος της αιω-

νιότητας, εσύ θα κάθεται εκεί πέρα κάθε γαμημένο βράδυ και θα τα τρώς και θα λες και ευχαριστώ και θα ζητάς κι άλλο».

«Γιατί να ζητάω κι άλλο; Αφού δε μ' αρέσουνε».

Τότε ο μπαμπάς μου είπε να σηκωθώ απ' το τραπέζι και να πάω στο δωμάτιό μου. Ή τουλάχιστον αυτό κατάλαβα, γιατί φώναζε με το στόμα γεμάτο μπιζέλια, και δεν έβγαζα τις λέξεις. Μια εβδομάδα αργότερα η μαμά μου γύρισε από τη βιβλιοθήκη όπου διάβαζε λίγο πιο αργά από ό,τι συνήθως, και βρήκε εμένα και τον αδερφό μου, τον Έβαν, να βλέπουμε τηλεόραση και τον μπαμπά μας δίπλα να λαγοκοιμάται στην πολυθρόνα του. Τον ξύπνησε και μας είπε ότι έχει μια σημαντική ανακοίνωση να μας κάνει:

«Θα φάμε αυτά που τρώνε οι άπορες οικογένειες».

«Τι σημαίνει “άπορες”;» ρώτησα τον Έβαν.

«Σημαίνει φτωχές, κάτι τέτοιο», μου είπε, με μια αγωνία να συννεφιάζει το πρόσωπό του.

Η μαμά μάς εξήγησε ότι είχε πάει στο παντοπωλείο όπου ψώνιζαν κάποιες από τις οικογένειες που γνώριζε, χρησιμοποιώντας τα κουπόνια της Πρόνοιας. Μας περιέγραψε τα φαγητά, λέγοντας ότι μόνο λίγα από τα προϊόντα αυτά ήταν ληγμένα, και μετά μας είπε το σχέδιό της: «Θα τρώμε μόνο τέτοιο φαγητό, που θα το αγοράζω από αυτό το κατάστημα, ξοδεύοντας τα ίδια λεφτά που ξοδεύουν αυτοί, για μια εβδομάδα».

«Μπαμπά;» είπα απελπισμένα, ζητώντας του να αντιδράσει, να πει κάτι.

«Ο μπαμπάς λέει ότι είναι μια ιδέα θαυμάσια», είπε η μαμά μου πριν εκείνος προλάβει να απαντήσει.

Δυο μέρες μετά, το ψυγείο και τα ντουλάπια μας ήταν γεμάτα με τα πιο περίεργα προϊόντα που είχα δει στη ζωή μου. Το συμπέρασμα που θυμάμαι να βγάζω ήταν το εξής: Οι

φτωχοί τρώνε πολλές κονσέρβες. Κάποιες από τις κονσέρβες έγραφαν απάνω το όνομα ενός είδους κρέατος, και δίπλα «σε νερό». Χοιρινό σε νερό, κοτόπουλο σε νερό, μοσχάρι σε νερό. Το ψωμί ήταν τυλιγμένο σε λευκό πλαστικό που έγραφε πάνω: «Λευκό ψωμί, φρέσκο».

«Πώς είναι δυνατόν να είναι φρέσκο αυτό το πράγμα;» ρωτούσα τον Έβαν, κοιτάζοντας τις μαλακές φέτες που όταν τις ακουμπούσες γίνονταν θρύψαλα.

«Δεν ξέρω. Προφανώς κάποιος κάποτε το έψησε, και τότε ήταν φρέσκο».

Την πρώτη μέρα του νέου δοκιμαστικού διαιτολογίου μας πήρα μαζί στο σχολείο μια καφετιά σακούλα. Την ώρα του φαγητού την άνοιξα και έβγαλα από μέσα ένα πράγμα που υποτίθεται ότι ήταν σάντουιτς με γαλοπούλα. Μόνο που το ψωμί έμοιαζε με δυο φέτες από γυαλόχαρτο, ενώ η γαλοπούλα έμοιαζε με σάρκα από λαιμό παππού.

«Πω, χάλια είναι αυτό το πράγμα που τρως», είπε ο φίλος μου, ο Άαρν. Κοιτούσε το σάντουιτς μου λες και ήταν κάτι που ξέβρασε η θάλασσα μετά από ένα τσουνάμι.

Το απόγευμα με το που γύρισα στο σπίτι έτρεξα καρφί στο δωμάτιο του Έβαν, και τον ρώτησα αν κι αυτός είχε πάρει στο σχολείο ένα τέτοιο έκτρωμα. Αποδείχτηκε πως ναι. Φυσικά είχαμε κάνει το ίδιο πράγμα: Είχαμε πετάξει το σάντουιτς στα σκουπίδια, μαζί με κάτι περίεργα ζαρζαβατικά με μορφή καρότου που μας είχε βάλει η μαμά, και είχαμε φάει μόνο το κομμάτι τυριού, το τελευταίο και λιγότερο απωθητικό μέρος του «γεύματος». Ήθελα να κάνουμε επανάσταση γι' αυτό το θέμα, να πατήσουμε πόδι, αλλά ο Έβαν ήταν πιο διστακτικός, κι εγώ δεν ήθελα να τσακωθώ με τους γονείς μόνος μου. Η μόνη ελπίδα μου ήταν να νιώσει κι ο πατέρας μου την ίδια αηδία και να βάλει ένα τέλος.

Λίγο αργότερα, καθώς χαζεύαμε στο σαλόνι περιμένοντας το δείπνο, η μαμά μάς ανακοίνωσε τα σχέδιά της για το μενού. «Σούπα γαλοπούλα», είπε, φορώντας την ποδιά της και κρατώντας μια μεγάλη κουτάλα. Περίεργες μυρωδιές αναδύονταν απ' την κουζίνα πίσω της.

Κοίταξα τον μπαμπά μου που έβλεπε ειδήσεις. Καμία αντίδραση. Δεν ήμουν καθόλου σίγουρος ότι θα μπορούσα να φάω το φαγητό που θα μου σέρβιρε η μαμά μου οσονούπω, κι έτσι έκανα αυτό που έκανα πάντα όταν ένιωθα νευρικότητα: Είπα φωναχτά μια σκέψη θετική, για να πείσω τον εαυτό μου με το ζόρι ότι όλα θα πάνε καλά.

«Μου αρέσει η γαλοπούλα, ε;» είπα.

Ο μπαμπάς μου συνέχισε να κοιτάζει την τηλεόραση. «Με ρωτάς ή μου λες;» είπε.

«Σου λέω. Μου αρέσει η γαλοπούλα».

«'Ντάξει». Έκανε μια μικρή παύση, και πρόσθεσε: «Και τι με νοιάζει εμένα;»

Καταλάβαινα ότι δεν ήταν στις καλές του, οπότε δεν είπα τίποτα άλλο. Ούτως ή άλλως, το κόλπο μου είχε πιάσει. Είχα πείσει τον εαυτό μου ότι μου αρέσει η γαλοπούλα και ένιωθα πιο σίγουρος ότι θα κατάφερνα να τη φάω τη σούπα μου.

Στο τραπέζι η μαμά μάς σέρβιρε ένα καφετί υγρό με κομμάτια μέσα. Ακριβώς σαν αυτό το πράγμα φανταζόμουν ότι πρέπει να μοιάζει η διάρροια της αρκούδας. Τα κομμάτια ήταν κόκκινα και άσπρα. Κοιταχτήκαμε όλοι μεταξύ μας – ακόμα και η μαμά μου. Βούτηξα το κουτάλι και φρόντισα να πιάσω μόνο υγρό, αποφεύγοντας τα κομμάτια. Το έφερα στο στόμα μου και το ρούφηξα με την αποφασιστικότητα που ένας κατάσκοπος καταπίνει την κάψουλα κυανίου όταν τον πιάνουν. Αμέσως έφτυσα τη γουλιά στο πιάτο.

«Για όνομα του Θεού, προσπαθούμε να φάμε, γαμώ το μου!»
είπε ο πατέρας μου, κοπανώντας το κουτάλι του στο τραπέζι.

«Δεν μπορώ να το φάω!» είπα. Ο Έβαν γέλαγε.

«Δε δοκίμασες!» είπε η μαμά μου, σαστισμένη.

«Δοκίμασα! Δεν μπορώ να το φάω! Είναι αηδία!»

«Έτσι τρώνε τα φτωχά παιδάκια. Γι' αυτό το κάνουμε αυτό, για να καταλάβουμε πώς ζούνε οι άνθρωποι που δεν είναι τυχεροί σαν εμάς», απάντησε η μαμά μου.

«Το ξέρω! Τώρα θέλω να φάω κάτι άλλο!» γκρίνιαξα. Τα μάτια μου γέμισαν δάκρυα.

«Ας το βουλώσουμε, γαμώ την τρέλα μου, κι ας φάμε», είπε ο μπαμπάς μου. «Απλώς ας φάμε»

Και μετά έφαγε την πρώτη του κουταλιά.

«Ο Χριστός και η Παναγία. Τι άθλιο πράγμα είναι αυτό; Δεν μπορώ να το φάω».

«Να! Ορίστε!» είπα εγώ.

«Όχι, εσείς οι δύο θα το φάτε όλο», είπε εκείνος. «Εγώ δε θα το φάω».

«ΤΙ ΠΡΑΓΜΑ;» φώναξα.

Σηκώθηκα, έτρεξα στο δωμάτιό μου και βρόντηξα την πόρτα πίσω μου. Υπέθεσα ότι λίγες στιγμές αργότερα η μαμά μου θα έμπαινε, θα ερχόταν να με πάρει αγκαλιά, θα μου έλεγε κάτι καθησυχαστικό και μετά θα με έπαιρνε πίσω στην κουζίνα για να μου ετοιμάσει κάτι ωραίο, όπως σπαγγέτι με κεφτεδάκια, ας πούμε, ή κοτόπουλο με πατάτες. Ή μπορεί και να πεταγόταν στο φαστφουντάδικο πιο κάτω για να μου πάρει το αγαπημένο μου σάντουιτς κοτόπουλο. Για να εξιλεωθεί γι' αυτό το γαστριμαργικό πείραμα.

Δέκα λεπτά πέρασαν και δεν ήρθε κανένας. Αποφάσισα να μη βγω αν δεν έρθει πρώτα κάποιος να με βρει. Πέρασαν

άλλα δέκα λεπτά. Μετά μια ώρα. Μετά τρεις ώρες. Είχε πάει δέκα, η ώρα που κανονικά έπεφτα για ύπνο. Έσβησα το φως και χώθηκα κάτω απ' τα σκεπάσματα, έξω φρενών. Και τότε η πόρτα μου άνοιξε.

«Γεια σου, μαμά», είπα, προσπαθώντας να κάνω τη φωνή μου να μοιάζει θυμωμένη.

«Εγώ είμαι», είπε ο μπαμπάς μου. Πλησίασε και κάθισε στο κρεβάτι μου.

«Α, γεια σου», είπα. Μου έπιασε τον ώμο.

«Είσαι μεγάλος μπελάς, αλλά σ' αγαπάω», είπε και γέλασε.

Δεν απάντησα.

«Το ξέρω ότι είσαι τσατισμένος. Καταλαβαίνω ακόμα και το γιατί».

«Όχι, δεν καταλαβαίνεις, τίποτα δεν καταλαβαίνεις», είπα.

«Ωχ, άσε μας τώρα. Δέκα χρονών είσαι. Φυσικά και καταλαβαίνω ένα δεκάχρονο».

Η κουβέντα μας δε με καθησύχαζε, και το 'βλεπε αυτό. Ο τόνος της φωνής του έγινε λίγο πιο γλυκός.

«Καταλαβαίνω ότι πιστεύεις πως αν εσύ πρέπει να φας αυτό το πράγμα, θα πρέπει να το φάω και εγώ. Και μετά είπα ότι εγώ δε θα το φάω αλλά εσείς θα το φάτε, και τώρα είσαι τσατισμένος, ναι;»

«Ναι».

«Ήμουν φτωχός. Και η μαμά σας ήταν φτωχιά. Υπάρχουν πολλά πράγματα που έζησα τα οποία προσπαθώ πολύ σκληρά να αποφύγετε εσείς».

«Γιατί να μην αποφύγουμε κι αυτό το φαϊ;»

«Γιε μου, θα τρως σκατένιο φαϊ για μια βδομάδα. Η μάνα σου πέρασε όλη την παιδική της ηλικία πεινασμένη. Όταν σηκώνεσαι και κάνεις υστερίες σαν τη σημερινή, νιώθει σκατά.

Είναι σαν να της λες ότι δε σε νοιάζει τι έχει περάσει. Καταλαβαίνεις τι σου λέω;»

Του είπα ότι καταλάβαινα, και μου εξήγησε γιατί εκνευρίστηκε τόσο πολύ με την υστερία μου.

«Το φαγητό ήταν πολύ σημαντικό πράγμα στη ζωή μου, καθώς μεγάλωνα. Δεν το τρώγαμε μόνο, το καλλιεργούσαμε κιόλας. Οπότε όταν παθαίνεις μια τέτοια υστερία, μου τη βιδώνει. Με επηρεάζει».

«Γιατί όμως δεν πρέπει να το φας κι εσύ; Η μαμά το τρώει, και αυτή ξέρει ήδη πώς είναι. Εσύ γιατί;» επέμεινα.

Έμεινε σιωπηλός για λίγο, και μετά πήρε το χέρι του απ' τον ώμο μου.

«Για δυο λόγους: Πρώτον, εγώ ξέρω την αξία των χρημάτων. Δουλεύω κάθε μέρα και ξέρω πώς βγαίνουν, αντίθετα από εσένα».

«Και η μαμά δουλεύει».

«Ναι, αυτός είναι ο δεύτερος λόγος: Η μάνα σου είναι πολύ πιο καλός άνθρωπος από εμένα».

Και μετά με φίλησε στο μέτωπο και βγήκε απ' το δωμάτιο.

Για τη βιντεοσκόπηση του χριστουγεννιάτικου πρωινού

«Λοιπόν, χαμογέλα όταν ανοίγεις το δώρο σου... Όχι, χαμογέλα και κοίτα την κάμερα, μπούφο».

Για το να πηγαίνεις για κάμπινγκ με την οικογένεια

«Όχι, εγώ θα μείνω σπίτι. Εσείς μπορείτε να κάνετε οικογενειακές διακοπές, κι εγώ θα κάνω διακοπές από την οικογένεια. Και οι δύο θα περάσουμε καλύτερα».

Για τα πολλά Α στον έλεγχο

«Γαμώ το μου! Είσαι έξυπνο παιδί! Δε με νοιάζει τι λένε για σένα

οι άλλοι! Πλάκα κάνω, κανέννας δε λέει ότι είσαι χαζός. Λένε άλλα πράγματα, αλλά όχι αυτό».

Για το τσίμπημα της σφήγκας

«Εντάξει, εντάξει, ηρέμηση. Νιώθεις το λαιμό σου να κλείνει; Σου 'ρχεται να χέσεις; Όχι, αυτό δεν έχει σχέση, απλώς σε βλέπω να πηγαίνεις πέρα δώθε, σκέφτηκα μήπως σου 'ρθε να χέσεις».

Για το πώς καταλαβαίνεις ότι το φαγητό είναι χαλασμένο

«Πού στο διάολο να ξέρω; Φάτο. Αν αρρωστήσεις, ήταν χαλασμένο. Νομίζετε ότι έχω μικροσκοπία στα μάτια, ρε γαμώ το μου;»

Για τους νταήδες

«Θα πετύχεις διάφορους μαλάκες, αυτό είναι σίγουρο. Να θυμάσαι πάντα: Δεν έχει σημασία το μέγεθος της κωλοτρυπίδας – σημασία έχει πόσα σκατά βγάζει».

Για τη σιγή

«Θέλω ησυχία... Για όνομα του Θεού, αυτό δε σημαίνει ότι δε σε συμπαθώ. Απλώς αυτή τη στιγμή συμπαθώ πιο πολύ την ησυχία».

Μερικά αρχίδια δεν πρέπει να τα σπας

«Σκατά, ξέχασα να έρθω να σε πάρω, ε; Συγγνώμη. Τέλος πάντων, σταματάω να προπονώ αυτή τη γαμημένη την ομάδα».

Όταν ήμουν δέκα χρονών ο πατέρας μου αποφάσισε να αναλάβει προπονητής στην ομάδα μπέιζμπολ του σχολείου μου. Έξι μήνες αργότερα, η προπονητική του καριέρα έφτασε στο τέλος της. Ένα τέλος θυμωμένο.

Το 1972, όταν ο μπαμπάς μου πρωτομετακόμισε στο προάστιό μας, το Πόιντ Λόμα, η περιοχή κατοικούνταν κυρίως από στρατιωτικούς. Ο μπαμπάς μου είχε θητεύσει στο ναυτικό, οπότε η ατμόσφαιρα του ήταν ευχάριστη και οι γείτονες συμπαθείς, και ένωσε γρήγορα ευπρόσδεκτος. Καθώς τα χρόνια περνούσαν όμως ο χαρακτήρας της γειτονιάς άλλαζε. Είναι κοντά στη θάλασσα, βλέπετε, έτσι σύντομα άρχισαν να χτίζονται βίλες και να έρχονται στην περιοχή πλούσιοι. Ο πατέρας μου δεν ήταν καθόλου ευχαριστημένος. «Αρνούμαι να γίνω γιάπης επειδή όλοι τριγύρω είναι γιάπηδες», δήλωσε όταν ένα νεαρό ζευγάρι μετακόμισε στο διπλανό μας σπίτι,

αντικαθιστώντας τους τελευταίους συνταξιούχους αξιωματικούς της γειτονιάς.

Καθώς εγώ μεγάλωνα, η παιδική ομάδα μπέιζμπολ της περιοχής μου ήταν γεμάτη παιδιά γιάπηδων που ο πατέρας μου αντιπαθούσε. Τα περισσότερα από αυτά ήταν πράγματι αναιδή και κακομαθημένα. Ήξερα από την αρχή πως το να κάνει τον προπονητή αυτής της ομάδας ο δικός μου ο πατέρας δεν ήταν και η καλύτερη ιδέα στον κόσμο, αλλά αγαπάει πολύ το μπέιζμπολ, και αγαπάει πολύ κι εμένα, οπότε φαντάζομαι ότι στο μυαλό του αυτά τα δύο πράγματα ήταν αρκετά.

Ο μόνος απαράβατος κανόνας του προπονητή μπαμπά μου ήταν ότι όλα τα παιδιά θα έπρεπε να παίζουν τον ίδιο χρόνο σε κάθε παιχνίδι, ανεξαρτήτως δυνατοτήτων. «Παιδικό πρωτάθλημα είναι», μας είπε στην πρώτη μας προπόνηση. «Όλοι χάλια είστε, και δεν πειράζει. Ο μόνος τρόπος να γίνετε καλύτεροι είναι να παίζετε».

Σε κάθε παιχνίδι, λοιπόν, οι συμπαίκτες μου κι εγώ παίζαμε όλοι από λίγο. Μερικές φορές η εναλλαγή δε γινόταν πολύ καλά και κάποιο παιδί αναγκαζόταν να μείνει έξω λίγο περισσότερο από τα άλλα. Αυτό το παιδί ήμουν πάντα εγώ. «Εσύ είσαι πολύ καλός, και το ξέρεις», μου έλεγε ο πατέρας μου για να με παρηγορήσει. «Τα άλλα τα παιδιά κοντεύουν να μπήξουν τα κλάματα όταν τα βγάζω απ' το παιχνίδι».

«Αν κλάψω θα με βάλεις να παίζω περισσότερο;» ρώτησα.

«Όχι, αν κλάψεις πάλι θα σε βγάλω, και θα σε κρατήσω έξω ακόμα περισσότερο επειδή κλαις που δεν παίζεις σε ένα παιχνίδι παιδικού πρωταθλήματος. Είσαι ο γιος μου κι η ζωή είναι ποντάνα».

Από την αρχή κιόλας ο μπαμπάς μου δεν έγινε και πολύ αγαπητός στους συμπαίκτες μου ή στους δικούς τους μπαμπάδες, που έβρισκαν τον κανόνα περί ίσης συμμετοχής ακατανόητο.

Κάποια στιγμή, κατά τη διάρκεια ενός παιχνιδιού, ένας άλλος μπαμπάς άρχισε να διαμαρτύρεται στον δικό μου φωνάζοντας από τις κερκίδες επειδή το παιδί του δεν έπαιζε περισσότερο.

«Χάνουμε εξαιτίας σου! Γιατί βγάζεις τον καλύτερο παίκτη; Είναι ηλίθιο!» ούρλιαζε ο μπαμπάς του συμπαίκτη μου.

«Ο καλύτερος παίκτης; Άλλο παιχνίδι βλέπει ο μαλάκας;» μουρμούρισε ο μπαμπάς μου.

Ο τύπος συνέχιζε το βιολί του χωρίς να καταλαβαίνει ότι εν τω μεταξύ ο μπαμπάς μου φόρτωνε. Όταν έφτασε η πρώτη διακοπή, ο πατέρας μου πετάχτηκε από τον πάγκο και πήγε καρφί στις κερκίδες.

«Όλοι παίζουν τον ίδιο χρόνο, το 'παμε, αυτός είναι ο κανόνας. Δεν παίζουμε παγκόσμιο πρωτάθλημα εδώ πέρα, μαθητικός αγώνας είναι. Το παιδάκι που κάθεται στην άκρη του γηπέδου και χαζεύει το χορτάρι σ' όλο το παιχνίδι το 'χει καταλάβει. Εσύ γιατί δεν το καταλαβαίνεις;»

Η έκρηξη του πατέρα μου έκανε τους άλλους γονείς να ησυχάσουν για λίγο, αλλά εγώ καταλάβαινα ότι στους συμπαίκτες μου υπήρχε γκρίνια.

Μια εβδομάδα μετά, στην προπόνηση, ένας τύπος που τον λέγαν Μάρκους ήρθε κοντά μου και μου είπε: «Ο μπαμπάς μου λέει ότι ο μπαμπάς σου είναι μαλάκας».

Δεν ήξερα πώς να απαντήσω, κόλλησα για λίγο, και τελικά είπα: «Όχι, δεν είναι. Ο μπαμπάς σου κάνει λάθος».

Αμέσως μετά ένα μπαλάκι με χτύπησε γερά στο καλάμι, και γύρισα και είδα ότι είχε έρθει η σειρά μου να ρίξω, και ο μπαμπάς μου μου είχε πετάξει το μπαλάκι για να μου το θυμίσει.

«Μη χαζεύεις, γιε μου. Τι κάθεται εκεί πέρα σαν μαλάκας;»

Εδώ που τα λέμε, δε βοηθούσε και πολύ στο επιχείρημα που προσπαθούσα να υποστηρίξω.

Με κάθε προπόνηση που περνούσε, οι γονείς και τα κακομαθημένα παιδιά άρχισαν να ενοχλούν τον πατέρα μου με την γκρίνια τους όλο και περισσότερο. Εκείνος ήθελε η όλη ιστορία να αποτελεί μια εμπειρία μάθησης και να έχει να κάνει με το άθλημα και με τίποτα άλλο, αλλά τα πράγματα δεν ήταν καθόλου έτσι. Κάθε προπόνηση ήταν μια άσκηση ανοχής, υπομονής κι αυτοσυγκράτησης για εκείνον.

Αργά η γρήγορα η τριβή θα οδηγούσε στην έκρηξη, και η έκρηξη ήρθε το Μάιο, μια μέρα που έκανε πολλή ζέστη. Τα παιδιά βαριούνταν να κάνουν την προθέρμανση που τους έβαζε ο πατέρας μου, την οποία παρεμπιπτόντως την είχε μάθει στα χρόνια του στο Ναυτικό. Κάναμε μερικά τρεξιματάκια στους κώνους, και μετά ένα παιδί αποφάσισε να επαναστατήσει και αρνήθηκε να τρέξει άλλο.

«Είναι βλακείες αυτά. Το μπίτζμπολ δεν έχει σχέση με το τρέξιμο. Οι αληθινοί προπονητές το ξέρουν», είπε στον πατέρα μου με θράσος.

Τη στιγμή που ο πατέρας μου άκουσε αυτά τα λόγια στο μυαλό του συνέβη ακριβώς αυτό που έπαθε ο Μπρους Ουίλις στο τέλος της *Έκτης αίσθησης*: Απόλυτο σοκ και σύγχυση. Αμέσως άρχισε να αναπνέει βαθιά προσπαθώντας να μείνει ήρεμος. Δεν τα κατάφερε.

Ο τσακωμός κλιμακώθηκε γρήγορα καταλήγοντας στο σημείο ο πατέρας μου να ουρλιάζει: «Προπονήστε μόνοι τη γαμωμάδα σας τότε, να μου κλάσετε τ' αρχίδια», σε δεκατέσσερα παιδάκια και τον Ράντι, το βοηθό προπονητή, που έκανε αυτή τη δουλειά μόνο και μόνο επειδή η γυναίκα του τον είχε παρατήσει, και χρειαζόταν κάτι να ασχολείται. Πράγμα που σημαίνει ότι συναισθηματικά δεν ήταν και ο πιο καλοστεκούμενος άνθρωπος του κόσμου.

«Δικοί σου, Ράντι. Πάρ' τους και κάν' τους ό,τι θες».

Ο πατέρας μου μπήκε στο αμάξι, έβαλε μπρος και έφυγε. Δυστυχώς είχε ξεχάσει ένα πράγμα: εμένα. Το γήπεδο βρισκόταν πέντε χιλιόμετρα από το σπίτι και ντρεπόμουν να ζητήσω από κάποιον άλλο γονιό να με γυρίσει. Η κατάσταση ήταν περίεργη, όλα τα παιδιά με κοίταζαν με γουρλωμένα μάτια, ενώ ο Ράντι έμοιαζε έτοιμος να κλάψει. Οπότε αποφάσισα να γυρίσω με τα πόδια.

Μια ώρα μετά, όταν πια κόντευα, εμφανίστηκε το αυτοκίνητο του μπαμπά μου.

«Σκατά, ξέχασα να έρθω να σε πάρω, ε;»

Ένευσα «ναι».

«Συγγνώμη. Τέλος πάντων, σταματάω να προπονώ αυτή τη γαμημένη την ομάδα».

Παρόλο που εγκατέλειψε το προπονητικό, ο πατέρας μου συνέχισε να έρχεται να με βλέπει σε όλους τους αγώνες και να παρακολουθεί την πορεία της ομάδας καθ' όλη τη σεζόν. Τις μέρες που η ομάδα δεν είχε προπόνηση, κάναμε προπόνηση μόνοι μας.

«Ο Ράντι δεν ξέρει την τύφλα του. Δεν έχει ιδέα από μπέιζμπολ», έλεγε. Οπότε μου μάθαινε να ρίχνω την μπάλα δυο φορές την εβδομάδα. Μια μέρα, καθώς πηγαίναμε στο γήπεδο για να προπονηθώ, έστριψε και μπήκε από έναν άλλο δρόμο.

«Πού πάμε;» ρώτησα. «Το γήπεδο είναι από την άλλη».

«Θα πάρουμε μαζί μας τον Ρότζερ. Θα προπονηθεί κι αυτός σήμερα».

Ο Ρότζερ ήταν το πιο αλλόκοτο παιδί στην ομάδα. Δεν τον ήξερα καλά, αλλά ήξερα ότι βρομούσε. Είχε μια μυρωδιά. Έξεχνε. Ήταν καλός πίτσερ, αλλά ψυχολογικά δεν ήταν και πολύ στα καλά του. Μερικές φορές στους αγώνες πάθαινε κάτι κλακάς και δεν μπορούσε να παίξει καθόλου.

«Τι να τον κάνουμε τον Ρότζερ;» ρώτησα.

«Είναι πίτσερ. Όπως εσύ. Θα σας πάω να σας μάθω τη θέση ταυτόχρονα», είπε.

Σταματήσαμε το αυτοκίνητο μπροστά σε ένα κτίριο με διαμερίσματα, ο Ρότζερ βγήκε, και τον πήραμε μαζί. Για τις επόμενες δύο εβδομάδες προπονούμασταν παρέα, και μετά ο μπαμπάς μάς πήγαινε για παγωτό. Δεν το είχα πει σε κανέναν, φυσικά. Δεν ήμουν και πολύ δημοφιλής στην ομάδα – το τελευταίο πράγμα που ήθελα ήταν να πιστεύουν οι άλλοι ότι έχω οποιαδήποτε σχέση με τον Ρότζερ.

Στο προτελευταίο παιχνίδι η ομάδα μας αντιμετώπιζε μια από τις καλύτερες του πρωταθλήματος. Στην αρχή έπαιξα εγώ πίτσερ, και μετά με αντικατέστησε ο Ράντι, και τα πράγματα πήγαιναν καλά. Ήμασταν μπροστά με διαφορά, όταν ο μπαμπάς ενός παιδιού από την άλλη ομάδα, ένας κοιλαράς ονόματι Στιβ, πήγε και στάθηκε στο φράχτη κοντά στο σημείο από όπου έριχνε τις μπαλιές του ο Ρότζερ.

«Δεν μπορεί να την πετάξει, εύκολες ρίχνει. Τον έχετε, εύκολα», έλεγε στους παίκτες της ομάδας του παιδιού του, για να απορυθμίσει τον Ρότζερ.

Συνέχισε να λέει τέτοια σε κάθε μπαλιά του Ρότζερ, και οι μπαλιές γίνονταν όλο και χειρότερες. Προς το τέλος το παιδί σχεδόν έκλαιγε στο γήπεδο, και με το ζόρι έφτανε την μπάλα μέχρι απέναντι. Ο Ράντι πήγε και τον μάζεψε, έβαλε στο παιχνίδι το γιο του (που τον λέγαν επίσης Ράντι και ήταν άθλιος παίκτης) και έβγαλε τον Ρότζερ, που κάθισε στον πάγκο κλαίγοντας με λυγμούς. Χάσαμε με μεγάλη διαφορά.

Μετά τον αγώνα ο μπαμπάς μου ήρθε κοντά μου και μου είπε: «Περίμενε εδώ με τον Ρότζερ, θα τον πάμε εμείς στο σπίτι. Αλλά πρώτα πρέπει να κάνω κάτι άλλο».

Πήγε στο πάρκινγκ και βρήκε το αυτοκίνητο του Στιβ, καθώς εκείνος φόρτωνε τα πράγματα του γιου του στο πορτ-μπαγκάζ. Εγώ περίμενα για περίπου τριάντα δευτερόλεπτα, αλλά μετά τον ακολούθησα, γιατί εκεί που μου είχε πει να περιμένω βρίσκονταν και οι δύο Ράντι, που συνήθιζαν να αποχαιρετούν όλο τον κόσμο με αγκαλιές, κι αυτό με αναγούλιαζε λίγο. Πλησιάζοντας είδα ότι ο μπαμπάς μου και ο Στιβ συζητούσαν ζωηρά.

«Μέρος του παιχνιδιού είναι, Σαμ», έλεγε ο Στιβ.

«Αρχίδια», έλεγε ο μπαμπάς μου.

«Πρόσεχε, Σαμ».

«Ο πατέρας του παιδιού είναι μεθύστακας. Η οικογένειά του είναι μπάχαλο, και το ξέρεις. Και κάθεσαι και του φωνάζεις λες και παίζουμε στο Παγκόσμιο Πρωτάθλημα για να κερδίσει το παιδί σου. Είσαι μεγάλος άνθρωπος, γαμώ την τρέλα μου. Χαζός είσαι; Πας καλά;»

Ο Στιβ μουρμούρισε κάτι κουβέντες και μπήκε στο αυτοκίνητό του όπου τον περίμενε ο γιος του, ο Κέβιν, και φύγανε. Ο μπαμπάς μου πήγε εμένα και τον Ρότζερ για παγωτό και μετά τον γυρίσαμε στο σπίτι του. Δεν είπαμε πολλά στο δρόμο της επιστροφής. Δεν είχα καταλάβει και πολύ καλά τι είχε συμβεί, αλλά ήξερα ότι ο μπαμπάς μου ήταν τσατισμένος με τον Στιβ, και ήθελα να του πω κάτι να τον βοηθήσω.

«Ούτε εγώ τον γουστάρω τον Στιβ. Είναι χοντρός, όπως και ο Κέβιν. Και νομίζουν ότι είναι καλοί σ' αυτά που κάνουν, αλλά είναι καλοί μόνο επειδή είναι χοντροί, και πιο μεγαλόσωμοι από τους άλλους», είπα.

Ο μπαμπάς μου πάركαρε το αυτοκίνητο στο γκαράζ και γύρισε προς το μέρος μου. «Γιε μου, δεν κατάλαβα Χριστό από αυτά που μου είπες. Βγάλε τα παπούτσια σου πριν μπεις στο σπίτι, νομίζω ότι έχεις πατήσει σκατά».

Για την αποφοίτηση από τη Δευτέρα Γυμνασίου

«Γιορτάζουν την αποφοίτηση από τη Δευτέρα Γυμνασίου; Αφού πήγαμε στη γιορτή αποφοίτησης του Δημοτικού πριν από δύο χρόνια. Για όνομα του Θεού, σιγά μην κάνουμε και πάρτι κάθε φορά που σκουπίζεις τον κώλο σου».

Για την εφηβεία

«Λοιπόν, πώς σε πάει η εφηβεία; Τι; Από πού ξέρω ότι την περνάς; Μπορεί να φταίνε οι τριακόσιες πουτσότριχες που βρίσκω στο κάθισμα της τουαλέτας κάθε μέρα».

Για το να ζητάς γλυκά κατά τη διάρκεια της Λίστας του Σίντλερ

«Τι πράγμα; Τι θες; Γλυκό; Εδώ ρίχνουνε ανθρώπους στους θαλάμους αερίων και εσύ λαχταράς σοκοφρέτες;»

Για το να τρως μπισκότα σκύλου κατά λάθος

«Τι; Του σκύλου; Τρώω μπισκότα για σκύλους; Γιατί στο διάολο τα έβαλες πάνω στον πάγκο με το κανονικό φαγητό; Γάμα το, είναι πεντανόστιμα. Δεν ντρέπομαι».

Για το δοκιμαστικό στην ομάδα ράγκμπι

«Δε σ' αφήνω, πάει και τελείωσε. Είσαι πολύ αδύνατος για να παίξεις ράγκμπι. Όχι. Συγγνώμη δηλαδή που σε ενημερώσω έτσι απότομα, αλλά δεν μπορείς να κάνεις ό,τι θέλεις, και δεν είσαι καθόλου μα καθόλου άντρας».

Για τη φάτσα του παρουσιαστή του *Τα πιο αστεία βίντεο της Αμερικής*

«Να θυμάσαι αυτό το πρόσωπο. Είναι το πρόσωπο του ανθρώπου που μισεί τον εαυτό του».

Για το να φοβάσαι άλλους

«Κανείς δεν είναι σημαντικότερος από σένα. Κι αυτοί τρώνε, χέζουν και γαμάνε, όπως εσύ. Εντάξει, ίσως όχι ακριβώς όπως εσύ. Εσύ έχεις κι αυτά τα στομαχικά προβλήματα».

Για τις ιατρικές ιδιότητες του μπέικον

«Ανησυχείς υπερβολικά. Φάε λίγο μπέικον. Όχι, δεν ξέρω αν θα σε κάνει να νιώσεις καλύτερα. Απλώς έφτιαξα πολύ μπέικον».

Προσπάθησε για το καλύτερο. Όταν αυτό δεν είναι αρκετό, σκέψου κάτι γρήγορα

«Χέσε μας, το να μένεις κλεισμένος στο δωμάτιό σου δεν είναι σαν φυλακή. Δεν κινδυνεύεις από ομαδικό βιασμό στο δωμάτιό σου».

Ο μπαμπάς μου πάντα εκτιμούσε την παιδεία και τη σκληρή δουλειά. «Αν δουλεύεις σκληρά και διαβάζεις πολύ και τελικά τα σκατώσεις στη ζωή, δεν πειράζει. Αλλά αν τα σκατώνεις στα μαθήματα και τελικά τα σκατώσεις και στη ζωή, τότε είσαι ένας αποτυχημένος», έλεγε. Ωστόσο, το πώς τα περνάς και πόσες επιτυχίες έχεις στο σχολείο ως μικρό παιδί εξαρτάται κι από άλλους παράγοντες. Κοινωνικούς κυρίως.

Όταν πήγα στο Γυμνάσιο είχα ύψος ένα και πενήντα, βάρος σαράντα κιλά, ένα ζευγάρι υπερμεγέθη γυαλιά και μια φωνή που, όπως έλεγε ο παππούς μου, ακουγόταν σαν φωνούλα μικροσκοπικής γυναίκας. Ήξερα ότι η εμφάνισή μου δεν ήταν και η καλύτερη, το κατάλαβα ας πούμε όταν πήγαμε σε ένα λούνα παρκ και στη ζωγραφιά που μου έκανε ο κύριος που ζωγράφιζε χιουμοριστικές καρικατούρες, έμοιαζα ολόιδιος

με ό,τι στην πραγματικότητα. Ήμουν ο τυπικός σπασίκλας. Πράγμα που έκανε τη μαμά μου να πιστεύει ότι είμαι και πάρα πολύ δημιουργικός, οπότε τον καιρό που άρχιζα το γυμνάσιο έπεισε το μπαμπά μου να με στείλει σε μια «Σχολή Δημιουργικών και Θεατρικών Τεχνών» όπου όλα τα παιδιά ήταν σπασίκλες. Μέσα σε ένα χρόνο οι γονείς μου αποφάσισαν ότι η σχολή ήταν χάσιμο χρόνου.

«Δεν είδα να δημιουργείς ή να υποδύεσαι τίποτα όλο το χρόνο. Οπότε δεν καταλαβαίνω το νόημα να πληρώνουμε λεφτά σε μια Σχολή Δημιουργικών και Θεατρικών τεχνών», είπε ο μπαμπάς μου όταν με ενημέρωσε ότι από του χρόνου θα επέστρεφα στο δημόσιο σχολείο.

Αρχίζοντας τη Δευτέρα Γυμνασίου εξακολουθούσα να μην έχω αρχίσει να ψηλώνω. Ήμουν ολόιδιος με την προηγούμενη χρονιά. Αισθανόμουν μάλιστα ότι η φωνούλα μου είχε γίνει ακόμα πιο λεπτή. Στα πέντε πρώτα λεπτά του μαθήματος κατάλαβα πολύ καλά πώς θα πήγαινε η σχολική χρονιά.

«Τζάστιν Χάλπερν», φώναξε το όνομά μου ο δάσκαλος.

«Ε, μαλακισμένο», γύρισε και μου ψιθύρισε ένα μεγαλόσωμο παιδί, ο Αντρέ, που είχε και μουστάκι.

«Τι;» είπα νευρικά.

«Γιατί έχεις φωνή καριόλας;»

Ένα χρόνο αργότερα, στην Τρίτη Λυκείου, είχα ψηλώσει πολύ, ένιωθα περισσότερη αυτοπεποίθηση, και με αποκαλούσαν «αδερφή» τουλάχιστον 85% λιγότερες φορές. Είχα πια και μερικούς φίλους, και όσοι με πείραζαν τις προηγούμενες χρονιές με άφησαν πια στην ησυχία μου.

Ο μπαμπάς μου το παρατήρησε αυτό μια μέρα που επέστρεψα από το σχολείο με πολύ καλή διάθεση. «Σαν να περπατάς πιο καμαρωτός τώρα», μου είπε. «Μοιάζεις σαν ένα

παιδί που έχει σταματήσει να ακούει μαλακίες όλη την ώρα».

Ταντόχρονα με την κοινωνική μου ανέλιξη, ωστόσο, άρχισαν να υποφέρουν οι βαθμοί μου. Ο πρώτος μου έλεγχος ήταν μέτριος αλλά όχι κακός. Ή τουλάχιστον έτσι πίστευα εγώ. Ο μπαμπάς μου είχε άλλη άποψη.

«Όχι κακός; Δεν πας στο MIT, παιδί μου, στην Τρίτη Γυμνασίου πας. Κοίτα μαλακίες!» είπε, κραδαίνοντας τον έλεγχο. «Πήρες Γ στη δημοσιογραφία; Στη δημοσιογραφία Τρίτης Γυμνασίου; Πού δουλεύεις; Στους *New York Times* και δεν κατάφερες να βγάλεις την είδηση; Τι μαλακίες είναι αυτές;»

Οι γονείς μου συζήτησαν ιδιαίτερος το πώς θα αντιμετώπιζαν την πτώση των βαθμών μου, και μετά ο μπαμπάς μου με ενημέρωσε πως για την υπόλοιπη εβδομάδα δε θα έβγαινα από το δωμάτιό μου παρά μόνο για να πάω στο σχολείο και στην τουαλέτα. Ακόμα και το φαγητό μου θα μου το φέρνανε στο κρεβάτι.

«ΤΙ;» φώναξα. «Αυτό είναι γελοίο! Τόσα παιδιά παίρνουν χειρότερους βαθμούς από εμένα! Βαθμοί τριμήνου είναι, δεν είναι τόσο φοβερό!»

«Μην ακούω μαλακίες. Είσαι υπερβολικά έξυπνος για να παίρνεις τέτοιους βαθμούς. Πράγμα που σημαίνει ότι τεμπελιάζεις και δε διαβάζεις», είπε ο μπαμπάς μου.

«Αυτό είναι απίστευτο! Απίστευτο! Με βάζετε στη φυλακή! Για μερικά Γ!»

«Χέσε μας, το να μένεις κλεισμένος στο δωμάτιό σου δεν είναι σαν φυλακή. Δεν κινδυνεύεις από ομαδικό βιασμό στο δωμάτιό σου».

Το μάθημα που μου κατέβαζε το μέσο όρο περισσότερο από όλα ήταν τα μαθηματικά. Την επόμενη μέρα στο σχολείο διαπίστωσα ότι δεν ήμουν ο μόνος σ' αυτή την κατάσταση. Τα δύο τρίτα της τάξης είχαν πάρει κάτω από τη βάση – όπως εγώ. Ο καθηγη-

τής ήταν σκληρό καρύδι και συχνά μας έλεγε ότι δε θα μας έπαιρνε απ' το χεράκι – είτε θα τα καταλαβαίναμε είτε θα μας έκοβε.

Την πρώτη νύχτα της φυλάκισής μου ο μπαμπάς μου γύρισε από τη δουλειά, φόρεσε τη φόρμα του και ήρθε μια βόλτα από το δωμάτιό μου.

«Για βγάλε το βιβλίο των μαθηματικών. Θα σου θεραπεύσω τη βλακεία», είπε και κάθισε στο κρεβάτι δίπλα μου. Μετά πρόσεξε μια στοίβα βιβλία κάτω από μια στοίβα βρόμικα ρούχα. «Για όνομα του Θεού, άνοιξε κάνα παράθυρο, βρομάει σαν τα σκατά του θανάτου εδώ μέσα».

Καθώς αρχίσαμε να κάνουμε τις ασκήσεις έγινε σαφές ότι όχι μόνο δεν μπορούσα να τις λύσω, αλλά δεν είχα καν τις βασικές γνώσεις για να τις καταλάβω.

«Δε σας τις έμαθαν αυτές τις μαλακίες;» με ρώτησε.

Του είπα πως όχι, και πως ο καθηγητής μάς είχε πει ότι είτε θα τα καταλαβαίναμε είτε θα μας έκοβε.

«Τι; Τι μαλακίες είναι αυτές; Τι μαλάκας είναι αυτός ο τύπος; Θα πάω να του μιλήσω. Θα 'ρθω στο γαμημένο το σχολείο σου αύριο».

Την επόμενη μέρα την πέρασα μέσα στον τρόμο, περιμένοντας από στιγμή σε στιγμή να εμφανιστεί ο πατέρας μου. Για να καταλάβετε πώς ένιωθα, φανταστείτε τον τρόμο που νιώθεις στο τρενάκι του λούνα παρκ λίγο πριν την πρώτη μεγάλη κατηφόρα. Φανταστείτε τώρα ταυτόχρονα να έχεις και διάρροια. Που ακριβώς αυτό είχα εκείνη τη μέρα, αποτέλεσμα του μεξικάνικου που είχαμε φάει το προηγούμενο βράδυ και των γλυκών που χλαπάκιαζα απ' το πρωί στο σχολείο. Έτρεχα από την τάξη στην τουαλέτα, ευχόμενος να μην εμφανιστεί ο πατέρας μου ενώ εγώ υπέφερα διπλωμένος στα δύο.

Την τέταρτη ώρα καθόμουν στην τάξη όταν τον είδα απ' έξω,

στο διάδρομο. Ένας επιστάτης τού έδειχνε την αίθουσα των Αγγλικών, τη δική μας. Ο πατέρας μου πλησίασε και περίμενε έξω από την πόρτα, πηγαίνοντας πέρα δώθε, σοβαρός σοβαρός, κρατώντας το χαρτοφύλακα στο χέρι. Βούλιαξα στην καρέκλα μου για να μη με δει, και τότε ένας διπλανός που τον λέγαν Μπράντον έσκυψε κοντά μου, μου έδειξε τον πατέρα μου και μου είπε: «Πάω στοίχημα ότι αυτός ο τυπάς είναι από το FBI ή κάτι τέτοιο».

«Δεν είναι», μουρμούρισα, αν και ευχόμουν να ήταν.

Όταν το κουδούνι χτύπησε βγήκα στο διάδρομο, με είδε, και μου είπε: «Μάζεψε τα πράγματά σου. Πάμε να δούμε τον καθηγητή σου».

«Δε μπορούμε να περιμένουμε μετά το σχολείο, ρε μπαμπά;» ρώτησα.

«Γιε μου, ησύχασε. Να του μιλήσω θέλω του ανθρώπου. Δε θέλω να του κόψω το κεφάλι και να χέσω στο λαιμό του», είπε. «Εκτός αν με προκαλέσει».

Πήγαμε στο κτίριο όπου γίνονταν τα μαθήματα μαθηματικών. Παιδιά είχαν ήδη αρχίσει να μπαίνουν μέσα, ενώ ο καθηγητής μου μάζευε τα χαρτιά του καθισμένος στην έδρα. Έμοιαζε λίγο με τον Ντάστιν Χόφμαν, αν το δέρμα του Ντάστιν Χόφμαν ήταν από εφημερίδες ξεχασμένες στον ήλιο. Ο μπαμπάς μου μπήκε στην τάξη και πήγε καρφί κατά πάνω του. Εγώ λούφαξα απ' έξω, ελπίζοντας να μη γινόμουν αντιληπτός.

«Εσύ είσαι ο καθηγητής μαθηματικών;» φώναξε ο πατέρας μου.

«Ναι», είπε ο καθηγητής. «Μπορώ να βοηθήσω;»

Μια δεκαριά μαθητές που είχαν ήδη μπει στην αίθουσα πήραν χαμπάρι ότι κάτι γίνεται, και έστησαν αυτί.

«Αυτός εκεί έξω είναι γιος μου. Είναι στην τάξη σου», είπε ο μπαμπάς μου. Κρύφτηκα πίσω από ένα δέντρο.

«Τζάστιν, μπες μέσα. Τι κάνεις, παιδί μου;»

Βγήκα από την κρυψώνα μου και μπήκα στην τάξη.

«Λοιπόν, τον έκοψες στα μαθηματικά, και καλά του έκανες. Αν αξίζει να κοπεί, κόψ' τον. Αλλά έριξα μια ματιά στα μαθήματά του και δεν ήξερε ούτε τις βασικές έννοιες, και είπε ότι δεν τους τις έχεις μάθει», είπε ο μπαμπάς μου.

«Ετούτη εδώ είναι τάξη προχωρημένων. Αν οι μαθητές δεν μπορούν να παρακολουθήσουν πρέπει να μεταφερθούν σε μιαν άλλη τάξη, πιο κατάλληλη για τις δυνατότητές τους. Διδάσκω αυτό το μάθημα δώδεκα χρόνια μ' αυτό τον τρόπο», απάντησε ο καθηγητής μου.

«Χέστηκα πόσα χρόνια διδάσκεις. Μου λέει ότι όλα τα παιδιά κόβονται, κι όλα νομίζουν ότι είναι ηλίθια», είπε ο μπαμπάς μου, δείχνοντας τα παιδιά που ήταν μέσα στην τάξη – τα περισσότερα εκ των οποίων στην πραγματικότητα δε νόμιζαν ότι είναι ηλίθια. «Αυτό είναι το πρόβλημά μου».

Σ' αυτό το σημείο ο καθηγητής μου συνειδητοποίησε πως δεν είχε να κάνει με έναν απλό θυμωμένο γονιό, αλλά με έναν τύπο που τον εξευτέλιζε μπροστά στους μαθητές του, οπότε πήρε τον μπαμπά μου έξω από την τάξη. Εγώ μπήκα πιο βαθιά μέσα. Όλοι οι συμμαθητές μου με κοιτούσαν μ' ανοιχτό το στόμα – η τάξη είχε σχεδόν γεμίσει πια – και το μόνο που μπορούσα να κάνω ήταν να καθίσω στο θρανίο μου και να αποφεύγω τα βλέμματά τους. Κάθε δέκα-δεκαπέντε δευτερόλεπτα ακούγαμε σκόρπιες λέξεις και φράσεις απ' έξω, όπως τον καθηγητή μου να φωνάζει: «Δε θα το ανεχτώ!» και τον μπαμπά μου να απαντάει: «Όχι, όχι! Θα το ανεχτείς!»

«Μαλάκα. Ο μπαμπάς σου τον ξεσκίζει τον κύριο Τζένσεν. Και γαμώ», είπε ο διπλανός μου χαμογελώντας.

Μετά από λίγα λεπτά ο καθηγητής μας ξαναμπήκε στην αίθουσα, με το πανιασμένο του πρόσωπο ελαφρώς πιο ροδαλό

από τα νεύρα. Μαζί του μπήκε και ο μπαμπάς μου, και ήρθε κατευθείαν στο θρανίο μου.

«Μην ασχολείσαι με το μάθημα, θα αλλάξεις τάξη αύριο», μου είπε. Και μετά έφυγε.

Το βράδυ στο δείπνο ο πατέρας μου συμπεριφερόταν λες και δεν είχε συμβεί τίποτα, αλλά λίγο πριν πάω για ύπνο με φώναξε δίπλα του στον καναπέ.

«Μην κοροϊδευόμαστε. Δεν είσαι κι ο Αϊνστάιν. Αλλά μην αφήσεις ποτέ μαλάκες καθηγητές σαν αυτό το μαλάκα να σε κάνουν να νιώθεις βλάκας. Είσαι έξυπνο παιδί, και πολύ καλός σε άλλα πράγματα. Έτσι;»

«Αμέ».

«Μη λες “αμέ” σαν βλάκας. Πες το να το ακούσω. Πες ότι είσαι καλός σε πολλά πράγματα».

«Είμαι καλός σε πολλά πράγματα».

«Ακριβώς. Είσαι πολύ καλός. Γάμα τον τον καθηγητή μαθηματικών», είπε. «Α, και κάτι τελευταίο. Αύριο δες τον υπεύθυνο προγράμματος πριν πας στην τάξη. Νομίζω ότι θα σε μεταφέρουν σε μια από αυτές τις τάξεις που χρησιμοποιούν κομπιουτεράκια για να κάνουν πρόσθεση».

Για το ότι έχασε το καλύτερο παιχνίδι μπέιζμπολ που έπαιξα ποτέ για να πάει στον ιππόδρομο

«Σοβαρά, ε; Τι λες, ρε παιδί μου. Και το έχασα; Μαλακία. Πάντως και η ιπποδρομία φανταστική ήταν. Δεν ξέρω αν σε παρηγορεί αυτό».

Για το ότι έχασε το δεύτερο καλύτερο παιχνίδι μπέιζμπολ που έπαιξα ποτέ, την ίδια χρονιά, για τον ίδιο λόγο.

«Πλάκα μού κάνεις! Πρέπει να σταματήσουν να προγραμματί-

ζουν αυτά τα παιχνίδια τις μέρες των ιπποδρομιών! Είναι απαραίδεκτο!»

Για τη φιλία

«Έχεις καλούς φίλους. Μου αρέσουν. Δεν πιστεύω ότι θα σου γαμούσαν την γκόμενα. Αν είχες γκόμενα».

Για τη φιλία II

«Δε χρειάζομαι περισσότερους φίλους. Το μόνο που κάνουν οι φίλοι είναι να σου ζητούν βοήθεια όταν μετακομίζουν. Γάμα τους. Είμαι γέρος. Δεν μπορώ να κουβαλάω πράγματα».

Για το πώς να επιλέγεις επάγγελμα

«Πρέπει να κάνεις κάτι που αγαπάς. Είναι προφανές ότι δεν το 'χεις ξανακούσει αυτό. Σε φαστφουντάδικο δουλεύεις».

Για το να σπας πιάτα κατά λάθος

«Για όνομα του Θεού, είναι σαν να είμαι σε ελληνικό γάμο με σένα στο σπίτι. Κάτι πρέπει να κάνεις με τα χέρια σου, με την ισορροπία σου, δε γίνεται, σου κάνει πλάκα το σώμα σου, μου φαίνεται».

Για το να πηγαίνεις σε πάρτι χωρίς ενηλίκους

«Αποκλείεται. Ναι, είσαι υπεύθυνο παιδί, αλλά έχω δει και τα άλλα τα παιδιά στο σχολείο σου. Αν δεν ήταν τόσο ηλίθιοι θα ήταν εγκληματίες».

Για την προστασία στο σεξ

«Θα βάλω μερικά προφυλακτικά στο ντουλαπάκι του αυτοκινητού. Χέστηκα αν θέλεις να το κουβεντιάσεις αυτό το θέμα

μαζί μου, ούτε εγώ θέλω να το κουβεντιάσω μαζί σου. Νομίζεις ότι θέλω να γαμάς μέσα στο αμάξι μου; Όχι. Αλλά αυτό που θέλω ακόμα λιγότερο είναι να πληρώνω για ένα παιδί που έγινε επειδή δεν είχε προφυλακτικά στο ντουλαπάκι».

Για την ουρά για να δούμε το *Τζουράσικ Παρκ*

«Δεν υπάρχει ταινία που αξίζει να περιμένεις στην ουρά περισσότερο από τη διάρκεια της ίδιας της ταινίας. Οπότε ή βλέπουμε κάτι άλλο ή φεύγω. Γύρνα με ταξί».

Εδώ που τα λέμε, πρέπει να παίρνεις πάντα την καλύτερη απόφαση για την πάρτη σου

«Δε θα τ' ακούσω εγώ για τις τσόντες του αλλουνού».

Μια μέρα, όταν ήμουν γύρω στα δεκατέσσερα, ο φίλος μου ο Άαρν μπούκαρε στο σπίτι μου αμέσως μετά το σχολείο, λαχνασμένος και ιδρωμένος. Καταλάβαινα από τη φάτσα του πως αυτό που είχε να μου πει θα ήταν πιθανότατα το σημαντικότερο πράγμα που είχα ακούσει στη ζωή μου ως τότε. Αποδείχτηκε ότι είχα δίκιο.

«Μάγκα μου», είπε. «Βρήκα μια τσόντα στο δρομάκι πίσω από το παντοπωλείο».

Έβγαλε τότε μια βιντεοκασέτα από την τσάντα του. Η χαρτινη θήκη της (που πάνω έγραφε «New Wave Πουτάνες») ήταν τόσο ταλαιπωρημένη που ήταν προφανές ότι η κασέτα τα είχε βγάλει τα λεφτά της στα χέρια κάποιου άλλου. Ήμασταν εκστατικοί, σαν να είχαμε βρει ένα σακούλι με λεφτά στο δρόμο. Και φυσικά αμέσως τέθηκε το θέμα: ποιος θα κρατούσε την κασέτα; Καταλήξαμε σε μια συμβιβαστική λύση: θα την κρατούσα εγώ

την πρώτη και την τρίτη εβδομάδα κάθε μήνα, και ο Άαρν θα την είχε τις υπόλοιπες.

Αν και είδα την τσόντα περισσότερες από πενήντα φορές, ποτέ δεν έμαθα ποια ήταν η υπόθεση, γιατί ποτέ δεν κατάφερα να φτάσω παρακάτω από τα πρώτα είκοσι λεπτά. Κι αυτό γιατί στο σπίτι μας είχαμε μόνο ένα βίντεο. Στο υπνοδωμάτιο των γονιών μου. Ο κίνδυνος ήταν πολύ μεγάλος, αλλά ποτέ δεν πέρασε απ' το μυαλό μου να μην το δοκιμάσω. Περίμενα να φύγουν οι γονείς μου απ' το σπίτι, έμπαινα στο δωμάτιό τους και έκανα τη δουλειά μου. Είχα και σχέδιο διαφυγής έτοιμο: αν τύχαινε να ακούσω την εξώπορτα, σήκωνά τα παντελόνια μου με το ένα χέρι ενώ ταυτόχρονα πατούσα το EJECT και μετά, με μια κίνηση, τραβούσα την κασέτα και πατούσα το κουμπί TV/VIDEO για να μην καταλάβει κανείς ότι κάποιος είχε χρησιμοποιήσει το βίντεο.

Ήταν καλό το σχέδιο. Παρ' όλα αυτά, δεν τη γλίτωσα.

Κατάλαβα ότι με είχαν πιάσει όταν μια μέρα ξύπνησα και είδα τον πατέρα μου να στέκεται πάνω απ' το κρεβάτι μου, να κραδαίνει τις «New Wave Πουτάνες» και να φωνάζει. Είχα κάνει το μοιραίο λάθος: είχα ξεχάσει την κασέτα μέσα στο βίντεο.

«Χέστηκα αν θες να βλέπεις τσόντες. Δες όσες θες. Αλλά πρώτον: μην τις βλέπεις στο δωμάτιό μου. Το τελευταίο πράγμα που χρειάζομαι είναι να γυρνάω σπίτι απ' τη δουλειά και να κάθομαι σ' αυτά που έχεις κάνει στο κρεβάτι. Και δεύτερον: δεν επιτρέπεται να βρίσκει τσόντες στο δωμάτιό μου η μάνα σου και να νομίζει ότι είναι δικές μου. Δε θα τ' ακούσω εγώ για τις τσόντες του αλλουνού».

«Θα το πεις στη μαμά;» ρώτησα πανικόβλητος.

«Όχι, θα μείνει μεταξύ μας, φτάνει να μου υποσχεθείς ότι δε θα κάνεις τέτοια στο κρεβάτι μου», είπε. Άπλωσα δειλά το χέρι

για την κασέτα, υποθέτοντας ότι, τώρα που τα είχαμε πει σαν άντρες, θα μου την έδινε πίσω. «Ναι, καλά», είπε κι έφυγε γελώντας, με την κασέτα ανά χείρας.

Το να βρίσκει τις τσόντες σου ο μπαμπάς σου και να σε κοροϊδεύει είναι μια στιγμή ντροπιαστική στη ζωή ενός εφήβου. Το επόμενο πρωί έζησα μια ακόμα πιο ντροπιαστική.

Ξύπνησα και είδα τη μάνα μου να στέκεται πάνω απ' το κεφάλι μου, φωνάζοντας και κραδαίνοντας τις «New Wave Πουτάνες».

Ο πατέρας μου με είχε «δώσει»!

Όταν η μάνα μου τελείωσε με το λογύδριο περί πορνοβοιμηχανίας και μη-ρεαλιστικής απεικόνισης του σεξ σ' αυτές τις ταινίες, πήγα καρφί στο σαλόνι. «Ε!» έκανα στον πατέρα μου, που καθόταν κι έτρωγε δημητριακά. Με κοίταξε, έκανε μια γκριμάτσα και μου είπε: «Να είσαι πάρα πολύ προσεκτικός στην επιλογή των επόμενων λέξεών σου».

«Είπες στη μαμά για την τσόντα! Είχες πεις ότι δε θα το έλεγες!»

Άφησε παραδίπλα την εφημερίδα του, με κοίταξε και μου είπε, με φωνή μετρημένη: «Ναι, το σκέφτηκα καλύτερα. Ήταν ρίσκο για μένα να μην της το πω. Δε με συνέφερε. Εμ, δεν έπρεπε να την αφήσεις την τσόντα μέσα στο βίντεο. Το πουλί σου σε πρόδωσε, γιε μου. Σ' έκανε να συμπεριφερθείς ηλίθια. Δεν είναι η τελευταία φορά που θα σου συμβεί αυτό».

Για τη στυτική δυσλειτουργία ενός συγγενή

«Δεν καταλαβαίνω γιατί οι άνθρωποι έρχονται σε μένα όταν δεν τους σηκώνεται. Αν ήξερα πώς να το φτιάξω αυτό το πρόβλημα δε θα ήμουν εδώ, θα ήμουν σε μια Φεράρι και θα έτρεχα με τριακόσια χιλιόμετρα την ώρα μακριά από αυτό το σπίτι».

Για τις συνεχείς απουσίες μου από τους χορούς του σχολείου

«Γκρινιάζεις που δεν πας, οπότε γιατί δεν πας; Ε, τότε βρες γκόμενα. Ε, τότε γνώρισε περισσότερες κοπέλες. Για όνομα του Θεού, δε συνεχίζω την κουβέντα, μου προκαλείς κατάθλιψη. Κάνε ό,τι καταλαβαίνεις».

Για την προπόνηση

«Σε κανένα δεν αρέσει η προπόνηση. Όλοι τη βαριούνται. Αλλά τι είναι χειρότερο, η προπόνηση ή το να μην είσαι καλός; Χέσε μας, η προπόνηση δεν είναι χειρότερη απ' το να μην είσαι καλός».

Για τη σωτηρία μου από ναυαγοσώστη

«Τι έκανες τόσο βαθιά; Αφού δεν ξέρεις κολύμπι. Γιε μου, είσαι καλός αθλητής, αλλά σε έχω δει να κολυμπάς. Στη θάλασσα είσαι σαν καθυστερημένο πεσμένο στα γόνατα που προσπαθεί να σκοτώσει μυρμήγκια».

Για το ότι έσπασα το παράθυρο του γείτονα για τρίτη φορά μέσα σε ένα χρόνο

«Τι πρόβλημα έχεις; Τρίτη φορά είναι! Έχω αρχίσει να υποπεύομαι ότι μπορεί τελικά να φταίει ο γείτονας. Όχι, δεν το εννοώ αυτό. Εσύ φταις. Απλά είμαι σε άρνηση, το μυαλό μου δεν μπορεί να δεχτεί ότι το δικό μου DNA έχει ανάμειξη σε κάτι τόσο ηλίθιο».

Για τα βιντεοπαιχνίδια

«Όχι, δε σου παίρνω. Να πας να παίζεις στο σπίτι του φίλου σου. Και μιας και είσαι εκεί, δες μπας και μπορείς να φας το φαγητό τους και να χρησιμοποιήσεις και τη χέστρα τους».

Για τη σημασία των βραδινών ειδήσεων

«Εντάξει, θα τελειώσουμε την κουβέντα αργότερα, τώρα αρχίζουν οι ειδήσεις... Τι; Και φυματίωση να έχεις, δεν πρόκειται να χειροτερέψεις στα επόμενα τριάντα λεπτά».

Για το πότε πρέπει να δίνεις δώρα

«Ναι, του πήρα δώρο. Επειδή είχε πέτρα στο νεφρό. Όταν βγάζεις μια πέτρα απ' το πουλί σου σου αξίζει κάτι περισσότερο από ένα μπράβο».

Για το πρώτο μου μάθημα οδήγησης

«Πρώτο απ' όλα: Ένα αμάξι έχει πέντε ταχύτητες. Πιο πρώτο απ' το πρώτο: Όταν κλάνεις σε αμάξι που δε βρίσκεται εν κινήσει, είσαι μαλάκας».

Η αυτοπεποίθηση είναι ο δρόμος προς την καρδιά μιας γυναίκας ή έστω προς το κρεβάτι της

«Καμιά δε θέλει να πάει με κάποιον που δε θα ήθελε να το κάνει με τον εαυτό του».

Από το τέλος της Τρίτης Γυμνασίου μέχρι την αρχή της Δευτέρας Λυκείου ψήλωσα είκοσι πέντε πόντους, κι έγινα 1,80. «Αρχίζεις να μοιάζεις σχεδόν με άντρα», μου είπε ο πατέρας μου στα δέκατα έκτα γενέθλιά μου, καθώς μασουλούσα το φιλέ μινιόν που μου είχε παραγγείλει στο εστιατόριο που τρώγαμε.

Το αρνητικό της απότομης ανάπτυξής μου ήταν ότι δεν έλεγχα και πολύ καλά το κορμί μου. Οι κινήσεις μου ήταν σαν να τις κατηύθυνε κάποιος με σπάγκους. Το καλό ήταν πως, αν και δυσκολευόμουν να περπατήσω δέκα βήματα χωρίς να σκοντάψω κάπου, μπορούσα να ρίξω το μπαλάκι του μπίτζμπολ με δύναμη. Μπήκα στην ομάδα του σχολείου, λοιπόν, και ήμουν ο καλύτερος πίτσερ που είχαμε.

Στη Δευτέρα Λυκείου η γυμνάστρια που ήταν υπεύθυνη για τις μαζορέτες αποφάσισε ότι τα κορίτσια της ομάδας της θα

εμφανίζονταν σε όλους τους αγώνες της ομάδας μπίτζμπολ, στο πλαίσιο της σχολικής αλληλεγγύης. Βέβαια, το να πηγαίνεις σε σχολικούς αγώνες μπίτζμπολ είναι κάτι ανείπωτα βαρετό. Είναι γνωστό ότι όλοι όσοι τους παρακολουθούν το κάνουν επειδή είναι υποχρεωμένοι (επειδή ξέρουν κάποιον που συμμετέχει, δηλαδή) και υποφέρουν για δύο ώρες για να μπορέσουν στο τέλος να συγχαρούν αυτόν που ξέρουν και να φύγουν όσο πιο γρήγορα μπορούν για τα σπίτια τους. Όπως θα περίμενε κανείς, στους αγώνες μας οι μαζορέτες περνούσαν την περισσότερη ώρα τους κάνοντας τα μαθήματά τους και χαζεύοντας το γρασίδι. Αλλά ο μπαμπάς μου, που ερχόταν και με έβλεπε στους περισσότερους αγώνες μου, είχε άλλη γνώμη.

«Έχω δει πώς σε κοιτάζουν», μου είπε στο αυτοκίνητο μετά από έναν αγώνα.

Προσπαθούσα να του εξηγήσω ότι δε με κοιτούσαν με κάποιο συγκεκριμένο τρόπο – μάλλον δε με κοιτούσαν καθόλου. Το μόνο που κοιτούσαν καθ' όλη τη διάρκεια του αγώνα ήταν τα ρολόγια τους.

«Μαλακίες», μου είπε.

Ευτυχώς, το άφησε το θέμα εκεί. Αλλά όχι για πολύ.

Τις Κυριακές ο πατέρας μου συνήθως ξυπνούσε νωρίς και πήγαινε στο Winchell's Donut House, όπου αγόραζε μια δωδεκάδα ντόνατς για το πρωινό της οικογένειας – τα μισά, με σοκολατένια επικάλυψη, ήταν για μένα. Μια Κυριακή, όμως, την άνοιξη του 1997, ξύπνησα και δε βρήκα πρωινό στο τραπέζι της κουζίνας.

«Ντύσου, πάμε για ντόνατς», μου είπε ο πατέρας μου.

Φόρεσα ένα σορτσάκι και μια φανέλα των Σάρлот Χόρνετς (της αγαπημένης μου ομάδας του NBA εκείνη την εποχή, για κάποιον αδιευκρίνιστο λόγο) και φύγαμε με το παλιό αυτοκί-

νητο του πατέρα μου. Προσπάθησα να ανοίξω το ραδιόφωνο, αλλά μου το έκλεισε – δείγμα ότι κάτι ήθελε να μου πει.

Μετά προσπεράσαμε το Winchell's.

«Νόμιζα ότι θα πηγαίναμε για ντόνατς», είπα.

«Μπα, όχι, θα πάμε να φάμε κανονικό πρωινό», απάντησε, καθώς πάركαρε έξω από ένα Denny's, που είναι φαστφουντάδικο.

«Σε Denny's θα το φάμε το “κανονικό πρωινό”;» ρώτησα

«Τι θες; Δεν είσαι και η Βασίλισσα της Αγγλίας».

Μπήκαμε, και ο πατέρας μου ζήτησε τραπέζι για δύο. Η σερβιτόρα μάς οδήγησε στη γωνία του εστιατορίου, δίπλα σε ένα μεγάλο τραπέζι όπου κάθονταν έξι κολεγίопαιδα που έδειχναν να έχουν περάσει δύσκολη νύχτα. Καθίσαμε πρακτικά δίπλα τους, ο πατέρας μου παρήγγειλε δύο ποτήρια νερό και δύο χυμούς και μετά γύρισε προς το μέρος μου.

«Είμαι άντρας, μου αρέσει να κάνω σεξ», μου είπε.

Οι φοιτητές δίπλα μας πάγωσαν – κι αμέσως μετά ξέσπασαν σε πνιχτά γέλια. Συνειδητοποίησα ότι ο πατέρας μου σκόπευε να μου κάνει την κουβέντα περί σεξ εκεί, επιτόπου, στο Denny's. Πανικοβλήθηκα.

«Όχι, όχι, μπαμπά. Τι είναι αυτά που λες; Ίσως δεν πρέπει να φάμε εδώ. Καλύτερα να πάμε κάπου αλλού. Πάμε, πάμε».

«Τι μαλακίες λες; Μόλις κάτσαμε. Δεν είναι και το καλύτερο φαγητό του κόσμου, αλλά τις τρως συνέχεια αυτές τις μαλακίες», μου είπε, τη στιγμή που η σερβιτόρα μάς έφερνε τους χυμούς.

Καταλάβαινα ότι οι φοιτητές δίπλα είχαν στήσει αντί και περίμεναν να ακούσουν. Μόνο ποπκόρν δεν είχαν βγάλει. Χωρίς να το έχει πάρει χαμπάρι, ο πατέρας μου συνέχισε την ομιλία του, λέγοντας ότι στην εποχή του είχε «περάσει καλά» και είχε κάνει έρωτα με πάρα πολλές γυναίκες.

«Δεν είμαι και πολύ ωραίος. Ποτέ δεν ήμουν. Αλλά δε με ένοιαζε. Εσύ είσαι μια χαρά. Πιο ωραίος από ό,τι ήμουν εγώ. Αλλά εντάξει, κανένας δε θα πληρώσει λεφτά για να μας δει σε φωτογραφία, εδώ που τα λέμε».

Συμφώνησα, ενώ δίπλα οι φοιτητές γελούσαν.

Μετά ο πατέρας μου είπε ότι ο μόνος τρόπος να βρεις γυναίκα είναι «να συμπεριφέρεσαι σαν να το 'χεις ξανακάνει. Μη σε νοιάζει αν κάποια σου πει ότι δεν της αρέσεις. Γιατί θα συμβεί κι αυτό. Χέστηκες. Πρέπει να μη σε ενοχλεί αυτό. Αλλιώς άντρες σαν εμάς δε θα έκαναν ποτέ σεξ».

Η σερβιτόρα ήταν τρία μέτρα μακριά, οι φοιτητές δίπλα γελούσαν, κι εγώ ένιωθα ότι όλο το Denney's –όλο το Σαν Ντιέγκο, ίσως– μας άκουγε, μας παρακολουθούσε και μας κορόιδευε. Ήθελα να τελειώσει το μαρτύριο, οπότε έκανα κάτι που κάνω πολύ σπάνια: διέκοψα τον πατέρα μου.

«Μπαμπά, μπορείς να φτάσεις στο συμπέρασμα; Να μου πεις τι εννοείς; Δε θέλω να μιλάμε γι' αυτά με όλους αυτούς τους ανθρώπους τριγύρω», είπα κι έδειξα τους θαμώνες του εστιατορίου.

Ο πατέρας μου έριξε μια ματιά, είδε και τους φοιτητές δίπλα μας –αυτοί τράβηξαν απότομα το βλέμμα από την άλλη– και μου είπε:

«Σε ενδιαφέρει τι πιστεύουν όλοι αυτοί οι άνθρωποι, ε; Παρόλο που τους βλέπεις πρώτη φορά στη ζωή σου».

Και μετά σταμάτησε να μιλάει, πήρε την εφημερίδα του κι άρχισε να διαβάζει. Παραγγείλαμε, και μέχρι να φέρει η σερβιτόρα την ομελέτα του πατέρα μου και τις τηγανίτες μου δεν είπαμε τίποτα. Το μόνο που μπορούσα να κάνω ήταν να κοιτάζω την πίσω πλευρά της εφημερίδας του, καθώς διάβαζε.

«Μπαμπά, τι προσπαθούσες να μου πεις;» ρώτησα τελικά – με πολύ σιγανή φωνή.

«Γιε μου, συνέχεια γκρινιάζεις επειδή οι γυναίκες δε σε θέλουν. Καμιά δε θέλει να πάει με κάποιον που δε θα ήθελε να το κάνει με τον εαυτό του».

«Αυτό ήταν όλο;»

«Όχι. Αλλά αν είναι να σε νοιάζει τι σκέφτονται για σένα κάτι άσχετοι στο Denny's, τότε όλα τα υπόλοιπα που είχα να σου πω δεν έχουν σημασία».

Του είπα να σταματήσει να διαβάξει την εφημερίδα κι εκείνος την άφησε στο τραπέζι και με κοίταξε στα μάτια.

«Γι' αυτό με έφερες εδώ, δηλαδή; Για να με δοκιμάσεις, να δεις αν ντρέπομαι εύκολα;»

«Γιε μου, σου μοιάζω για τύπος που κάνει τέτοιες μηχανορραφίες; Το μόνο που ήθελα ήταν να σου μιλήσω και να φάω αυγά. Άσε με να κάνω το ένα από τα δύο, τουλάχιστον».

Για τις δουλειές του κήπου

«Τι είναι αυτό που κάνεις με την τσουγκράνα; Όχι, αυτό το πράγμα δε λέγεται “καθαρίζω τα φύλλα”. Τι εννοείς “διαφορετικά στυλ καθαρίσματος”; Μόνο ένα στυλ υπάρχει, κι όλα τα άλλα είναι μαλακίες. Μάντεψε τι απ' τα δύο κάνεις».

Για το να είσαι ένα με τη φύση

«Δε νομίζω ότι μπορείς να το αποκαλέσεις “ζωή στη φύση”, γιε μου. Πρώτα απ' όλα, είχατε ένα βανάκι παρκαρισμένο δέκα μέτρα από τις σκηνές».

Για την απόρριψη από το πρώτο κορίτσι που ζήτησα να πάει μαζί μου στο χορό της αποφοίτησης

«Λυπάμαι που τ' ακούω. Ε, μήπως έχει πάρει το μάτι σου το τσαντάκι μου, αυτό που φοράω στη μέση; Τι; Όχι, με ενδια-

φέρει αυτό που μου είπες, σου είπα, λυπάμαι που τ' ακούω. Τι στο διάολο, δεν μπορώ να λυπάμαι για σένα και ταυτόχρονα να αναρωτιέμαι πού είναι το γαμημένο το τσαντάκι μου;»

Για την προσπάθειά μου να συμμετάσχω στην αστική κουλτούρα

«Τι σκατά κάνεις και κυλιέσαι στο πάτωμα; Δεν ξέρω τι είναι το breakdancing, αλλά ειλικρινά ελπίζω να μην είναι αυτό το πράγμα που κάνεις».

Για την πώληση του αγαπημένου του αυτοκινήτου

«Αυτά συμβαίνουν όταν αποκτάς οικογένεια. Θυσιάζεις [παύση]. Θυσιάζεις πολλά [μεγάλη παύση]. Θα είναι προς το συμφέρον σου να μείνεις μακριά μου τις αμέσως επόμενες ημέρες».

Για τις Εξετάσεις Αξιολόγησης που λαμβάνουν υπ' όψιν τα κολέγια

«Θυμήσου, είναι μόνο ένα τεστ. Αν τα σκατώσεις δε σημαίνει ότι είσαι αποτυχημένος. Τούτου δοθέντος, προσπάθησε να μην τα σκατώσεις. Είναι σημαντικό».

Για το να διαλέγεις το σωστό κολέγιο

«Μη διαλέξεις ένα μέρος επειδή πιστεύεις ότι εκεί θα γαμάς πιο εύκολα. Όχι, όχι. Αυτό είναι πολύ καλό κριτήριο για διάφορες επιλογές, απλώς όχι γι' αυτή τη συγκεκριμένη».

Για το πώς πρέπει να δανείζεσαι το αυτοκίνητο

«Δανείστηκες το αυτοκίνητο, και τώρα μυρίζει σαν σκατά. Δε μ' ενδιαφέρει αν εσύ μυρίζεις σαν σκατά, αυτή είναι δική σου δουλειά. Αλλά όταν βρομίζεις το αυτοκίνητό μου, είναι δική μου δουλειά. Πήγαινε το κάπου να το ξεβρομίσουν».

Για την ώρα που επιτρέπεται να επιστρέφεις στο σπίτι

«Χέστηκα τι ώρα γυρνάς στο σπίτι, απλώς μη με ξυπνάς. Αυτός είναι ο κανόνας. Μη με ξυπνάς».

Για τη χρήση τζελ μαλλιών για πρώτη φορά

«Ωραία φαίνονται, αλλά μυρίζουν περίεργα. Δεν ξέρω πώς να το περιγράψω ακριβώς. Είναι σαν να έχεις αναμείξει αλκοόλ με... δεν ξέρω με τι. Με σκατά».

Πάντα ρίχνε με το καλό πόδι μπροστά

«Ένα τρίχρονο δε δικαιούται να φέρεται σαν μαλάκας».

Όταν ήμουν μικρός, πηγαίναμε με την οικογένειά μου μια φορά κάθε χρόνο στους συγγενείς του μπαμπά μου στο Σαμπέιν του Ιλινόι. Εκεί, στο σπίτι της θείας μου της Ναόμι, μαζεύονταν κάμποσες γενιές απ' το Χαλπερνέικο. Οι συγγενείς του μπαμπά μου είναι οι πιο ήρεμοι και γλυκοί άνθρωποι που έχω γνωρίσει. Μαζί τους οι στιγμές ήταν σαν βγαλμένες από χριστουγεννιάτικες εκπομπές: όλοι φορούσαν παρδαλά πουλόβερ και μόλις με έβλεπαν μου έλεγαν: «Για κοίτα πόσο μεγάλωσες! Τι όμορφος που έγινες!» και μετά γυρνούσαν στη μαμά ή τον μπαμπά μου και συμπλήρωναν: «Δεν έχει ομορφύνει;» Ο μπαμπάς μου απαντούσε πάντα με τον ίδιο τρόπο: «Ναι, περιμένω τις επιταγές από το μόντελινγκ να μου έρθουν από μέρα σε μέρα για να βγω στη σύνταξη», και μετά γελούσε για υπερβολικά πολλή ώρα με το αστείο του, μέχρι που λαχάνιαζε.

Στην επίσκεψή μας το Νοέμβρη του 1997, είχαν μαζευτεί

στο σπίτι κάμποσα από τα μικρά ξαδερφάκια μου. Μια χαρά παιδιά όλα τους, αλλά ειδικά ένα το συμπάθησα πιο πολύ. Ήταν ο Τζόι, που τότε ήταν τριών. Τον είχα ξαναδεί τον Τζόι λίγους μήνες νωρίτερα στα γενέθλιά του στο Σιάτλ, στο σπίτι ενός άλλου ξαδέρφου, και είχε περάσει το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας τρέχοντας με όλη του τη δύναμη στο σπίτι και σταματώντας κάθε φορά που συναντούσε ένα συγγενή για να φωνάζει: «ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΓΕΝΕΘΛΙΑ ΜΟΥ, ΖΗΤΩ!» Κάθε φορά που κοντοστεκόταν μπροστά σε μένα τον ενθάρρυνα λέγοντάς του: «Είναι τα γενέθλιά σου;» και γούρλωνε τα μάτια του όλο χαρά και φώναζε: «ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΓΕΝΕΘΛΙΑ ΜΟΥ, ΖΗΤΩ!» Το κάναμε περίπου είκοσι πέντε φορές αυτό το πράγμα μέχρι που ήρθε ο αδερφός μου ο Νταν και μου είπε: «Ρε μαλάκα, σταμάτα το αυτό το πράγμα».

Λίγους μήνες μετά, στην άλλη οικογενειακή μάζωξη, συνάντησα λοιπόν ξανά τον Τζόι και, με το που με είδε, το προσωπάκι του φωτίστηκε και έτρεξε προς το μέρος μου και φώναξε: «ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΓΕΝΕΘΛΙΑ ΜΟΥ, ΖΗΤΩ!» Γέλασα και τον χαιρέτησα, αλλά δεν έδωσε καμία σημασία – συνέχισε να επαναλαμβάνει την αγαπημένη του φράση ξανά και ξανά. Για περίπου δέκα λεπτά οι συγγενείς τριγύρω τον χάζευαν και χαμογελούσαν και του πείραζαν τα μαλλιά. Μετά ο πατέρας μου βγήκε από την τουαλέτα και έπεσε πάνω σ' αυτό το θέαμα, και είπε: «Γεια σου, Τζόι!»

«ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΓΕΝΕΘΛΙΑ ΜΟΥ, ΖΗΤΩ!» είπε ο Τζόι, και έφυγε τρέχοντας. Ο πατέρας μου με ρώτησε: «Είναι τα γενέθλιά του;»

Άρχισα να του εξηγώ, αλλά στη μέση της εξήγησης ο Τζόι επέστρεψε φωνάζοντας: «ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΓΕΝΕΘΛΙΑ ΜΟΥ!»

«Πρέπει να του μιλήσω», είπε ο μπαμπάς μου πολύ σοβαρά,

καθώς το παιδάκι έφευγε ξανά τρέχοντας για το διπλανό δωμάτιο.

Ο μπαμπάς μου μιλάει σε όλους, όποιοι κι αν είναι, σαν να μιλάει σε σαρανταπεντάχρονους φυσικούς, οπότε καταλάβαινα προς τα πού θα πήγαινε το πράγμα.

«Άσ' τον, θα κουραστεί και θα ησυχάσει, μπαμπά».

«Θέλει να πιστεύουν όλοι ότι είναι ηλίθιο; Δε νομίζω», είπε αυτός.

«Δεν ξέρει καν πώς σκέφτονται οι άλλοι άνθρωποι. Είναι τριών χρονών».

«Ένα τρίχρονο δε δικαιούται να φέρεται σαν μαλάκας». Και μ' αυτό, τσουπ, νάτος ο Τζόι πάλι, φωνάζοντας: «ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΓΕΝΕΘ-»

«Όχι», τον διέκοψε ο μπαμπάς μου.

Ο Τζόι σάστισε. «Είναι τα γενέθλιά μου;» είπε, όχι και πολύ σίγουρος πια.

«Όχι, Τζόι, δεν είναι τα γενέθλιά σου. Πρέπει να σταματήσεις να λες στους ανθρώπους ότι είναι τα γενέθλιά σου».

Ο Τζόι είχε ξαφνικά ένα βλέμμα έκπληξης και τρόμου. Ο μπαμπάς μου γονάτισε δίπλα του, τον κοίταξε στα μάτια και του είπε: «Δεν. Είναι. Τα. Γενέθλια. Σου».

Ο επόμενος ήχος που ακούστηκε ήταν μια ουρανομήκης κραυγή, προαναγγελία λυγμών, και μετά τα δάκρυα άρχισαν να τρέχουν στα μάγουλα του πιτσιρίκου, ο οποίος γύρισε κι έφυγε τρέχοντας, κλαίγοντας γοερά. Αδιαφορώντας πλήρως για τα αποδοκιμαστικά βλέμματα των συγγενών, ο πατέρας μου γύρισε προς το μέρος μου:

«Είναι σκληρό να συνειδητοποιείς ότι δεν είναι τα γενέθλιά σου», είπε. «Αλλά η συνειδητοποίηση αυτή θα τον κάνει καλύτερο άντρα». Ήταν πολύ ευχαριστημένος με τον εαυτό του.

Για τη ματωμένη μου μύτη

«Τι συνέβη; Έφαγες μπουκέτο στη μάπα; Τι πράγμα; Ο αέρας είναι ξηρός; Κάνε μου μια χάρη: Να λες στους ανθρώπους ότι έφαγες μπουκέτο στη μάπα».

Για τη δημοκρατία

«Θα φάμε ψάρια για βραδινό. Ψηφοφορία; Εντάξει, ας κάνουμε ψηφοφορία. Ποιος θέλει να φάμε ψάρι για βραδινό; Είδες; Η δημοκρατία δεν είναι και τόσο ωραία όταν σε γαμάει, ε;»

Για το να μένεις κύριος ανεξάρτητα της περίπτωσης

«Προσωπικά, ποτέ δε θα πήγαινα με πόρνη, αλλά αν κάποιος πληρώσει για λίγο κοκό δε σημαίνει ότι μετά θα δικαιούται να συμπεριφέρεται σαν μαλάκας».

Για την ιδέα να μείνω σε δικό μου διαμέρισμα παρόλο που το κολέγιό μου ήταν 20 λεπτά απ' το πατρικό

«Θες ανεξαρτησία, ε; Κάθε φορά που θες να μου πεις τη λέξη “ανεξαρτησία” αντικατάστησέ τη με τη λέξη “λεφτά”. Είναι πιο εύκολο να σου πω όχι τότε».

Για το ότι δοκίμασα μαριχουάνα

«Είναι και γαμώ, ε; Τι; Ε, τότε διαφωνούμε σ' αυτό το θέμα. Μην το πεις στη μαμά σου όμως. Πες της ότι σου φώναξα και σε είπα ηλίθιο. Βασικά, μην της πεις τίποτα. Να, δεξ. Γίνομαι παρανοϊκός και καχύποπτος χωρίς καν να καπνίσω καθόλου».

Για την επίσκεψη στο φοιτητικό φεστιβάλ που έπαιζε την πρώτη μου ταινία μικρού μήκους

«Το απόλαυσα δεόντως. Ναι, φυσικά ξέρω ποια ταινία ήταν

η δικιά σου. Αυτή με το αυτοκίνητο. Ε; Ε, εντάξει, νόμιζα ότι ήταν αυτή. Οπότε μετά έφυγα. Μη μου πρήξεις τα παπάρια, αυτό το φεστιβάλ ήταν σαν τρίωρη εξέταση προστάτη».

Για την υποχρέωσή μου να κάνω δουλειές στο σπίτι

«Είσαι μεγάλος άνθρωπος, πας στο κολέγιο, και παρ' όλα αυτά ακόμα ζεις στο γαμημένο το σπίτι μου. Πω πω. Ακούγεται ακόμα χειρότερο όταν το λες φωναχτά».

Για το ότι απέκτησα δουλειά ως μάγειρας στα Hooters

«Εσύ, άνθρωπέ μου, δεν είσαι όσο βλάκας νόμιζα».

Για την πρώτη μου γκόμενα, που δούλεψε στα Hooters

«Υπέθετα ότι θα είχε μεγαλύτερα βυζιά. Είμαι ειλικρινής σ' αυτό το θέμα. Δεν το λέω για καλό ή για κακό. Απλώς αυτό σκέφτηκα όταν την είδα».

Πρέπει να πιστεύεις ότι αξίζεις κάτι

«Είσαι άντρας, είναι μια γαμό-γυναίκα! Αυτό είναι το μόνο που έχει σημασία, γαμώ το σπίτι μου μέσα!»

Παραδόξως, δεν ήμουν ο πρώτος υιός Χάλπερν που επέστρεψε στο πατρικό λίγο πριν από τα τριάντα. Και τα δύο μεγαλύτερα αδέρφια μου, ο Νταν και ο Έβαν, έκαναν ακριβώς το ίδιο πράγμα. Τα αδέρφια μου είναι παιδιά του πατέρα μου από τον πρώτο του γάμο και ο Έβαν, ο μεγαλύτερος (με περνάει 9 χρόνια), είναι ίσως ο πιο γλυκός και ευγενικός άνθρωπος που έχει υπάρξει. Επίσης, είναι πιθανότατα ο μόνος απόφοιτος του Πανεπιστημίου Humbolt State που δεν έχει ποτέ στη ζωή του καπνίσει μαριχουάνα. Μετά την αποφοίτησή του, ο Έβαν δεν ήξερε ακριβώς τι ήθελε να κάνει, οπότε πέρασε μερικά χρόνια κάνοντας διάφορες δουλειές σε διάφορες πόλεις. Στα είκοσι οκτώ του βρέθηκε να ζει στο πατρικό με τον μπαμπά, εμένα και τη μαμά μου, που τον μεγάλωσε από τότε που ήταν δύο χρονών, και τη θεωρεί και δικιά του μαμά. Δεν ήταν καλή εποχή αυτή για τη ζωή του Έβαν.

Εγώ τότε πήγαινα στο κολέγιο San Diego State και δούλευα στο Hooters σε ένα κοντινό παραθαλάσσιο προάστιο. Εγώ

κι ο Νταν, ο καλύτερός μου φίλος, είχαμε κάνει αίτηση για δουλειά εκεί ένα χρόνο νωρίτερα για πλάκα, και τελικά μας πήραν για μάγειρες. Αντίθετα από ό,τι μπορεί να φαντάζεται κανείς, η δουλειά στο Hooters ήταν το χειρότερο πράγμα που έχω κάνει. Αφού συνηθίσεις το ότι γύρω σου τριγυρνάνε ένα σωρό μεγάλα βυζιά, συνειδητοποιείς πως η ίδια η δουλειά εμπεριέχει κάμποσο μαγείρεμα, απίστευτες καθαριότητες και ένα λεφούσι από ανασφαλείς γυναίκες που σου φωνάζουν να τους δώσεις τις τηγανιτές τους πατάτες πιο γρήγορα. Εκείνο τον καιρό είχα ένα μόνο θέμα συζήτησης, το πόσο μισώ τη δουλειά μου, κι έλεγα τον πόνο μου σε όποιον είχε τη διάθεση να μ' ακούσει, συμπληρώνοντας πάντα, βέβαια: «Εντάξει, θα μπορούσε να είναι και χειρότερα. Θα μπορούσα να πλένω τα πιάτα στο Hooters».

Οπότε όταν ο Έβαν ήρθε και με ρώτησε αν μπορώ να του βρω δουλειά να πλένει πιάτα στο Hooters κατάλαβα ότι η ζωή του ήταν σε πολύ δύσκολο και σκοτεινό σημείο. Του βρήκα τη δουλειά, πάντως, και άρχισε να έρχεται στο εστιατόριο πέντε βράδια την εβδομάδα, αμέσως μετά την εθελοντική εργασία που έκανε σε ένα κέντρο υπνοθεραπείας. Μετά επέστρεψε στο σπίτι για ύπνο, και την επόμενη μέρα πάλι τα ίδια.

Ο πατέρας μας ανησυχούσε για τον Έβαν, τον έβλεπε δυστυχισμένο και μπερδεμένο, και κυρίως τον έβλεπε χωρίς γυναίκα.

«Είναι μια χαρά άντρας. Στα είκοσι-κάτι ο άντρας πρέπει να γαμάνε. Πρέπει να γνωρίσει καμιά γυναίκα το παιδί», είπε ένα βράδυ στη μαμά μου μετά το δείπνο, την ώρα που ο Έβαν έτριβε κατσαρόλες στο Hooters.

Με σκοπό να ανανεώσει την ερωτική ζωή του Έβαν, λοιπόν, ο πατέρας μου αποφάσισε να επέμβει.

«Σου βρήκα γυναίκα, ψηλέ», του είπε ένα βράδυ μόλις ο

Έβαν επέστρεψε απ' τη δουλειά (τον φωνάζει «ψηλό» καθώς είναι, όντως, ο ψηλότερος στην οικογένεια).

«Έχω πολλές δουλειές, ρε μπαμπά», είπε ο αδερφός μου.

Αλλά ο πατέρας μου είχε ήδη κανονίσει το ραντεβού στα τυφλά, και ο αδερφός μου σπάνια του πάει κόντρα (αντίθετα με μένα), οπότε συμφώνησε να πάει.

«Θα σ' αρέσει», είπε ο πατέρας μου. Παραδόξως, ο Έβαν δε ρώτησε τίποτα περισσότερο για την κοπέλα, δε ζήτησε να μάθει καμιά πληροφορία, κι αυτό με σόκαρε, γι' αυτό αργότερα τον ρώτησα. «Κοίτα, κάνω ό,τι μου λέει», μου απάντησε. «Αν του πας κόντρα, σου φωνάζει. Κι αφού εσύ έχεις αναλάβει το ρόλο του παιδιού που του φωνάζει, εγώ δε χρειάζεται να τον παίζω».

Το επόμενο Σάββατο ο Έβαν ζήτησε να φύγει λίγο πιο νωρίς απ' τη δουλειά στα Hooters. Τον πέτυχα καθώς έφευγε, ήταν μούσκεμα από τα νερά και τα ρούχα του ήταν πιτσιλισμένα με μια τεράστια ποικιλία από σάλτσες και κομματάκια φαγητών.

«Μαλάκα, πας στο ραντεβού με την γκόμενα που σου βρήκε ο μπαμπάς;»

«Ναι», απάντησε μισοκοιμισμένος. «Βρομάω, γαμώ το. Πρέπει να πάω να κάνω κάνα ντους πρώτα». Και πήγε.

Όταν επέστρεψα στο σπίτι λίγες ώρες αργότερα (οδηγώντας το αυτοκίνητο ημίγυμνος, καθώς είχα βγάλει τη στολή των Hooters και την είχα αφήσει στο εστιατόριο, γιατί δεν ήθελα το αυτοκίνητο να μυρίζει σαν κοτόπουλο και σκουπίδια), κι αφού έκανα ένα ζεστό ντους, κατέβηκα στο σαλόνι και βρήκα τον πατέρα μου να κοιμάται στην πολυθρόνα του. Αμέσως μετά άκουσα την εξώπορτα να ανοίγει και είδα τον Έβαν να μπαίνει και να προχωρά προς το δωμάτιό του, σιγά-σιγά, για να μην κάνει θόρυβο. Ήταν προφανές ότι προσπαθούσε να πάει για ύπνο χωρίς

να τον δει κανείς, αλλά εγώ δεν το κατάλαβα και φώναξα: «Ε, Έβαν, λέγε, μαλάκα, πώς ήταν; Ήταν ωραία η γκόμενα;»

Ο μπαμπάς μου πετάχτηκε από τον ύπνο του, κατάλαβε πού βρισκόταν και τι συνέβαινε, και γύρισε προς τον Έβαν.

«Ψηλέ! Λέγε, πώς πήγε;»

«Καλά ήταν, αλλά είμαι λίγο κουρασμένος», είπε ο αδερφός μου, πισωπατώντας προς το δωμάτιό του.

«Μαλακίες! Έλα εδώ να μου τα πεις».

Όπως είπαμε, ο Έβαν είναι ένας γλυκός και μελίχιος άνθρωπος, αλλά κι αυτός μερικές φορές τα παίρνει, του ανάβουν τα λαμπάκια, φορτώνει, κι ετούτη ήταν μια από αυτές τις φορές.

«Η κοπέλα σπουδάζει νευροχειρουργική και είναι πρώτη Μις Οκλαχόμα!» φώναξε.

«Ναι, το ξέρω», είπε ο μπαμπάς μου. «Και γαμώ, ε;» Αλλά ο Έβαν ήταν πολύ θυμωμένος.

«ΟΧΙ, μπαμπά, δεν είναι και γαμώ. Είμαι είκοσι οκτώ χρόνων και μένω στο πατρικό μου! Και πλένω πιάτα στα γαμημένα τα Hooters!»

«Και τι εννοείς δηλαδή;»

«Εννοώ ότι ήταν εξευτελιστικό να κάθομαι εκεί πέρα με μια γυναίκα που βγαίνει με γιατρούς και μοντέλα και δεν ξέρω τι άλλο!»

Και μετά ήρθε η ατάκα που έκανε τον πατέρα μου έξω φρενών:

«Δεν είναι για τα κυβικά μου! Με έκανε να ντρέπομαι! Εξευτελίστηκα!»

Ο πατέρας μου κοίταξε για λίγο στο πάτωμα, μουρμούρισε: «Δεν είναι για τα κυβικά σου;» στον εαυτό του κάμποσες φορές, σαν να ήταν γρίφος και να προσπαθούσε να βρει τι σήμαινε, και μετά εξερράγη:

«Αυτά είναι μαλακίες!»

Εγώ την έκανα με ελαφρά πηδηματάκια απ' το σαλόνι, καθώς δεν ήθελα σε καμία περίπτωση να μπλεχτώ στο μπατιρντι που θα εξελισσόταν οσονούπω. Έμεινα στο διάδρομο, ωστόσο, και έστησα αυτή.

«Δεν είναι για τα κυβικά σου; Και πόσα είναι αυτά τα κυβικά σου, δηλαδή; Είσαι άντρας, κι είναι μια γαμό-γυναίκα! Αυτό έχει σημασία, γαμώ το σπίτι μου μέσα».

Μετά από αυτό, δε διέκρινα τις λέξεις μέσα από τις φωνές, αλλά λίγο αργότερα ο Έβαν σηκώθηκε κι έφυγε –και πέρασε δίπλα μου φανερά εκνευρισμένος– και η ησυχία απλώθηκε και πάλι. Έριξα μια ματιά στο σαλόνι και κατάλαβα ότι ο πατέρας μου ένιωσε άσχημα γι' αυτό που είχε μόλις συμβεί. Συνήθως μετά τους τσακωμούς έχει το βλέμμα που έχουν παγκόσμιοι ηγέτες που μιλάνε στον ΟΗΕ, αυτό το βλέμμα της ενάρετης παντογνωσίας, αλλά στην προκειμένη περίπτωση έμοιαζε απλώς θλιμμένος. Δεν ήθελα να τον τοιγκλήσω περισσότερο, οπότε πήγα για ύπνο.

Τις επόμενες ημέρες, κανείς δε μίλησε για όσα είχαν συμβεί, και υπέθεσα ότι η διαφωνία είχε λυθεί. Μια εβδομάδα αργότερα, ο μπαμπάς γύρισε από τη δουλειά και είπε σε εμένα και τον Έβαν: «Ετοιμαστείτε, θα πάμε να φάμε στο Black Angus». Το οποίο ήταν ένα εστιατόριο που δε μου άρεσε και πάρα πολύ. «Μην είσαι μαλάκας», μου είπε ο πατέρας μου, όταν αποπειράθηκα να γκρινιάξω.

Καθίσαμε σε ένα σεπαρέ με δερμάτινους πάγκους και ο πατέρας μου παρήγγειλε τρεις μπριζόλες. Εγώ ήμουν μπερδεμένος: δεν είχα ιδέα γιατί βρισκόμαστε εκεί, καθώς δεν είχαμε τίποτα να γιορτάσουμε, ούτε ήταν κάποια ιδιαίτερη ημέρα, εθνική εορτή ή επέτειος, ας πούμε. Μόνο σε τέτοιες περιπτώσεις έτρωγε ζουμερές μπριζόλες η οικογένειά μας.

Μετά τις πρώτες αερολογίες, αφού πρώτα ο μπαμπάς μου

μας ρώτησε πώς τα περνάμε και πώς ήταν η εβδομάδα μας, κι αφού η σερβιτόρα μάς έφερε τις μπιριζόλες, το ξεφούρνισε: «Θέλω να σας μιλήσω για τότε που κόλλησα λοιμώδη μονοπυρήνωση από μια αεροσυννοδό».

Και άρχισε να μας λέει μια περίπλοκη και μακρόσυρτη ιστορία για μια αεροσυννοδό, πώς τη γνώρισε, πώς «πέρασαν λίγο χρόνο μαζί» και τι έγινε μετά.

«Έλεγα σε όλους ότι κόλλησα μονοπυρήνωση από την αεροσυννοδό. Ξέρετε γιατί; Γιατί δε φανταζόμουν ότι μια γυναίκα τόσο ωραία θα μπορούσε να είναι με κάποιον σαν εμένα, οπότε έλεγα την ιστορία με τη γαμημένη τη μονοπυρήνωση μόνο και μόνο για να καυχηθώ ότι το έκανα μαζί της. Και μετά μπήκα στο νοσοκομείο επειδή έπαθα το σύνδρομο Γκιγιέν-Μπαρέ που είναι μια σπάνια ασθένεια του νευρικού συστήματος και παραλίγο να πεθάνω και αυτό που προσπαθώ να σας εξηγήσω είναι ότι μου πήρε πάρα πάρα πολλά χρόνια για να συνειδητοποιήσω ότι αξίζω κι εγώ να αρέσω στις γυναίκες, και ότι είναι ηλίθιο να καυχιέσαι που κόλλησες μονοπυρήνωση».

Ο Έβαν κι εγώ κοιταχτήκαμε. Δεν ξέραμε αν έπρεπε να κάνουμε κάποιο σχόλιο σ' όλα αυτά.

«Ωραία ιστορία, μπαμπά», είπα σαρκαστικά, και μετά ο Έβαν άρχισε να γελάει, κι αρχίσαμε κι οι δυο μας το νευρικό γέλιο. Ο πατέρας μου κούνησε απογοητευμένος το κεφάλι του.

«Να πάτε να γαμηθείτε κι οι δυο σας», είπε. «Προσπαθώ να σας μεταδώσω λίγη σοφία για τις γυναίκες κι εσείς γελάτε, μαλάκες».

Και βέβαια αυτό μας έκανε να γελάσουμε ακόμα περισσότερο, μέχρι που ο Έβαν δεν μπορούσε να αναπνεύσει κι εγώ έκλαιγα, και οι θαμώνες τριγύρω κοιτούσαν τον πατέρα μου με συμπάθεια και οίκτο.

«Εντάξει, τουλάχιστον περνάτε καλά, μαλάκες», είπε ο πατέρας μου, γελώντας λιγάκι κι αυτός πια. «Αυτό έχει σημασία». Και φώναξε τη σερβιτόρα για να παραγγείλει γλυκό.

Για το ότι πήγα την πρώτη μου γκόμενα στο Λας Βέγκας

«Στο Λας Βέγκας; Δεν το καταλαβαίνω. Δεν επιτρέπεται να παίζετε τζόγο, είστε πολύ μικροί και οι δύο. Επίσης δεν επιτρέπεται να πιείτε. Το μόνο που επιτρέπεται να κάνετε είναι να πάτε σε ένα ξενοδοχείο και να... α, σ' έπιασα. Τώρα κατάλαβα. Έξυπνο».

Για τη συνειδητοποίηση ότι αρχίζει να συρρικνώνεται καθώς γερνάει

«Είμαι 1,80! Ήμουν 1,83, γαμώ την τρέλα μου. Δεν του φτάνει του Θεού να μου πέφτουν τα μαλλιά, ε; Δεν είναι αρκετό. Θέλει να μου το τρίψει στα μούτρα».

Για το θάνατο του πρώτου μας σκύλου

«Ήταν ένας καλός σκύλος. Ο αδερφός σου το πήρε λίγο βαριά, γι' αυτό μην τον πειράξεις. Είχε μια στιγμή συγκινητική με τον Μπράουνι πριν τον πετάξει στα σκουπίδια ο κτηνίατρος».

Για το ότι η πρώτη μου γκόμενα με παράτησε

«Κοίτα, το καταλαβαίνω ότι είσαι ταραγμένος. Αλλά είστε δεκαεννιά χρονών. Δε θα πηδιόσασταν μεταξύ σας για πάντα. Δε γίνονται αυτά τα πράγματα».

Για την προσπάθειά μου να κρύψω το μεθύσι της προηγούμενης βραδιάς

«Τι είσαι; Άρρωστος; Ναι, καλά. Βρομάς αλκοόλ και μαλακία.

Είμαι απ' το Κεντάκι, γιε μου. Για δύο πράγματα δεν μπορείς να μου πεις ψέματα: το ποτό και τα άλογα».

Για τα δώρα γενεθλίων του

«Αν δεν είναι μπέρμπον ή φόρμες, θα τα πετάξω. Στα σκουπίδια. Όχι, μη γίνεις δημιουργικός, μη βάλεις φαντασία. Δεν είναι καιρός για φαντασία. Είναι καιρός για μπέρμπον και φόρμες».

Επικεντρώσου στη ζωή. Ο θάνατος είναι το εύκολο.

«Όταν πεθάνω, θα πεθάνω. Στ' αρχίδια μου. Δεν είναι δικό μου πρόβλημα. Απλώς θα προτιμούσα να μη χέζομαι πάνω μου καθώς πάω προς τα κει».

Αν και η μαμά μου προερχόταν από καθολική οικογένεια και ο πατέρας μου –αν και όχι θρήσκος ο ίδιος– ήξερε τα πάντα περί Ιουδαϊσμού, οι γονείς μας αποφάσισαν να μας μεγαλώσουν σε ένα εντελώς άθρησκο περιβάλλον. Ο πατέρας μου άλλωστε δε συμπαθεί και πολύ την οργανωμένη θρησκεία. Είναι επιστήμονας. «Οι άνθρωποι μπορούν να πιστεύουν ό,τι γουστάρουν. Ότι μια χελώνα είναι ο Θεός, ό,τι να 'ναι. Χέστηκα. Εγώ έχω τα δικά μου πιστεύω», μου απάντησε όταν τον ρώτησα για πρώτη φορά για τα περί Θεού, στα έντεκά μου.

Η μόνη φορά που έζησα κάτι σαν «θρησκευτική» παιδεία ως πιτσιρικάς ήταν όταν η μάνα μου επέμεινε να έρθω σε επαφή με τις «εβραϊκές μου ρίζες» και με έστειλε σε ένα κατηχητικό που φιλοξενούσε παιδιά που προέρχονταν από σπιτικά με έναν Καθολικό κι έναν Εβραίο γονιό και ήθελαν να μάθουν περισσότερα

πράγματα για τον Ιουδαϊσμό. Τρία μαθήματα έκανα εκεί πέρα, μέχρι που ο ραββίνος μ' έστειλε πίσω στους γονείς μου λέγοντας ότι επέμενα να του ζητάω να αποδείξει ότι υπάρχει Θεός.

«Ε, και τι του απαντήσατε;» τον ρώτησε ο πατέρας μου.

«Του μίλησα για την έννοια της πίστης και πώς ο Θεός...»

«Ακούστε, νομίζω ότι απλώς το παιδί βαριέται να χάνει τις Κυριακές του για να τα μαθαίνει αυτά», είπε ο μπαμπάς μου, διακόπτοντας το ραββίνο. Και έτσι δεν ξαναπήγα ποτέ στο κατηχητικό.

Η μικρή επαφή μου με τη θρησκεία, ωστόσο, δε μετρίασε καθόλου το φόβο μου για το θάνατο. Όπως συμβαίνει με πολλούς ανθρώπους, η ιδέα του θανάτου με τρομοκρατούσε πάντα, και η ερώτηση «Ποιος είμαι και τι κάνω εγώ εδώ;» με απασχολούσε διαρκώς. Καθώς δεν είχα καμία θρησκευτική παιδεία, δεν είχα και καμία υπόσχεση για απαντήσεις σ' αυτά τα πράγματα, έτσι μου δημιουργούσαν ένα διαρκές και μόνιμο άγχος. Όποτε άκουγα ότι κάποιος διάσημος ή κάποιος γνωστός της οικογένειάς πέθαινε, σκεφτόμουν το θάνατο και πώς δεν είχα ιδέα τι θα μου συνέβαινε αν πέθαινα, κι αν θα το καταλάβαινα, και τι θα γινόταν μετά. Καθώς τα σκεφτόμουν αυτά η καρδιά μου άρχιζε να χτυπάει πάρα πολύ δυνατά, ζαλιζόμουν, χλόμιαζα, και έπρεπε να καθίσω λίγο κάπου για να ηρεμήσω. Μια φορά ήμουν στην προπόνηση της ομάδας μπίτζμπολ του κολεγίου και μάθαμε ότι ένα παιδί που ήταν στην τάξη μου στο γυμνάσιο σκοτώθηκε σε αυτοκινητιστικό ατύχημα. Ζαλίστηκα τόσο πολύ που αναγκάστηκα να ξαπλώσω στη μέση του γηπέδου για να συνέλθω, κι όταν οι συμπαίκτες και οι προπονητές μου με ρώτησαν για ποιο λόγο ήμουν ξαπλωμένος στο χορτάρι, τους έδωσα τη μόνη απάντηση που πίστευα ότι δε θα προκαλούσε περισσότερες επεξηγηματικές ερωτήσεις: «Νομίζω ότι έχω πάθει διάρροια».

Ήξερα ότι ο φόβος που είχα για το θάνατο δε θα με σκότωνε

κιάλας, αλλά ότι καλό θα ήταν να τον αντιμετωπίσω με ώριμο τρόπο το συντομότερο δυνατόν. Αποφάσισα να μιλήσω με τον πατέρα μου, καθώς ήξερα ότι πρόκειται για τον πιο κυνικό άνθρωπο που είχα γνωρίσει ποτέ στο συγκεκριμένο θέμα.

«Όταν πεθάνω, θα πεθάνω. Στ' αρχίδια μου. Δεν είναι δικό μου πρόβλημα. Απλώς θα προτιμούσα να μη χέζομαι πάνω μου καθώς πάω προς τα κει». Αυτή την ατάκα την είχα ακούσει απ' τα χείλη του κάμποσες φορές. Ήθελα κι εγώ να αντιμετωπίζω το θέμα με τον ίδιο τρόπο. Ήθελα να μάθω πώς καταφέρνει και είναι τόσο χαλαρός και ξένοιαστος απέναντι στο Χάρο.

Ένα πρωινό, καθώς έτρωγε τα δημητριακά του και διάβαζε την εφημερίδα του, κάθισα δίπλα του και γέμισα ένα μπουλ με γάλα. Αφού μασούλησα κι εγώ δημητριακά για λίγο, είπα:

«Ε, μπαμπά. Έχω μια απορία».

Σήκωσε το βλέμμα του από την εφημερίδα και με κοίταξε.

«Τι είναι;»

Άρχισα να διατυπώνω την ερώτηση περιφραστικά, λέγοντας αρλούμπες για τη θρησκεία και για τις πιθανότητες ύπαρξης παραδείσου και κολάσεως μέχρι που με διέκοψε.

«Έχεις κάποια ερώτηση να μου κάνεις ή θα μου μιλάς μέχρι το βράδυ;»

«Τι πιστεύεις ότι γίνεται όταν πεθαίνουμε;»

Άφησε την εφημερίδα στο τραπέζι, κατέβασε μια μεγάλη κουταλιά δημητριακά και μου είπε:

«Τίποτα. Απόλυτο τίποτα εις τον αιώνα τον άπαντα». Και μετά ξανάπιασε την εφημερίδα και άρχισε να διαβάζει πάλι.

«Τι εννοείς “τίποτα”;» είπα. Ένωθα ήδη την καρδιά μου να χτυπάει πιο δυνατά. Ξανάφησε την εφημερίδα.

«Τίποτα. Μηδέν. Ανυπαρξία. Το τίποτα, πώς το λένε; Δεν μπορείς να το περιγράψεις καν, γιατί δεν είναι τίποτα. Φα-

ντάσου απέραντη αιώνια μαυρίλα, χωρίς ήχους, χωρίς τίποτα. Βοήθησα;»

Η ταχυπαλμία γινόταν πιο έντονη κι άρχισα να ζαλίζομαι. Δεν μπορούσα να διανοηθώ ότι ο άνθρωπος αυτός πίστευε ότι αυτό το πράγμα ισχύει και ήταν μια χαρά, ξένοιαστος. Επίσης η ιδέα του για το θάνατο με πανικόβαλε από άλλη μια έννοια: Επειδή ήταν αιώνιος. Πάντα είχα μια εμμονή με το χρόνο, συνήθιζα να τον παρακολουθώ και να τον μετρώ. Μια νύχτα που κάπνισα μαριχουάνα στο κολέγιο οι συγκάτοικοί μου με βρήκαν δίπλα στο φούρνο μικροκυμάτων, να ρυθμίζω το ρολόι να χτυπάει κάθε δεκαπέντε δευτερόλεπτα, μόνο και μόνο για να μετρήσω πόσα λεπτά πέρασαν. Και τώρα ο πατέρας μου μου έλεγε πως όχι μόνο δεν υπήρχε ζωή μετά το θάνατο, αλλά και ότι αυτό που υπήρχε, που ήταν τίποτα, διαρκούσε για πάντα.

«Και πού το ξέρεις; Η δικιά σου γνώμη είναι», είπα.

«Όχι, δεν είναι γνώμη. Είναι αυτό που συμβαίνει. Είναι η αλήθεια», απάντησε, και πήρε πάλι την εφημερίδα. Ένιωθα έτοιμος να λιποθυμήσω, αλλά κατάφερα να σηκωθώ και να τρεκλίσω μέχρι το δωμάτιο των γονιών μου.

«Τζάστι, τι συμβαίνει;» είπε η μαμά μου, που καθόταν στο κρεβάτι της. «Φαίνεσαι χάλια!» Μου έκανε νόημα να καθίσω δίπλα της.

Της είπα όσα μου είπε ο μπαμπάς, και προσπάθησε να με ηρεμήσει λέγοντας ότι προφανώς ο μπαμπάς δεν έχει ιδέα τι γίνεται μετά το θάνατο.

«Δεν έχει πεθάνει ποτέ, οπότε δεν μπορεί να ξέρει, έτσι δεν είναι;» μου είπε καθησυχαστικά.

«Ε, ναι, υποθέτω ότι έχεις δίκιο», είπα, αλλά δεν ήμουν απολύτως πεπεισμένος.

Εκείνη τη στιγμή ο μπαμπάς μου μπήκε στο δωμάτιο, και

η μαμά μου του έριξε ένα βλέμμα δολοφονικό και του είπε: «Σαμ, πες αμέσως στο παιδί ότι δεν έχεις ιδέα τι γίνεται μετά το θάνατο. Το ξέρει, αλλά παραδέξου το κι εσύ».

«Αποκλείεται. Αφού ξέρω ακριβώς τι γίνεται», είπε αυτός. Κι έφυγε.

Εκείνο το βράδυ κοιμήθηκα ελάχιστα. Προσπαθούσα να συλλάβω στο μυαλό μου την έννοια του αιώνιου τίποτα. Την προηγούμενη φορά που μου συνέβη να μη μου κολλάει ύπνος έτσι, ήμουν δεκαπέντε χρονών και είχα περάσει τη μισή νύχτα αναλογιζόμενος το *Back To The Future 2*, και όλα τα πιθανά παράλληλα σύμπαντα που θα είχε δημιουργήσει ο Μάικλ Τζ. Φοξ ταξιδεύοντας μπρος-πίσω στο χρόνο και αλλάζοντας την Ιστορία. Τότε δεν μπορούσα να κοιμηθώ γιατί ήμουν μπερδεμένος, αλλά με την καλή έννοια. Τώρα ήμουν απλώς τρομοκρατημένος.

Αφού βαρέθηκα να στριφογυρίζω στο κρεβάτι, εγκατέλειψα την προσπάθεια και βγήκα στο σαλόνι, όπου βρήκα τον μπαμπά μου να τρώει δημητριακά καθισμένος στο τραπέζι. Μου έκανε νόημα να καθίσω δίπλα του.

«Ξέρεις ποιο είναι το καλύτερο πράγμα με την αιωνιότητα;» με ρώτησε.

«Όχι».

«Ότι δεν τελειώνει ποτέ. Εσύ, το σώμα σου, όλη η ενέργεια μέσα του, διατηρείται για πάντα, ακόμα κι αφού πεθάνεις. Δεν εξαφανίζεται ποτέ».

Ήταν προφανές ότι η μαμά μου του είχε μιλήσει.

«Δηλαδή, μου λες ότι ζούμε για πάντα; Σαν φαντάσματα;»

«Όχι. Για όνομα του Θεού. Μάθε λίγο επιστήμη, ρε παιδάκι μου. Αυτό που εννοώ είναι πως η ύλη από την οποία είσαι φτιαγμένος υπήρχε πάντα, και θα υπάρχει για πάντα. Το μόνο για το οποίο πρέπει να ανησυχείς είναι αυτό που είσαι σήμερα.

Που υπάρχουν με ένα σώμα, ένα κεφάλι, αυτές τις μαλακίες. Η ζωή είναι που πρέπει να σε απασχολεί. Ο θάνατος είναι το εύκολο».

Και μετά άφησε το κουτάλι του, με κοιτάξε και σηκώθηκε.

«Και τώρα να με συγχωρείς, πρέπει να κάνω ένα από τα ωραιότερα πράγματα στη ζωή. Πάω να χέσω».

Για τα τηλεφωνήματα από εταιρείες τηλεμάρκετινγκ

«Εμπρός; ... Άντε και γαμήσου».

Για την πρόθεσή μου να καπνίσω πούρο

«Δεν είσαι τύπος που καπνίζει πούρα. Γιατί; Ο πρώτος λόγος που μου έρχεται στο μυαλό είναι ότι το κρατάς λες και βαράς μαλακία σε ποντίκι».

Για την ιδέα να κάνω τατουάζ

«Κάνε ό,τι θέλεις. Αλλά κι εγώ έχω το δικαίωμα να κάνω ό,τι θέλω. Κι αυτό που θα κάνω είναι το εξής: θα λέω σε όλους πόσο ηλίθιο είναι το τατουάζ σου».

Για το ότι θα προσέχω το σπίτι

«Πάρε με τηλέφωνο αν κάτι πιάσει φωτιά. Και μη γαμήσεις στο κρεβάτι μου».

Για το ταξίδι μου στην Ευρώπη

«Ξέρω ότι νομίζεις ότι θα τρελαθείς στο πήδημα. Αλλά η Ευρώπη δεν είναι μαγικό μέρος, όπως εδώ. Μην είσαι βλάκας».

Για τα χαρτάκια με παίκτες του μπέιζμπολ

«Αν τα πουλάς αυτά τα πράγματα μετά την ηλικία των είκοσι

σημαίνει ότι είτε δεν έχεις γαμήσει ποτέ είτε ότι έχεις πρόβλημα με τα ναρκωτικά».

Για το τηλεοπτικό σίριαλ *X-Files*

«Δηλαδή, για να καταλάβω, η γυναίκα και ο βλάκας γαμιούνται και μετά ψάχνουν για εξωγήινους ή γαμιούνται και μερικές φορές οι εξωγήινοι τους βρίσκουν;»

Για την πρώτη φορά που χρησιμοποίησε την έκπτωση για άτομα τρίτης ηλικίας

«Γάμα το, είμαι γέρος. Φέρε φτηνό πράμα».

Για το αν θα ψηφίσει τον Τζορτζ Μπους ή τον Αλ Γκορ

«Ο Γκορ φαίνεται πολύ μαλάκας, αλλά κάθε φορά που βλέπω τον Μπους μου μοιάζει σαν άνθρωπος που έχει χεστεί πάνω του σχετικά πρόσφατα, κι αυτό είναι κάτι που τον απασχολεί».

Μη βιάζεσαι να πιστέψεις αυτά που λένε οι ειδικοί

«Μπορεί έτσι να λύσεις το πρόβλημά σου με τους λύκους, αλλά όλη η πόλη θα σε ξέρει ως τον τρελό μαλάκα που αγόρασε νάρκες για να ξεφορτωθεί κάτι λύκους».

Όταν ήμουν εννιά χρονών άρχισα να έχω ένα περίεργο πρόβλημα με τις αρθρώσεις μου. Ήταν σαν να βρισκόταν ένα μικρό ανθρωπάκι μέσα τους και να τις γαργαλάει. Δεν πόναγα, αλλά ήταν πολύ άσχημη η αίσθηση, και είχε και μια δυσάρεστη παρενέργεια: συχνούς μυϊκούς σπασμούς. Η μαμά μου με πήγε στο γιατρό, αλλά αυτός δεν μπορούσε να βρει τίποτα. «Μεγαλώνει γρήγορα, κι αυτό έχει συνέπειες», έλεγε. «Είναι φυσιολογικό, θα περάσει».

Ο αδερφός μου ο Νταν είχε μια διαφορετική διάγνωση να προτείνει: «Μπορεί να φταίει το ότι είσαι αδερφάρα», είπε ένα βράδυ, ενώ παραπονιόμουν για το πρόβλημά μου στον πατέρα μου για νιοστή φορά.

«Σκασμός», του είπε ο πατέρας μου. «Δε μου λες, πονάς;» με ρώτησε.

«Όχι. Δεν ξέρω. Είναι, πώς να το πω, είναι περίεργο».

«Ευχαριστώ για τη λεπτομερή περιγραφή. Ούτε ο Έρνεστ Χέμινγκουэй δεν τα λέει τόσο ωραία. Αφού δεν πονάς, ποιο είναι το πρόβλημα;»

«Δεν ξέρω, θέλω όλο να τεντώνω τα χέρια μου», είπα.

«Τινάζεται ολόκληρος συνέχεια, μπαμπά», είπε ο Νταν.

«Το στόμα σου τινάζεται συνέχεια», του είπε ο μπαμπάς μου. «Κλείσ' το». Και γύρισε πάλι σε μένα: «Λοιπόν, αν αρχίσει να πονάει, να μου πεις».

Από τότε και στο εξής όλοι στην οικογένεια αναφέρονταν στο πρόβλημά μου με το χαϊδευτικό «τα τινάγματα» – ήταν πιασάρικο, και κόλλησε.

Όταν ήμουν παιδί ο πατέρας μου επέλεγε προσωπικά και πολύ προσεκτικά τους γιατρούς μου, συνήθως γνωστούς του από τον επαγγελματικό του κύκλο. Μια φορά τόλμησα να διαμαρτυρηθώ επειδή δεν είχα κανένα λόγο σ' αυτή την επιλογή, και μου φώναξε. «Συγγνώμη κιόλας», μου είπε, «αλλά έχεις τελειώσει την Ιατρική; Έχεις περάσει τα τελευταία είκοσι πέντε χρόνια της ζωής σου δουλεύοντας πάνω στην Ιατρική επιστήμη; Όχι. Σκατούλες ξέρεις. Άσε με να διαλέξω εγώ σε ποιο γιατρό θα πας, κι εσύ κάτσε και πιπίλα το δάχτυλό σου».

Όταν έγινα είκοσι ενός, ωστόσο, ο γιατρός μου μετακόμισε. Η ασφαλιστική μου εταιρεία έστειλε μια λίστα με γιατρούς στον πατέρα μου για να διαλέξει αντικαταστάτη, κι απ' ό,τι αποδείχτηκε δε γνώριζε προσωπικά κανέναν τους. Οπότε με άφησε να μελετήσω τη λίστα και να διαλέξω έναν μόνος μου.

«Λοιπόν, άκου, μπορεί να σου ακουστεί λίγο μεροληπτικό, αλλά σου προτείνω να διαλέξεις κάποιον με εβραϊκό όνομα», μου είπε.

«Αυτό είναι ρατσιστικό, μπαμπά».

«Ρατσιστικό; Ρε, δε μας γαμάς; Δεν είναι ρατσιστικό, ξέρω ένα σωρό Εβραίους γιατρούς και είναι όλοι καλοί. Και να σου θυμίσω ότι κι εγώ είμαι Εβραίος γιατρός και – λοιπόν, ξέρεις κάτι; Άντε και γαμήσουν, διάλεξε όποιον θες». Και σηκώθηκε κι έφυγε απ' το σαλόνι.

Διάλεξα έναν από το νοσοκομείο που δούλευε ο πατέρας μου, και λίγους μήνες αργότερα πήγα για τις τακτικές μου εξετάσεις. Ήταν νεαρός, κοντός, έμοιαζε λίγο με Εβραίο Τομ Κρουζ, και τραύλιζε λίγο. Κάναμε τα βασικά, εισπνοή-εκπνοή, βήξε, στρίψε το κεφάλι, τα γνωστά, και μετά μου είπε: «Ωραία, είσαι υγιής. Τίποτα άλλο;»

Ήμουν έτοιμος να του πω «όχι», αλλά μετά θυμήθηκα τα Τινάγματα, και αποφάσισα να του μιλήσω γι' αυτά. Του περιέγραψα τα συμπτώματα, μου έκανε μερικές ακόμα ερωτήσεις και με έβαλε να κάνω κάποιες κινήσεις με τα πόδια, πιέζοντας τις αρθρώσεις. Μετά μου ζήτησε να περιμένω και βγήκε απ' το γραφείο.

Ξαναμπήκε λίγα λεπτά αργότερα κουβαλώντας ένα σημειωματάριο στο οποίο είχε σημειώσει μια συνταγή. «Λοιπόν, υπάρχει αυτό το φάρμακο που λέγεται Zoloft», μου είπε, και μου περιέγραψε το φάρμακο και την ιστορία του. Μου είπε ότι πίστευε ότι θα με βοηθήσει.

«Δεν είναι σίγουρο, αλλά μπορεί να κάνει καλό. Μπορεί να ξεφορτωθείς τα προβλήματα στις αρθρώσεις σου εντελώς. Νομίζω ότι αξίζει μια προσπάθεια», είπε.

Του είπα ότι θα το δοκιμάσω ευχαρίστως, πήρα τη συνταγή και πήγα κατευθείαν σ' ένα φαρμακείο και αγόρασα Zoloft.

Το ίδιο βράδυ στο τραπέζι του δείπνου ήμασταν μόνο εγώ κι ο μπαμπάς μου, καθώς η μαμά μου είχε μείνει στη δουλειά μέχρι αργά. Με ρώτησε για το ραντεβού με το γιατρό, και του είπα ότι με βρήκε μια χαρά.

«Α, μου έδωσε κι ένα φάρμακο για τα Τινάγματα», πρόσθεσα.

«Τι πράγμα; Τι φάρμακο;» Τα φρύδια του σχημάτισαν δυο μεγάλα τόξα.

Του είπα ότι μου έδωσε μια συνταγή για Zoloft.

«Φέρε μου τα γαμημένα τα χάπια εδώ πέρα. Αμέσως!» φώναξε και πετάχτηκε όρθιος.

«Τι; Γιατί; Τι πρόβλημα έχεις;»

«Δεν έχεις ιδέα τι είναι αυτό το φάρμακο. Είναι αντικαταθλιπτικό. Είναι για ανθρώπους που πάσχουν από κατάθλιψη. Έχεις κατάθλιψη;»

Του είπα ότι όχι, δε νομίζω, αλλά ότι είχα κουραστεί να έχω τα Τινάγματα, και είχα κουραστεί και να εξηγώ σε όλους τους ανθρώπους για ποιο λόγο τα μέλη μου τινάζονταν από μόνα τους πότε πότε.

Ο πατέρας μου πήρε βαθιά ανάσα.

«Η φάτσα σου είναι σαν να θες να χέσεις. Ηρέμησε λιγάκι», μου είπε, και κάθισε πάλι στην καρέκλα του.

«Άκουσε. Φαντάσου ότι έχεις και μια φάρμα. Στη φάρμα έχεις μερικά πρόβατα. Κάθε νύχτα, λύκοι έρχονται και τα τρώνε. Είναι πρόβλημα, και θέλεις να το λύσεις. Θα μπορούσες, ας πούμε, να αγοράσεις μερικές νάρκες και να τις βάλεις στο κτήμα σου γύρω γύρω από τη φάρμα, και κάθε φορά που πλησιάζουν οι λύκοι να τις πατάνε και να σκοτώνονται. Και θα λυνες το πρόβλημά σου, έτσι;»

Με κοίταξε για λίγες στιγμές, μέχρι που κατάλαβα ότι περίμενε να του απαντήσω.

«Δεν έχω ιδέα για ποιο πράγμα μου μιλάς», είπα.

«Θεέ μου, πόσο βλάκας είσαι. Αυτό που εννοώ είναι ότι θα έχεις λύσει το πρόβλημα με τους λύκους, αλλά όλοι θα σε ξέρουν ως τον τρελό μαλάκα που έβαλε νάρκες στο κτήμα του

για να σκοτώσει τους λύκους. Και θα σου φέρονται αναλόγως. Θα είναι το πρώτο πράγμα που θα σκέφτονται για σένα. Κι όχι μόνο αυτό. Ο μόνος τρόπος που θα ξέρεις για να σκοτώνεις λύκους θα είναι να βάζεις νάρκες και να τους τινάζεις στον αέρα. Που είναι τρελό. Καταλαβαίνεις τι σου λέω;»

Κοιταχτήκαμε μερικές στιγμές.

«Μπαμπά, θα τα πάρω τα χάπια».

«Γαμώ το σπίτι σου! Δεν υπάρχει περίπτωση!»

Πετάχτηκε απ' την καρέκλα και πήγε καρφί στο δωμάτιό μου κι άρχισε να ψαχουλεύει, να ανοιγοκλείνει συρτάρια, να αναποδογυρίζει σακίδια. Όταν επέστρεψε στην τραπεζαρία κρατούσε στο χέρι το κουτάκι με τα Zolof. Πήγε κατευθείαν στο νεροχύτη και έχυσε τα χάπια, που μου είχαν κοστίσει 20 δολάρια. Και μετά έβαλε μπρος και το σκουπιδοφάγο.

«Θα με ευχαριστείς αργότερα», είπε και κάθισε πάλι στο τραπέζι και συνέχισε το φαγητό του.

«Και τι θα πω στο γιατρό;»

«Χέστηκα. Να πας στο γιατρό σου και να του πεις ότι θα μου κλάσει τ' αρχίδια».

Λίγες εβδομάδες αργότερα, ο μπαμπάς μου γύρισε στο σπίτι απ' τη δουλειά και ήρθε στο δωμάτιό μου, όπου διάβαζα.

«Πάρε μαζί σου κάτι φαγώσιμο. Θα πάμε στο νοσοκομείο».

«Τι; Όχι. Μην πας να βρίσεις το γιατρό μου».

«Μη με πρήξεις, δεν είμαι τρελός».

Πήγαμε στο νοσοκομείο όπου δούλευε, και ο μπαμπάς μου έκανε τις απαραίτητες συνεννοήσεις στη ρεσεψιόν. Δυο λεπτά αργότερα φώναξαν το όνομά μου και μαζί προχωρήσαμε σε ένα δωμάτιο όπου μας περίμενε ένας γκριζομάλλης γιατρός.

«Σαμ, χαίρομαι που σε βλέπω!» είπε ο γιατρός στον μπαμπά

μου, του έσφιξε το χέρι, και μετά οι δυο τους κουβέντιασαν κάτι δικά τους ακατανόητα ιατρικά αστεία, ξεσπώντας στο τέλος σε ξέφρενα γέλια. Εγώ καθόμουν στο κρεβάτι του ιατροείου και δεν ήξερα τι να κάνω.

«Λοιπόν, Σαμ, τι μπορώ να κάνω για σένα;» είπε τελικά ο γιατρός.

«Το παιδί νιώθει κάποια δυσφορία στις αρθρώσεις. Αναρωτιόμουν μήπως μπορείς να βοηθήσεις, γιατί τον ενοχλεί πολύ. Πες κι εσύ, γιε μου».

«Ναι, νιώθω λες και με γαργάlane από μέσα...»

«Χρησιμοποίησε ιατρική ορολογία, γαμώ το, σε γιατρό μιλάς», με διέκοψε ο πατέρας μου.

Ο γιατρός μου έκανε τις ίδιες ασκήσεις που μου είχε κάνει και ο προηγούμενος, και μετά είπε στον πατέρα μου, αγνοώντας με πλήρως: «Νομίζω πως φταίει ότι ο γιος σου ψήλωσε πάρα πολύ απότομα. Οι αρθρώσεις επιβαρύνθηκαν αρκετά, και τώρα νιώθει τις συνέπειες».

«Λες δηλαδή ότι μεγάλωσε περίεργα, ε;» είπε ο μπαμπάς μου.

«Ε, ναι, λίγο πολύ».

Επιτέλους, μια απάντηση.

Φεύγοντας από το ιατρείο, ο μπαμπάς μου έσκυψε προς το μέρος μου και μου είπε: «Μαλακία. Θα μπορούσα να σ' τα πω κι εγώ αυτά. Μαλάκες γιατροί».

Για την πρώτη φορά που μετακόμισα από το πατρικό

«Θα 'λεγα ότι θα μου λείψεις, αλλά μετακομίζεις δέκα λεπτά μακριά. Οπότε το μόνο που θα πω είναι το εξής: Μην τολμήσεις να φέρνεις τα άπλυτά σου εδώ».

Για το να επιλέγεις έπιπλα για το σπίτι

«Διάλεξε έπιπλα όπως θα διαλέξεις σύζυγο. Πρέπει να νιώθεις άνετα μαζί τους, να είναι ωραία και όμορφα, αλλά να μην είναι τόσο εντυπωσιακά ώστε όποιος περνάει απ' έξω να θέλει να τα κλέψει».

Για τη φορά που ήρθε απρόσκλητος στο διαμέρισμά μου και είδε το δωμάτιό μου

«Γιατί υπάρχει τοιχογραφία με δυο ανθρώπους που γαμιούνται στο δωμάτιό σου; Για μου, οφείλω να σου πω ότι δεν είσαι ο Άντι Κάουφμαν. Όταν γίνεις διάσημος μπορεί αυτές οι μαλακίες να έχουν πλάκα, αλλά τώρα το μόνο που λένε για σένα είναι: “αυτός που ζει εδώ δε γαμάει”».

Για το τι έπρεπε να κάνω όταν μου έσκασαν τα λάστιχα

«Μην πας στους γαμημένους τους μπάτσους. Έχουν σοβαρές δουλειές να κάνουν. Ως φορολογούμενος πολίτης δε θέλω τα λεφτά μου να σπαταλιούνται για να βρεθεί ποιος σε θεωρεί μαλάκα».

Για το να ζεις με σφιχτό προϋπολογισμό

«Γιατί μετράς τα έξοδά σου; Για να σ' το θέσω έτσι: Βγάζεις ψίχουλα, οπότε μην ξοδεύεις τίποτα».

Για τον τρόπο που αντέδρασε ένας φίλος μου όταν τον έπιασαν για κατοχή μικροποσότητας μαριχουάνας

«Έκλαψε; Για όνομα του Θεού, μην αφήσεις ποτέ να σου συμβεί κάτι τέτοιο. Ναι, εντάξει, σύμφωνα, να μη σε πιάσουν καθόλου. Αλλά αν σε πιάσουν, μην τολμήσεις να αρχίσεις να κλαις σαν μωρό».

Για το ότι ανέλαβα μια εθελοντική θέση στην εταιρεία παραγωγής του Κουέντιν Ταραντίνο

«Αυτός ο τύπος είναι πολύ άσχημος. Ναι, συγχαρητήρια για τη θέση, αλλά αν τον δεις από κοντά προσπάθησε να μην κοιτάξεις απευθείας τη φάτσα του. Ειδικά αν έχεις φάει πριν».

Για την πρόθεσή μου να κάνω ελεύθερη πτώση από αεροπλάνο

«Δε θα το κάνεις, το ξέρω. Θα κλώσεις. Για μου, σου σκούπιζα τον κώλο. Σε ξέρω πιο καλά από όσο ξέρεις τον εαυτό σου. Ναι, εντάξει. Η μάνα σου σε σκούπιζε. Αλλά κι εγώ ήμουν κάπου κοντά συνήθως».

Για τον τραυματισμό στο χέρι που τερμάτισε την καριέρα μου στο μπέιζμπολ

«Λυπάμαι, γιε μου. Αν είσαι τσαντισμένος και θες να ξεσπάσεις πες μου. Πάμε για κάνα γκολφ. Τι; Α, ναι, το χέρι σου. Ε, υπάρχουν κι άλλοι τρόποι να ξεσπάς. Πνευματικοί».

Ποτέ δεν παύεις να ανησυχείς για τα παιδιά σου

«Θα σε ξεκοιλιάσουν σαν γουρούνι, θα κατουρήσουν στο πτώμα σου και μετά θα σου πουν: “Καλώς ήρθατε στο Μεξικό”».

Όταν μπήκα στο τρίτο έτος του κολεγίου μετακόμισα από το πατρικό μου σε ένα διαμέρισμα μαζί με το φίλο μου τον Νταν και μια φίλη μας. Το διαμέρισμά μου ήταν μόλις δέκα λεπτά από το πατρικό μου, αλλά όσον αφορά τον πατέρα μου ήταν σαν να είχα μεταναστεύσει στη Σουηδία. Επίσκεψη δεν υπήρχε περίπτωση να μου έρθει.

«Δε θέλω να ξέρω τι γίνεται μέσα σ’ αυτό το σπίτι», είπε όταν του ζήτησα να έρθει να δει πώς ζούμε.

«Μπαμπά, δεν κάνουμε τίποτα κακό εκεί μέσα».

«Δε με κατάλαβες. “Δε θέλω” σημαίνει “δε με νοιάζει”». Δε με ενδιαφέρει. Δε θέλω».

Ζούσα μόνος, αλλά φυσικά επέστρεφα στο πατρικό μια φορά την εβδομάδα για να βουτήξω πράγματα απ’ το ψυγείο, να βάλω πλυντήριο και να εκμεταλλευτώ την οικογένειά μου με όποιον άλλο τρόπο μπορούσα.

«Μπαίνεις εδώ μέσα, αρπάζεις ό,τι γουστάρεις όποτε σου καπνίσει. Είσαι σαν τους γαμημένους τους Ες Ες και το σπίτι μου είναι σαν το Τρίτο Ράιχ», μου είπε ο μπαμπάς μου ένα απόγευμα. Είχα μόλις μπει από την είσοδο της αυλής, κι εκείνος ήταν εκεί και πότιζε τα τριαντάφυλλα ενώ ταυτόχρονα έτρωγε ένα μπίιγκελ με τυρί.

Αν και δεν το παραδεχόταν ευθέως, εγώ το καταλάβαινα: Ο πατέρας μου πάντα χαιρόταν όταν γύριζα στο σπίτι. Πήγαινα συνήθως βράδια, όταν είχε επιστρέψει από τη δουλειά, και καθόμασταν και λέγαμε τα νέα μας. Ήταν η πρώτη φορά που ένιωθα ότι είχαμε μια φυσιολογική ενήλικη σχέση. Σιγά σιγά γινόμασταν φίλοι. Συνειδητοποίησα ότι πράγματι κάποια τείχη ανάμεσά μας είχαν πέσει ένα βράδυ ενός Ιούνη, όταν μου ζήτησε να τον βοηθήσω με κάτι που ήθελε να κάνει στον κήπο.

«Την Παρασκευή θα το κάνουμε, έλα κατά τις τέσσερις το απόγευμα. Μην αργήσεις, δε θέλω να παλεύω μέσα στη νύχτα. Θα σε πάω να φάμε μετά», μου πρότεινε.

Αυτό ήταν πολύ σημαντικό, γιατί ο κήπος ήταν το καταφύγιο του μπαμπά. Από τότε που αγόρασε το σπίτι, το 1972, γέμισε κάθε ελεύθερο χώρο στις αυλές, και μπροστά και πίσω, με φυτά, από λουλούδια μέχρι μαρούλια κι από ντομάτες μέχρι καλαμπόκι. Τον λάτρευε τον κήπο του και τον φρόντιζε με πολλή προσοχή. Επίσης ήταν υπερβολικά προστατευτικός: δεν άφηνε όποιον κι όποιον να ακουμπήσει τα φυτά του. Εκείνη την Παρασκευή θα έστηνε ένα φράχτη για να σπείρει ντομάτες, δουλειά δύσκολη για έναν άνθρωπο μόνο. Συνήθως και τις δύσκολες δουλειές μόνος του τις έκανε, βέβαια – πολλά χρόνια νωρίτερα, όταν είχα δοκιμάσει να τον βοηθήσω σε κάτι αντίστοιχο, ένα κοτετσόσυρμα που προσπαθούσα να τυλίξω μου γλίστρησε, μου 'φυγε και τον έκοψε στο πόδι.

«ΓΑΜΩ ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΜΟΥ, ΓΑΜΩ», ούρλιαξε, και μετά γύρισε προς το μέρος μου και πρόσθεσε: «ΦΥΓΕ. ΤΣΑΚΙΣΟΥ».

Το ότι μου ζήτησε να τον βοηθήσω εκείνη την Παρασκευή ήταν πολύ σημαντικό για μένα. Δε χρειαζόταν τη βοήθειά μου – απλώς την ήθελε.

Μια μέρα πριν, την Πέμπτη, διάβαζα παρέα με μια συμφοιτήτριά μου, τη Στέισι. Κάναμε μαζί ένα καλοκαιρινό μάθημα, και την είχα στην τάξη μου σε διάφορα άλλα μαθήματα τα προηγούμενα χρόνια, και ομολογώ ότι την είχα ερωτευθεί σφόδρα. Δεν της είχα ζητήσει να βγούμε, ούτε της είχα δείξει τα συναισθήματά μου, αφενός γιατί είχε γκόμενο, αφετέρου γιατί ντρεπόμουν. Ήταν ξανθιά και είχε τεράστια βυζιά, τα οποία είχαν πρωταγωνιστήσει με διάφορους τρόπους στις αυνανιστικές μου φαντασιώσεις. Καθώς καθόμασταν στο δωμάτιό της και διαβάζαμε, γύρισε και μου είπε: «Έχω κάτι να σου πω. Χώρισα με τον Πίτερ».

Ακριβώς μ' αυτό τον τρόπο άρχιζαν εννιά στις δέκα φαντασιώσεις μου.

«Δεν μπορώ να διαβάσω», συνέχισε. «Δεν μπορώ να συγκεντρωθώ. Θέλω να κάνω κάτι να γουστάρω. Θες να κάνουμε κάτι;»

«Ναι», είπα. Τι να 'λεγα;

«Θα πάω με κάτι φίλες στο Ροζαρίτο σήμερα. Έχουμε νοικιάσει δωμάτιο σε ξενοδοχείο. Πρέπει να 'ρθεις».

Ακόμα κι αν μου είχε πει: «Μαζί με κάτι φίλες θα βάλουμε ρουκέτες στους κώλους μας και μετά θα τις ανάψουμε, πρέπει να 'ρθεις», πάλι ναι θα έλεγα.

Έφυγα όσο πιο ήρεμα μπορούσα από το σπίτι της και έτρεξα στο δικό μου –όσο μου επέτρεπε το αρχαίο μου αυτοκίνητο, τουλάχιστον, το πολύ εβδομήντα χιλιόμετρα την ώρα– και άρχισα να

πετάω μπλουζάκια, ένα μαγιό και όλα τα προφυλακτικά που μπορούσα να ξετρυπώσω (περίπου τριάντα) σε ένα σακίδιο. Γύρισα στο σπίτι της Στέισι και μαζί με τις τρεις φίλες της στοιβαχτήκαμε στο τζιπάκι μιας από αυτές και φύγαμε για το Μεξικό.

Το Ροζαρίτο είναι μια παραθαλάσσια πόλη κοντά στην Τιχουάνα, δίπλα στα σύνορα. Ήταν γεμάτο με κόσμο – κυρίως βρόμικους, μεθυσμένους Αμερικάνους που φώναζαν και πετούσαν τα σκουπίδια τους στο δρόμο. Παρ' όλα αυτά, είχε μια κάποια γοητεία. Τα σημαντικότερα θέλγητρα του Ροζαρίτο είναι τα εξής: το όριο ηλικίας για την κατανάλωση αλκοόλ είναι τα δεκαοκτώ, και τα πάντα είναι πάμφθηνα. Καθ' οδόν προς τα εκεί, στην Εθνική Οδό, πίναμε μεξικάνικες μπίρες Tecate και μιλούσαμε για το πόσο θα μεθούσαμε όταν θα φτάναμε.

«Θα γίνω λιώμα, μιλάμε», είπε η φίλη της Στέισι που καθόταν στη θέση του συνοδηγού. «Τζάστιν, εσύ θα γίνεις λιώμα ή θα κωλώσεις σαν αδερφάρα;» με ρώτησε. Καθώς μου έθεσε μόνο αυτές τις δύο εναλλακτικές, μόνο με έναν τρόπο μπορούσα να απαντήσω:

«Θα γίνω λιάρδα!» φώναξα, προσπαθώντας να δείξω το ίδιο διψασμένος για αλκοόλ με κείνη.

Τα κατάφερα προφανώς, γιατί όλες φώναξαν με χαρά, και η Στέισι άπλωσε το χέρι της και μου άρπαξε τον καρπό. Δεν ήταν και πολύ ερωτική κίνηση – πόνεσα και λίγο – αλλά κάθε επαφή του καρπού μου με το χέρι της Στέισι ήταν ευλογία, οπότε δεν είχα πρόβλημα. Δυο ώρες αργότερα φτάσαμε στο Ροζαρίτο και βρήκαμε το ξενοδοχείο μας. Το δωμάτιό μας ήταν βρόμικο και μικρό, και είχε μόνο ένα κρεβάτι, ένα μπάνιο και τρεις πίνακες της ίδιας βυζαρούς Μεξικάνας την οποία έκλεβε ένας Ισπανός κονκισταδόρ. Αρχίσαμε αμέσως τα σφηνάκια τεκίλας από το μπουκάλι που αγοράσαμε στο κατάστημα του ξενοδοχείου στο

ισόγειο. Εγώ πήγα στο μπάνιο κι έβαλα ένα προφυλακτικό στην κάλτσα μου κι άλλο ένα στο καπελάκι μου (για να είμαι έτοιμος για παν ενδεχόμενο), μετά έπλυνα τα δόντια μου, έριξα λίγο νερό στο πρόσωπο, έφτιαξα τα μαλλιά μου και ξαναβγήκα.

Η σκηνή που αντίκρισα ήταν η εξής: Η Στέισι ήταν κουλουριασμένη στο πάτωμα και έκλαιγε γοερά. «Πόσο μου λείπει! Δεν πιστεύω ότι χωρίσαμε! Ω, Πίτερ!» φώναζε. Οι φιλενάδες της προσπάθησαν να την ηρεμήσουν, αλλά μετά αυτή σηκώθηκε, έτρεξε στο μπάνιο και ξέρασε στο νεροχύτη. Η Στέισι πέρασε την επόμενη μιάμιση μέρα καθισμένη στο δωμάτιό της, κλαίγοντας και αναλύοντας με τις φίλες της κάθε λεπτομέρεια της σχέσης της με αυτόν τον Πίτερ. Εγώ πήγα σε δύο μπαρ μοναχός μου, έκατσα μια ώρα στο καθένα, δε μίλησα σε κανέναν, και μετά επέστρεψα στο δωμάτιό μας, που ακόμα βρόμαγε ξερατά.

Το Σάββατο το απόγευμα μπήκαμε στο τζίπ και πήραμε το δρόμο της επιστροφής. Η Στέισι καθόταν δίπλα μου και σ' ολόκληρη τη διαδρομή κοιμόταν του καλού καιρού. Μόλις περάσαμε τα σύνορα άναψα ξανά το κινητό μου (καθώς στο Μεξικό δεν είχα σήμα) και αυτό αμέσως άρχισε να δονείται. Είχα ένα σωρό καινούργια μηνύματα. Και τότε ήταν που θυμήθηκα τον μπαμπά μου.

«Τώρα τη γάμησα», σκέφτηκα, καθώς έβαλα να παίζουν τα φωνητικά μηνύματα. Το πρώτο έλεγε:

«Γιε μου, ο μπαμπάς σου είμαι. Θέλω να πάρεις κάτι πράγματα από το μαγαζί πριν έρθεις. Πάρε με να σου πω».

Το επόμενο:

«Γιε μου, πού στο διάολο είσαι; Είπαμε τέσσερις. Είναι τέσσερις και δέκα. Πάρε με».

Το επόμενο μήνυμα άρχιζε με σιωπή, και μετά από λίγα

δευτερόλεπτα τελείωνε με τον ήχο του τηλεφώνου που κλείνει. Ένωσα λίγο καλύτερα. Ίσως να το είχε ξεπεράσει σιγά σιγά.

Το επόμενο μήνυμα «ελήφθη σήμερα, τρεις και τριάντα τρία».

«ΤΙ ΣΤΟ ΔΙΑΟΛΟ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ; Πέρασα από το σπίτι σου και ο συγκάτοικός σου μου είπε ότι έχεις πάει στο Μεξικό! Είσαι στο γαμό-Μεξικό; ΠΑΡΕ ΜΕ ΤΗΛΕΦΩΝΟ!»

Άρχισα να ιδρώνω και ξαφνικά είχα κι ένα τρέμουλο στα πόδια, πράγμα όχι και πολύ καλό, καθώς εκείνη την ώρα περνούσαμε τον έλεγχο των συνόρων. Ο αστυνομικός μάς έκανε νόημα να περάσουμε παρόλο που είμαι σίγουρος ότι είχα το βλέμμα του ανθρώπου που έχει έναν τόνο κοκαΐνης από κάτω του και μια ντουζίνα παράνομους μετανάστες στοιβαγμένους στο πορτμπαγκάζ.

Μόλις περάσαμε τα σύνορα, η φίλη της Στέισι αποφάσισε να κάνει μια στάση. «Θέλω σαν τρελή να φάω ένα τσίζμπεργκερ», είπε.

«Όχι», πετάχτηκα, «πρέπει να γυρίσουμε αμέσως σπίτι!» με φωνή σχεδόν τσιριχτή.

«Ηρέμησε, ρε φίλε, δυο λεπτά θα σταματήσουμε – για όνομα!»

Μου πέρασε απ' το μυαλό να πεταχτώ στη θέση του οδηγού, να την κλοτσήσω έξω από το αμάξι και να πατήσω γκάζι. Αλλά δεν το έκανα. Έκατσα με τα κορίτσια στο εστιατόριο καθώς έτρωγαν τα χάμπουργκερ τους. Εν τω μεταξύ, πήρα τηλέφωνο τον Νταν για να μου κάνει μια εκτίμηση του προβλήματος.

«Ήταν έξω φρενών ο μπαμπάς σου», μου είπε. «Του είπα ότι πήγες στο Μεξικό».

«Γιατί του το είπες;» φώναξα.

«Επειδή πήγες στο Μεξικό. Τι να του έλεγα;»

Όταν η Στέισι και οι φίλες της τελείωσαν το φαγητό επιστρέψαμε στο αυτοκίνητο και συνεχίσαμε το δρόμο μας προς

το Σαν Ντιέγκο. Όταν φτάσαμε στο διαμέρισμά της, όπου είχα αφήσει και το δικό μου αυτοκίνητο, μάζεψα την τσάντα μου και έκανα να φύγω.

«Ε, γεια σου», μου έκανε η Στέισι, όχι πολύ φιλικά.

«Ναι, γεια, συγγνώμη», είπα. Το μυαλό μου ήδη έτρεχε αλλού. Στο αυτοκίνητο προσπαθούσα να σκεφτώ τι ψέμα θα έλεγα για να αποφορτίσω την κατάσταση. Ήταν αδύνατον: οι παραβάσεις μου ήταν υπερβολικά πολλές: είχα ξεχάσει το ραντεβού με τον μπαμπά μου. Είχα εξαφανιστεί και είχα κλείσει το κινητό μου. Και, το τελευταίο: είχα πάει στο Μεξικό. Οι γονείς μου είχαν έναν παράλογο φόβο για το Μεξικό, πίστευαν ότι με το που περνάς τα σύνορα λαθρέμποροι ναρκωτικών σε αναγκάζουν να καταπιεις ένα μπαλονάκι γεμάτο ηρωίνη και μια ώρα μετά βρίσκεσαι σε μια μπανιέρα γεμάτη με παγάκια και σου κλέβουν τα νεφρά.

Όταν έφτασα στο σπίτι είδα το αυτοκίνητο του πατέρα μου παρκαρισμένο στο γκαράζ. Τον βρήκα να κάθεται στο σαλόνι και να κοιτάζει στο κενό.

«ΠΟΥ ΣΤΟ ΔΙΑΟΛΟ ΗΣΟΥΝ;» ούρλιαξε. Σηκώθηκε και άρχισε να με πλησιάζει αργά-αργά.

«Περίμενε», είπα.

Και άρχισα να λέω ένα πολύπλοκο ψέμα για μια εργασία του κολεγίου και κάτι γενέθλια που δεν είχε καμία συνοχή και μετά με διέκοψε.

«Στο Μεξικό! Πήγες στο γαμημένο το Μεξικό; Εκεί σε πιάνουν, σε ξεκοιλιάζουν σαν γουρούνι, κατουράνε στο πτώμα σου και μετά σου λένε: “Καλώς ήρθατε στο Μεξικό”», φώναξε. «Κι όταν λες ότι θα είσαι κάπου, να είσαι εκεί που λες!»

«Ξέρω! Ξέρω!» φώναξα προσπαθώντας να αμυνθώ.

«Τίποτα δεν ξέρεις! Σκατά ξέρεις! Όλοι τρελάθηκαν απ’

την ανησυχία! Η μάνα σου φρίκαρε! Φώναξα την αστυνομία για πάρτη σου».

«Την αστυνομία;»

«Ναι, την αστυνομία».

«Ε, δεν πρέπει να τους πάρεις να τους πεις ότι με βρήκες;»

Ο μπαμπάς μου κόλλησε για λίγο.

«Ε, θα το καταλάβουν».

Τον κοίταξα κάπως πιο προσεκτικά. Σχεδόν ποτέ δεν έλεγε ψέματα, κι όταν έλεγε, φαινόταν.

«Δεν τη φώναξες την αστυνομία, ε;» είπα.

«Φώναξα κάποιον».

«Αλλά όχι την αστυνομία».

«Όχι», είπε, μετά από μια μικρή παύση. «Άντε και γαμήσου! Έπρεπε να πάρω την αστυνομία, αλλά φαντάστηκα ότι απλώς κάνεις μαλακίες και θα σπαταλούσα το χρόνο τους».

Κατάλαβα ότι τον είχα αφοπλίσει για λίγο και ότι ήταν η ευκαιρία μου να το λήξω το θέμα με ειλικρινή μεταμέλεια. Ζήτησα συγγνώμη όσο πιο θερμά μπορούσα και εξήγησα ότι είχα μπλέξει και είχα ξεχάσει τελείως το ραντεβού μας.

«Εντάξει, εντάξει», μου είπε. «Δεν είναι ανάγκη να μου θυμίζεις όλους τους λόγους για τους οποίους είσαι βλάκας».

Μου έκανε νόημα να πλησιάσω. Πλησίασα, και με αγκάλιασε θερμά.

«Μαλακισμένο», μου είπε, «ανυπομονώ να κάνεις κι εσύ παιδιά για να ανησυχείς γι' αυτά. Ποτέ δε σταματάς να ανησυχείς για τα παιδιά σου. Είναι μεγάλη μαλακία. Να προσέχεις πού βάζεις το πουλί σου γιατί αυτή είναι η ζωή, αυτό εδώ που κάνουμε».

Με άφησε και άρπαξε μια πλαστική σακούλα γεμάτη τσιπς.

«Πάρε την κέτσαπ, ο θεός σου κάνει μπάρμπεκιου κι έχουμε αργήσει».

«Θα πήγαινα με τον Νταν στην παραλία, βασικά», ξεκίνησα να λέω, αλλά με διέκοψε.

«Βγάλε το σκασμό και πάρε την κέτσαπ. Άκου θράσος».

Για τα ψώνια

«Καλά, μιλάμε έπρεπε να δεις τη μάνα σου να ξεχέζει το διευθυντή του καταστήματος ηλεκτρικών. Του έκανε την κωλοτρυπίδα τούνελ. Θα είναι η τελευταία φορά που το κατάστημα ηλεκτρικών τα βάζει με τη μάνα σου».

Για τις μη-παραδοσιακές μορφές ψυχαγωγίας

«Είναι μια ιδιαίτερη στιγμή όταν κάθесαι με μια μπίρα και χαζεύεις το σκύλο καθώς προσπαθεί να γαμήσει ένα σάκο του μποξ».

Για την απόφασή μου να δοκιμάσω να γίνω σεναριογράφος του Χόλιγουντ

«Είναι σαν να είσαι στο καρουζέλ, με τη μόνη διαφορά ότι καθώς γυρνάς, το αλογάκι σε γαμάει».

Για το Δυτικό Χόλιγουντ, όπου ζούσα την πρώτη μου χρονιά στο Λος Άντζελες

«Πολλούς γκέι έχει αυτό το μέρος. Δεν εννοώ αυτό, σιγά. Πίστεψέ με, ούτως ή άλλως κανένας τους δε θα ήθελε να σε γαμήσει. Γκέι είναι, όχι τυφλοί».

Για τη μοναξιά και τη δυσκολία μου να κάνω φίλους

«Δοκίμασες να πας πουθενά; Να μιλήσεις με κανέναν; Να κάνεις καμιά προσπάθεια; Όχι, το να πιάσεις κουβέντα στο συνεργείο καθώς περιμένεις να σου φέρουν το αμάξι δε θεωρείται προσπάθεια».

Για το Ίντερνετ

«Δεν το θέλω. Ναι, καταλαβαίνω τι κάνει. Αλήθεια. Και χέστηκα αν το έχουν όλοι οι φίλοι σου. Οι φίλοι σου έχουν και ηλίθια κουρέματα. Με είδες να τρέχω στον μπαρμπερή;»

Για το να καυχιέσαι

«Θα ηρεμούσα λίγο αν ήμουν στη θέση σου. Πρώτα απ' όλα, ο μόνος που εντυπωσιάστηκε ήταν το παιδάκι που κάθεται πίσω σου. Δεύτερον, κανένας δε θα σου δώσει και μετάλλιο επειδή έφαγες δύο πλήρη πρωινά στο Denny's με τη μία».

Για τους φασαριόζους γείτονές μου

«Τους είπες ότι σε ενοχλεί; Είναι πιο μεγαλόσωμοι από σένα; Φοβάσαι ότι θα σε δείρουν; Ε, ΟΚ, αυτή την ερώτηση έπρεπε να σου έχω κάνει πρώτα. Θα γλιτώναμε χρόνο. Τι να σου πω, παιδί μου. Θα πρέπει να υποφέρεις το θόρυβο».

Στο κάτω κάτω, τουλάχιστον έχεις την οικογένειά σου

«Ορίστε. Η μαμά σου πιστεύει ότι είσαι όμορφος. Αυτή πρέπει να είναι μια σπουδαία μέρα για σένα».

Δυο μήνες αφότου αποφοίτησα από το κολέγιο, μετακόμισα στο Λος Άντζελες. Είχα σπουδάσει τηλεόραση και κινηματογράφο, οπότε αποφάσισα να δοκιμάσω να γίνω σεναριογράφος.

«Άκου να δεις, θα είναι δύσκολο και θα φας πολλά σκατά στην αρχή. Αν το ξεπεράσεις, όμως, θα πετύχεις». Αυτή ήταν η συμβουλή του πατέρα μου στον αδερφό μου τον Έβαν σε ένα δείπνο εκείνο το Σεπτέμβρη, κατά τη διάρκεια του οποίου και οι δυο μας του ανακοινώσαμε τους επαγγελματικούς μας στόχους. Ο Έβαν είχε αποφασίσει να γίνει εκπαιδευτής καταδύσεων.

«Εσύ ετοιμάσου για ένα γαμήσι επικών διαστάσεων», είπε σε μένα.

Ο πατέρας μου πάντως πίστευε σε μένα και υποστήριζε την επιλογή μου απόλυτα. Μάλιστα, χωρίς καν να του ζητήσω τίποτα, προσφέρθηκε να μου πληρώνει το νοίκι στο Λος Άντζελες για τους πρώτους τρεις μήνες, μέχρι να τακτοποιηθώ.

«Σκέφτηκα, και λέω, τι νόημα θα έχει να σου αφήσω τα λεφτά αφού πεθάνω, όταν πιθανότατα δε θα τα χρειάζεσαι; Πάρε λίγα τώρα που τα έχεις ανάγκη. Ούτως ή άλλως, θα τα ξόδευα σε μαλακίες όταν επερχόταν η μαλάκυνση από τα γηρατειά», εξήγησε.

Βρήκα ένα διαμέρισμα με δύο υπνοδωμάτια σε ένα συγκρότημα στο Δυτικό Χόλιγουντ και μετακόμισα εκεί μαζί με μια φίλη από το κολέγιο που επίσης προσπαθούσε να βρει δουλειά στη βιομηχανία του θεάματος. Το χρώμα στους τοίχους ξεφλούδιζε και η μοκέτα ήταν γεμάτη λεκέδες αδιευκρίνιστης προέλευσης.

Όταν έφτασα δεν είχα πλήρη εικόνα του τι εστί Λος Άντζελες. Παρόλο που ζούσα μόνο δυο ώρες μακριά, είχα πάει ελάχιστα φορές εκεί. Γρήγορα κατάλαβα ότι ο πατέρας μου είχε δίκιο όταν έλεγε πως «το Λος Άντζελες είναι σαν η μεγαλύτερη και ασχημότερη αδερφή του Σαν Ντιέγκο, που έχει έρπη».

Μια από τις πρώτες εκπλήξεις στη νέα μου πόλη τη δοκίμασα το πρώτο βράδυ στο διαμέρισμά μου. Απ' την άλλη πλευρά του τοίχου της κρεβατοκάμαράς μου βρισκόταν το υπνοδωμάτιο των γειτόνων μας και, λίγο αφότου ξάπλωσα, τα παιδιά άρχισαν τα παιχνίδια. Ο τοίχος ήταν πολύ λεπτός και έτσι άκουγα κάθε αναστεναγμό, κάθε βογκητό καθώς έκαναν παθιασμένο έρωτα. Δεν τους είχα δει, αλλά έχοντας καταναλώσει αρκετό πορνό στη ζωή μου δεν ήταν δύσκολο να φέρω στη φαντασία μου μια ξανθιά σεξοβόμβα με τεράστια βυζιά να το κάνει με έναν απρόσωπο τύπο. Μαζί με τη ζωντανή ηχητική υπόκρουση δεν ήθελα και πολύ: Άναψα και το κομπιούτερ, έβαλα το μόνο πορνό DVD που είχα και τράβηξα μια μαλακία πριν κοιμηθώ.

Την επόμενη μέρα βγήκα από το διαμέρισμα ακριβώς τη στιγμή που οι γείτονές μου έβγαιναν από το δικό τους.

«Καλησπέρα, είμαι ο Στίβεν. Από εδώ ο σύντροφός μου, ο Λούκας». Ήταν και οι δυο τους μεγαλόσωμοι και γυμνασμένοι.

Καλησπέρα, είμαι ο Τζάστιν, χτες το βράδυ βάρεσα μαλακία ακούγοντάς σας να το κάνετε, πιστεύοντας ότι ο ένας είναι γυναίκα, και τώρα νιώθω τρομερά ανασφαλής για τη σεξουαλικότητά μου, σκέφτηκα.

Τους είπα: «Χαίρω πολύ».

Η συγκατοικός μου ήταν ένας πολύ εντυπωσιακός άνθρωπος, τρομερά δουλενταρού. Μέσα σε δύο εβδομάδες κατάφερε να βρει μια θέση μαθητευόμενου σε εταιρεία παραγωγής και ταυτόχρονα και μια δουλειά πλήρους απασχόλησης για να βγάζει μερικά λεφτά. Πριν καν προλάβω να αδειάσω τις βαλίτσες μου, αυτή δούλενε 90-100 ώρες την εβδομάδα. Έτσι δεν την έβλεπα σχεδόν ποτέ. Περνούσα τη μέρα μου γράφοντας γράμματα προς τις εταιρείες παραγωγής ενώ ταυτόχρονα έψαχνα για δουλειά. Η μόνη που βρήκα ήταν να διανέμω μεσιτικούς καταλόγους σε ψιλικατζίδικα. Κάθε πρωί πήγαινα σε μια μεγάλη αποθήκη, φόρτωνα το πίσω μέρος του αυτοκινήτου μου με τα φυλλάδια και μετά περνούσα τις υπόλοιπες οκτώ ώρες στο δρόμο με το χάρτη στο χέρι, προσπαθώντας να βρω τα ψιλικατζίδικα όπου θα έπρεπε να τα παραδώσω. Ήταν ο χειρότερος τρόπος για να δει κανείς την πόλη, και τα λεφτά ήταν ελάχιστα.

Στο Λος Άντζελες είχα μόνο έναν πραγματικό φίλο, τον Πάτρικ, με τον οποίο είχα φτιάξει το φοιτητικό μου ταινιάκι και είχα γράψει και ένα σενάριο για μια ταινία. Και οι δυο προσπάθειες ήταν κάτω του μετρίου, αλλά εμείς είχαμε περάσει μια χαρά, είχαμε μάθει πολλά και είχαμε διαπιστώσει πως δουλεύαμε καλά μαζί και είχαμε παρόμοια αίσθηση του χιούμορ. Ο Πάτρικ είχε ζήσει περισσότερο καιρό στο Λος Άντζελες οπότε μπορούσε να μου δείξει λίγα πράγματα για τη ζωή στην πόλη,

αλλά εκτός από αυτόν οι άνθρωποι που έβλεπα πιο συχνά ήταν οι τραβεστί πόρνες που δούλευαν έξω από το κτίριό μου. Μερικές εβδομάδες μετά την άφιξή μου μια από αυτές με πλησίασε, και εγώ χάρηκα με την προοπτική να μιλήσω για λίγο με έναν αληθινό άνθρωπο.

«Αυτό είναι το αμάξι σου;» με ρώτησε, δείχνοντάς το.

«Ναι», είπα.

«Χτες η φιλενάδα μου από δω ξέρασε πάνω του. Το έπλυνα, αλλά ήθελα να σ' το πω. Συγγνώμη». Κι έφυγε.

Για πρώτη φορά στη ζωή μου μου έλειπε το σπίτι μου. «Πώς τα πας εκεί πέρα;» με ρώτησε ο μπαμπάς μου όταν πήρα να μάθω νέα τους, κάνα μήνα μετά τη μετακόμισή μου.

«Εντάξει, καλά είναι», είπα.

«Μαλακίες, λες ψέματα, το καταλαβαίνω απ' τη φωνή σου».

«Ε, δεν πάνε και πολύ καλά τα πράγματα, μπαμπά».

Του είπα ό,τι συνέβαινε στη ζωή μου, έβγαλα όλο το συναίσθημα που έκρυβα μέσα μου, τα ξέρασα όλα.

«Από εδώ και πέρα όταν σε ρωτάω τι κάνεις θέλω να μου λες τι νιώθεις, αλλά δε θέλω να ακούω ιστορίες για το ότι βαράς μαλακία ακούγοντας τους γκέι να πηδιούνται», είπε γελώντας. «Άκου να δεις, είσαι εκεί μόνο ένα μήνα. Παίρνει χρόνο αυτή η ιστορία. Ο Στίβεν ο Σπιλμπεργκ δεν έγινε Στίβεν Σπιλμπεργκ σ' ένα μήνα. Ένας μαλάκας ήταν, και πολύ πιο άσχημος από σένα, επίσης».

Μου μίλησε για μερικά λεπτά ακόμα, για αμερικάνικο φούτμπολ και για τα νέα των αδερφών μου και της μαμάς μου, και μετά ένιωθα πολύ καλύτερα. Συνέχισα την προσπάθεια και δυο μήνες αργότερα βρήκα μια δουλειά ως σερβιτόρος σε ένα εστιατόριο στην Πασαντίνα. Το θεώρησα λεπτομέρεια, μια πολύ μικρή νίκη, αλλά ο μπαμπάς μου είχε αντίθετη άποψη:

«Μαλακίες, μια χαρά τα πήγες. Δεν είναι εύκολο να γίνεις

κάνεις σερβιτόρος στο Λος Άντζελες. Αυτοί οι γαμημένοι οι ηθοποιοί έχουν πιάσει όλα τα πόστα. Κι εγώ και η μάνα σου είμαστε περήφανοι. Θα 'ρθουμε από εκεί και θα πάμε να το γιορτάσουμε», είπε.

«Δε χρειάζεται, ρε μπαμπά».

«Μαλακίες».

Οι γονείς μου ήθελαν να νιώθω καλά για τον εαυτό μου, και ήξεραν ότι δεν υπήρχε περίπτωση να πετύχαινα αν ένωθα άσχημα. Δεν ήμουν ο Τσάρλς Μπουκόφσκι – η δυστυχία μου δεν επρόκειτο ποτέ να μεταφραστεί σε δημιουργία και επιτυχία. Ο μπαμπάς μου έκλεισε το τηλέφωνο με μια εμφατική δήλωση:

«Θα σε πάω στο Lawry's Prime Beef!»

Το «Lawry's» είναι ένα γνωστό αλάτι που μπορείς να αγοράσεις στα σούπερ μάρκετ, αλλά υπάρχει κι ένα ομώνυμο εστιατόριο στο Λος Άντζελες που ο μπαμπάς μου λατρεύει. Λίγο αφού κλείσαμε το τηλέφωνο έβαλε τη μαμά μου να του φτιάξει ένα λογαριασμό e-mail μόνο και μόνο για να μου στείλει το link του site του Lawry's. Η επικεφαλίδα του e-mail ήταν «Lawry's» και μέσα έγραφε μόνο: «και γαμώ τα βοδινά».

Την επόμενη Παρασκευή οι γονείς μου ήρθαν στο διαμέρισμά μου με το αυτοκίνητο του αδερφού μου (τους το είχε αφήσει πριν φύγει για τη Χαβάη, για να γίνει εκπαιδευτής καταδύσεων) και με πήραν.

«Ποιος είναι έτοιμος για ζουμερό βοδινό;» ρώτησε ο πατέρας μου μόλις μπήκα στο αυτοκίνητο.

Στο δρόμο με ρώτησαν για το γράψιμο, για το πώς είναι η ζωή στο Λος Άντζελες και ό,τι άλλο μπορούσαν να σκεφτούν. Είχα καλέσει και τον Πάτρικ στο εστιατόριο, οπότε καθίσαμε και οι τέσσερις μας σε ένα τραπέζι και παραγγελαμε. Μόλις ήρθαν τα ποτά, ο πατέρας μου αποφάσισε να κάνει μια πρόποση:

«Σε εσάς. Επειδή ρισκάρατε και κυνηγάτε τα όνειρά σας. Και στον Τζάστιν που έπιασε καινούργια δουλειά».

Ποτέ δεν πίστευα ότι κάποιος θα έδειχνε τόσο πολύ ενθουσιασμό για μια δουλειά που πλήρωνε το βασικό μισθό, αλλά η υπερηφάνεια του μπαμπά μου ήταν απόλυτα ειλικρινής.

Η σερβιτόρα που μας εξυπηρετούσε ήταν ξανθιά, με μεγάλα γαλανά μάτια. Ήταν πολύ όμορφη. Όπως συνήθως, ο μπαμπάς μου άρχισε το φλερτ. Άρχισε να της κάνει παλαβές ερωτήσεις για την ιστορία του εστιατορίου, για το βοδινό του, για το αλάτι, για το πού έμενε αυτή (στο Χόλιγουντ), τι άλλη δουλειά έκανε (ηθοποιός) και τα λοιπά. Όταν η μάνα μου έκανε το λάθος να ζητήσει το μόνο θαλασσινό στο μενού, ο μπαμπάς μου έσπευσε να κάνει πλάκα:

«Α, Τζόνι, με πεθαίνεις. ΜΕ ΠΕΘΑΙΝΕΙΣ. Είμαστε στο Lawry's. Μιλάμε για το κορυφαίο βοδινό. Δε μπορείς να φας ψαρικά εδώ», είπε. «Δίκιο δεν έχω; Ε;» είπε στη σερβιτόρα.

Αν και ο πατέρας μου δεν το παραδέχεται, ο τρόπος που συμπεριφέρεται στις γυναίκες είναι ένα διαρκές ανέκδοτο στην οικογένειά μας. Όποτε τον πειράζουμε γι' αυτό, απαντάει: «Α, σας παρακαλώ. Είμαι παντρεμένος άνθρωπος. Ποτέ δε θα απατούσα τη μάνα σας, κι αν το έκανα θα μου 'κοβε τα παπάρια ούτως ή άλλως, οπότε δεν έχει νόημα. Είναι Ιταλίδα, θα το 'κανε, δε θα κώλωνε».

Εκτός από τις γυναίκες, ο μπαμπάς μου πάντα είχε αδυναμία και στους σερβιτόρους. Πιστεύει ότι είναι σκληρά εργαζόμενοι νέοι στους οποίους οι πελάτες συνήθως φέρονται άσχημα, και γι' αυτό πάντα δίνει πολύ γενναιόδωρο φιλοδώρημα. Στο τέλος του γεύματος έριξα μια φευγαλέα ματιά στο λογαριασμό και είδα πως ήταν 220 δολάρια – με διαφορά το ακριβότερο γεύμα που μας είχε κεράσει ποτέ. Τον είδα να σημειώνει «80» στο πεδίο για το φιλοδώρημα.

Εγώ πια έχω κλείσει οκτώ χρόνια δουλεύοντας σε εστιατόρια –πέντε ως σερβιτόρος– και μπορώ να σας πω ότι λειτουργούμε με τον ίδιο τρόπο που δουλεύουν οι στριπτιζούδες: Μας δίνεις λεφτά, κι εμείς κάνουμε ότι σε συμπαθούμε. Όταν η σερβιτόρα είδε το φιλοδώρημα ήρθε κατευθείαν στο τραπέζι μας για λίγη ακόμα κουβέντα. Όταν ο πατέρας μου έμαθε ότι δεν είχε δεσμό, με έδειξε με το δάχτυλο. «Και τούτος μόνος είναι. Μένει στο Λος Άντζελες τώρα. Πρέπει να τα φτιάξετε». Το είπε λες και η μόνη προϋπόθεση για να τα φτιάξουν δυο άνθρωποι είναι να ζουν στην ίδια πόλη.

Δέκα λεπτά αργότερα, φύγαμε. Προχωρώντας προς την έξοδο ο πατέρας μου χαιρέτησε κάθε έναν από τους υπαλλήλους του εστιατορίου που έβρισκε στο δρόμο του, λες και μόλις είχε κερδίσει το Όσκαρ. Αφού χαιρετίσαμε τον Πάτρικ, μπήκαμε στο αυτοκίνητο και ο πατέρας μου είπε: «Αυτή η σερβιτόρα πολύ σε γούσταρε. Δέκα λεπτά σου μιλαγε στο τέλος».

«Όχι, μπαμπά. Απλώς ήταν ευγενική επειδή της έδωσες τεράστιο φιλοδώρημα. Τα οκτώ από τα δέκα λεπτά σου εξηγούσε πώς προετοιμάζεται το βοδινό κρέας».

«Δεν ξέρεις τι σου γίνεται. Ξέρω πότε μια γυναίκα γουστάρει έναν άντρα, κι αυτή σε γούσταρε».

Κι έτσι αρχίσαμε να τσακωνόμαστε, αυτός να επιμένει ότι με γούσταρε η σερβιτόρα, εγώ να το αρνούμαι, και η κουβέντα έληξε μ' αυτόν να φωνάζει: «Εντάξει τότε, νόμιζε ότι είσαι ηλίθιος, ωραία λοιπόν, νίκες».

Μετά από δεκαπέντε δευτερόλεπτα παγερής ησυχίας, η μαμά μου, που καθόταν στη θέση του συνοδηγού, γύρισε προς το μέρος μου και μου είπε: «Εγώ πιστεύω ότι είσαι όμορφος».

«Ορίστε», πετάχτηκε ο μπαμπάς μου. «Η μαμά σου πιστεύει ότι είσαι όμορφος. Αυτή πρέπει να είναι μια σπουδαία μέρα για σένα».

Στην υπόλοιπη διαδρομή δεν είπαμε τίποτα, εκτός από μερικές φορές που ο πατέρας μου επισήμαινε τοποθεσίες που αναγνώριζε από τότε που ζούσε στην πόλη, τη δεκαετία του '60. Φτάσαμε μπροστά στο κτίριό μου και σταματήσαμε.

«Δε χρειάζεται να παρκάρεις, θα κατέβω», είπα.

«Μαλακίες», είπε ο μπαμπάς μου, πάركαρε, και κατεβήκαμε όλοι. Η μαμά μου με αγκάλιασε σφιχτά, μου είπε πόσο με αγαπάει και πόσο περήφανη είναι για μένα. Ο μπαμπάς μου μ' αγκάλιασε κι αυτός με το γνωστό, ασφυκτικό του στυλ, ρίχνοντάς μου μερικές φιλικές μπάτσες στην πλάτη.

«Να μας παίρνεις τηλέφωνο. Μην περιμένεις να γίνει κάτι μεγάλο ή σπουδαίο για να πάρεις. Μπορεί να πάρει καιρό αυτό», μου είπε.

«Ξέρω».

«Προσπαθείς. Κάνεις ό,τι μπορείς. Αυτό είναι πολύ σημαντικό για μένα. Μπορεί να νομίζεις ότι αυτά που κάνεις δε σημαίνουν τίποτα, αλλά να το θυμάσαι, για μένα σημαίνουν πολλά, εντάξει;»

«Το ξέρω».

«Ναι, όλα τα ξέρεις. Γι' αυτό βαράς μαλακία με τους γκέι γείτονες».

«Μπαμπά, είμαστε μπροστά στο σπίτι τους».

Γέλασε και με αγκάλιασε πάλι.

«Έχεις πάντα εμάς. Είμαστε η οικογένειά σου. Δεν πάμε πουθενά. Εκτός αν σε πιάσει τίποτα κι αρχίσεις να σκοτώνεις κόσμο».

«Εγώ θα σ' αγαπούσα και πάλι, Τζάστιν», πετάχτηκε η μαμά. «Απλώς θα ήθελα να ξέρω γιατί το έκανες».

Ο μπαμπάς μου μπήκε στο αυτοκίνητο και, πριν βάλει μπρος, έσκυψε στο παράθυρο: «Οικογένεια, είπαμε, να το

θυμάσαι. Επίσης, πώς βγαίνεις στην Εθνική από δω; Τη μισώ αυτή την πόλη».

Για το πώς να φροντίζεις έναν κήπο

«Πότισμα είναι, Τζάστιν. Απλώς παίρνεις το γαμημένο το λάστιχο και το κρατάς πάνω από τα φυτά. Δεν είναι δύσκολο».

Για την επιλογή αλκοόλ στα αεροπλάνα

«Στο αεροπλάνο σερβίρουν Jim Beam. Έχει γεύση σαν κάτουρο. Εσύ δε θα καταλάβαινες τη διαφορά γιατί αυτά που πίνεις είναι σκατά. Εγώ θα την καταλάβαινα».

Για το πώς να διαχειρίζεσαι τον τραπεζικό σου λογαριασμό

«Μην τσατίζεσαι με τις χρεώσεις υπερανάληψης. Όχι, όχι, κατάλαβες, εδώ είναι το πρόβλημά σου. Εσύ μπορεί να το βλέπεις ως ποινή για το ότι κάνεις ανάληψη λεφτά που δεν έχεις, αλλά στην πραγματικότητα πρέπει να το βλέπεις ως υπενθύμιση του πόσο ηλίθιος είσαι».

Για τη θέση του καθενός στην ιεραρχία

«Η μάνα σου έφτιαξε κεφτέδες χτες το βράδυ. Μερικοί είναι για σένα, μερικοί είναι για μένα. Οι περισσότεροι είναι για μένα. Να το θυμάσαι πάντα αυτό».

Για τα γενέθλια

«Άκου, προσωπικά χέστηκα αν θα ξεχάσεις τα γενέθλιά μου, δε χρειάζεται να μου θυμίζουν οι άνθρωποι ότι είμαι πιο κοντά στο θάνατο. Αλλά η μάνα σου είναι άλλη ιστορία, της αρέσει να τα μετράει, οπότε ό,τι σχέδια έχεις ακύρωσέ τα και κατέβα εδώ πέρα για το πάρτι της. Ναι, εντάξει. Αν εν τω μεταξύ αλλάξει

γνώμη και σταματήσει να νοιάζεται για ανούσιες γιορτές θα σε ενημερώσω».

Για το πώς να ξέρεις ότι έχεις ολοκληρώσει τη γυμναστική

«Μόλις έκανα μια ώρα στο μηχάνημα. Είμαι ιδρωμένος και μου 'ρθε χέσιμο. Πού είναι το τσαντάκι μου; Τέλος η γυμναστική για σήμερα».

Για τα γηρατειά

«Είδα με τη μάνα σου μια φοβερή ταινία χτες. Όχι, δε θυμάμαι πώς λεγόταν. Ήταν με έναν τύπο που... όχι, κάτσε, περίμενε. Γαμώ το. Μαλακία να γερνάς».

Για τη σωστή ποσότητα ενθουσιασμού

«Το άκουσες; Ο αδερφός σου αρραβωνιάστηκε. “Ναι;” Μου είπες: “Ναι;” Τι σημαίνει αυτό; Όχι, αγαπητέ μου, δεν είναι καθόλου αρκετό το “ναι”. Εκτός αν κάνεις τούμπες απ’ τη χαρά σου ταυτόχρονα».

Μερικές φορές είναι ωραίο να σε χρειάζονται αυτοί που αγαπάς

«Άκου, ο σκύλος γουστάρει αλάτι σκόρδου. Οπότε του δίνω λίγο γαμό-αλάτι σκόρδου».

Μετά από περίπου ένα χρόνο στο Λος Άντζελες αποφάσισα πως θα ήταν ωραίο να έχω ένα σκύλο. Προσέξτε: Είπα «ωραίο». Όχι «καλή ιδέα». Γιατί δεν ήταν καθόλου καλή ιδέα. Από τη στιγμή που το αποφάσισα, όμως, δεν υπήρχε εναλλακτική επιλογή, έπρεπε να αποκτήσω σκύλο.

Όταν μεγάλωνά, στο πατρικό είχαμε ένα σκύλο που τον λέγαν Μπράουνι. Μου έκανε καλή παρέα, ειδικά όταν τα αδέρφια μου μεγάλωσαν κι έφυγαν απ' το σπίτι. Μου άρεσε το ότι τα σκυλιά λίγο-πολύ κάνουν ό,τι γουστάρουν όταν το γουστάρουν – το θαύμαζα αυτό. Μια φορά, θα ήμουν γύρω στα δεκατρία, τρώγαμε όταν είδα στην αυλή τον Μπράουνι να γλύφει το πουλί του με μανία, μέχρι που εκσπερμάτωσε στη μούρη του. Μετά ξάπλωσε και κοιμήθηκε λες και δεν έγινε τίποτα. Η απόλυτη αφοσίωσή του στην καλοπέραση με σημάδευσε.

Ένα χρόνο μετά την αποφοίτησή μου από το κολέγιο κατά-

φερα να βρω μια δουλειά ως σερβιτόρος σε ένα ακριβό ιταλικό εστιατόριο. Εκεί έβγαζα περισσότερα λεφτά, έτσι χρειαζόταν να δουλεύω μόνο τρία βράδια την εβδομάδα για να τα βγάλω πέρα. Τον υπόλοιπο χρόνο καθόμουν στο διαμέρισμά μου κι έγραφα, οπότε σκέφτηκα ότι ένας σκύλος θα έκανε τη ζωή μου λίγο πιο συναρπαστική.

«Εδώ δεν μπορείς καλά καλά να φροντίσεις τον εαυτό σου. Πού θα τον έχεις;» ρώτησε ο φίλος μου ο Νταν.

«Στο διαμέρισμα», είπα.

«Δεν έχεις αυλή. Πού θα πάει να κατουρήσει ή να παίξει; Οι σκύλοι θέλουν να γυρνάνε. Δεν μπορεί να κάθεται μέσα στο διαμέρισμα όλη μέρα».

«Θα πάρω μικρό σκύλο. Αν είναι μια σταλιά, το διαμέρισμα θα του φαίνεται τεράστιο, έτσι δεν είναι; Θα 'χει χώρο να τρέχει».

Ήξερα ότι ο μπαμπάς μου θα αντιδρούσε, οπότε δεν του είπα τίποτα, όπως δεν είπα ούτε και σε άλλα μέλη της οικογένειας που θα μπορούσαν να του το σφυρίξουν. Η συγκάτοικός μου είχε μεγαλώσει σε σπιτικό με πολλά κατοικίδια, οπότε δεν είχε αντίρρηση. Ταξίδεψα λοιπόν στο Λάνκαστερ, εβδομήντα χιλιόμετρα βόρεια του Λος Άντζελες, όπου υπήρχε ένα καταφύγιο για αδέσποτα, κι έκανα μια βόλτα ανάμεσα στα κλουβιά ψάχνοντας για το ιδανικό κουτάβι.

«Θέλω κάτι που δε θα μεγαλώσει σε μέγεθος», είπα στην υπάλληλο που με συνόδευε.

Αυτή με διαβεβαίωσε ότι θα με βοηθούσε να επιλέξω το κατάλληλο σκυλί, και μου έδειξε ένα κλουβί με έξι πανομοιότυπα καφετιά κουταβάκια. Δεν καταλάβαινα τη ράτσα τους, αλλά μου άρεσαν. Διάλεξα το μικρότερο απ' όλα και μια εβδομάδα μετά, αφού του είχαν κάνει όλα τα εμβόλια, επέστρεψα για να το παραλάβω. Το ονόμασα Άνγκους, από τον κιθαρίστα των AC/DC.

Το ότι είχα κάνει ένα τραγικό λάθος έγινε προφανές πολύ γρήγορα. Ο Άνγκους ήταν αγαπησιάρης και χαρούμενος, αλλά ήταν και υπερβολικά δραστήριος, ενώ δεν μπορούσε καθόλου να μένει μόνος. Κάθε φορά που τον άφηνα, επέστρεφα για να βρω το διαμέρισμα γεμάτο σκατά. Το σκυλί έχεζε από αντίδραση γιατί δεν μπορούσε μόνο του, μετά πάταγε τις σκατούλες του και, βολτάροντας στο σπίτι, μετέφερε τα δώρα του σε κάθε πιθανή επιφάνεια. Στην αρχή νόμιζα ότι το έκανε απλώς επειδή του ερχόταν χέσιμο, και άρχισα να τον βγάζω βόλτα αμέσως πριν φύγω απ' το σπίτι. Πάλι, όμως, έβρισκα το σπίτι μέσα στα σκατά. Μια ώρα μού έτρωγε κάθε φορά να το καθαρίσω σε υποφερτό βαθμό. Η συγκατοικός μου ήταν ευγενική και είχε κατανόηση, αλλά σιγά σιγά η κατάσταση άρχισε να την κουράζει.

Μια μέρα, περίπου δύο μήνες αφού τον πρωτοπήρα, γύρισα σπίτι και βρήκα το ντουλάπι όπου φυλάγαμε τη σκυλοτροφή ανοιχτό, τη σακούλα ανοιγμένη και κομματάκια χυμένα στο πάτωμα. Συνήθως όταν έμπαινα στο διαμέρισμα ο Άνγκους έτρεχε να με προϋπαντήσει, αλλά αυτή τη φορά ήταν άφαντος. Μπήκα στο σαλόνι και τον βρήκα στον καναπέ, ανάσκελα, με τα πόδια στον αέρα, να βαριανασαίνει. Με κοίταξε με ένα βλέμμα που είχα ξαναδεί μόνο μια φορά στη ζωή μου, όταν είχα πετύχει μια μεθυσμένη φοιτήτρια στο κολέγιο η οποία με κοίταξε έτσι και αμέσως μετά ξέρασε στο πεζοδρόμιο. Ευτυχώς εκείνη δεν έπαθε αυτό που έπαθε ο Άνγκους στη συνέχεια.

Τον έπιασα για να τον μεταφέρω, και μόλις τον σήκωσα ένα παχύρρευστο ποτάμι διάρροιας έτρεξε από τον πισινό του και πλημμύρισε τον καναπέ και το πάτωμα. Ήταν αυτό που λένε «η σταγόνα που ξεχειλισε». Κυριολεκτικά. Η δύναμη της

αγάπης και της συντροφικότητας (και της άρνησης) είναι δυνατή, αλλά η δύναμη της οσμής της διάρροιας στα έπιπλά σου είναι δυνατότερη. Ο Άνγκους έπρεπε να πάρει πόδι.

Βέβαια, τον είχα αγαπήσει, οπότε δεν μπορούσα να τον δώσω όπου να 'ναι. Ήθελα να μπορώ να τον επισκέπτομαι πότε πότε. Τα αδέρφια και οι φίλοι μου αρνήθηκαν αμέσως, βεβαίως, οπότε μόνο μια επιλογή μου έμενε: Οι γονείς μου. Είχαν τη μεγάλη τους αυλή, και ο Άνγκους θα τη χρειαζόταν, καθώς μεγάλωνε με ανησυχητικό ρυθμό. Μου είχαν πει ότι ποτέ δε θα ξεπερνούσε τα δεκαπέντε κιλά, αλλά τώρα ήταν μόνο τεσσάρων μηνών και ζύγιζε ήδη δεκαεφτά.

Ως σκυλί ήταν αξιαγάπητος, οπότε αποφάσισα πως η σωστή στρατηγική θα ήταν να τον δείξω πρώτα στους γονείς μου, και μετά να τους ρίξω την κεραμίδα. Για τη μαμά μου δεν ανησυχούσα – πάντα έκανε ό,τι της ζητούσαμε. Ο μπαμπάς μου ήταν το πρόβλημα.

Ένα ηλιόλουστο Σάββατο του Απρίλη, λοιπόν, πήρα το δρόμο για το Σαν Ντιέγκο με τον Άνγκους στην αγκαλιά μου. Εμφανίστηκα στο σπίτι των γονιών μου απροειδοποίητα.

«Αααα, κοίτα τον τι γλυκός που είναι!» είπε η μαμά μου με το που βγήκε από την κουζίνα. Εννοούσε τον Άνγκους.

«Να, αυτός είναι ωραίος σκύλος. Μάλιστα», είπε ο μπαμπάς μου, κι έσκυψε να του χαϊδέψει τ' αυτιά.

«Μισό λεπτό», είπε η μαμά μου, λίγο καχύποπτα. «Ποιανού είναι αυτός ο σκύλος;»

«Εδώ είναι το θέμα», είπα.

Και τους εξήγησα την κατάσταση προσπαθώντας να κάνω τον εαυτό μου να μοιάζει λιγότερο παρορμητικός και τον Άνγκους να μοιάζει λιγότερο προβληματικός.

«Δεν μπορούμε να πάρουμε αυτό το σκύλο. Είναι δική σου

ευθύνη. Δε θα την αναλάβουμε εμείς επειδή εσύ δεν τα υπολόγισες καλά», είπε η μαμά μου, καθόλου ευχαριστημένη.

Ανησύχησα, γιατί αν ήταν να αντιδρά έτσι η μαμά μου, φαντάσου τι θα έλεγε ο μπαμπάς. Στην αρχή ήταν αμίλητος. Μετά άρπαξε τον Άνγκους και τον σήκωσε στον αέρα.

«Μια χαρά θα τον προσέχουμε».

«Σαμ; Τι είπες;» είπε η μάνα μου, έκπληκτη, όπως κι εγώ.

«Σκυλί είναι. Δε μας κουβάλησε μωρό. Δε γκάστρωσε καμία για να μας φορτώσει το εγγόνι. Σκύλο μάς έφερε».

«Ναι, αυτό είναι αλήθεια», είπα.

Ο μπαμπάς μου πήρε τον Άνγκους στην αυλή, του έτριψε την κοιλιά και τον άφησε κάτω.

«Αυτό είναι το καινούργιο σου σπίτι», του είπε. «Χέσε και κατούρα όπου θες».

Ένωσα όπως όταν είχα παίξει για πρώτη φορά φρουτάκια στο Λας Βέγκας και με το πρώτο κέρμα είχα κερδίσει εκατό δολάρια: Δεν ήμουν σίγουρος τι ακριβώς είχε συμβεί, αλλά ένιωθα ότι έπρεπε να απομακρυνθώ το συντομότερο δυνατόν από το χώρο.

«Ναι, λοιπόν, λέω να πηγαίνω τώρα, έχω και δουλειά αύριο, λοιπόν, γεια σας», είπα κι έφυγα για το Λος Άντζελες.

Κάθε δίμηνο περίπου επισκεπτόμουν τους γονείς μου κι έβλεπα και τον Άνγκους, ο οποίος μεγάλωνε συνέχεια. Οκτώ μήνες μετά είχε γίνει περίπου πενήντα κιλά.

«Τι τον ταΐζεις, ρε μπαμπά; Είναι τεράστιος», ρώτησα, σε μια επίσκεψή μου κοντά στα πρώτα του γενέθλια.

«Το πρωί τρώει ένα τέταρτο του κιλού κιμά από βοδινό, πατάτες και δυο αβγά. Τα μαγειρεύω όλα μαζί και τους βάζω και λίγο αλάτι σκόρδου».

«Αλάτι σκόρδου; Γιατί; Αν δεν είχε αλάτι δηλαδή δε θα τα έτρωγε;»

«Άκου, ο σκύλος γουστάρει αλάτι σκόρδου. Οπότε του δίνω λίγο γαμό-αλάτι σκόρδου».

«Τρώει περίπου χίλιες θερμίδες τη μέρα δηλαδή;»

«Ε, μάλλον περισσότερες. Γιατί του φτιάχνω το ίδιο πράγμα και το βράδυ».

«Για όνομα του Θεού, ρε μπαμπά. Γι' αυτό μοιάζει με παλαιστή».

Ο πατέρας μου εξήγησε ότι δοκίμασε διάφορα είδη σκυλοτροφής, αλλά ότι τελικά ο Άνγκους προτιμούσε το κανονικό, μαγειρεμένο φαγητό.

«Δεν είναι πολύ κουραστικό αυτό; Είσαι σαν ο προσωπικός του σεφ», είπα, και τον ακολούθησα στην αυλή. Έβγαξε το φαγητό που είχε ετοιμάσει στον Άνγκους.

Μόλις τον είδε το σκυλί ήρθε κοντά του και σηκώθηκε ενθουσιασμένο στα δύο πόδια, ακουμπώντας τα άλλα δύο στο στήθος του μπαμπά μου.

«Κάτσε ήσυχα, ρε μουρλέ», του είπε ο μπαμπάς μου. Μετά γύρισε σε μένα: «Ναι, είναι κουραστικό. Αλλά είναι ο φίλος μου».

Δεν πίστευα στ' αυτιά μου. Ο δικός μου ο πατέρας αισθηματίας;

«Σβήσ' το αυτό το ηλίθιο χαμόγελο από τη φάτσα σου. Δεν είμαι τρελός. Υπάρχει λόγος που λέγεται “ο καλύτερος φίλος του ανθρώπου”. Υπάρχει ως έκφραση, δεν το ανακάλυψα εγώ».

Του είπα ότι χαιρόμουν που είχε γίνει φίλος με το σκύλο.

«Πριν από αυτό δεν ήμουν και πολύ θερμός με τα σκυλιά», είπε. «Ο Μπράουνι ήταν καλός σκύλος, αλλά ήταν του αδερφού σου. Στη φάρμα είχαμε πολλά σκυλιά, αλλά ήταν της δουλειάς. Τώρα που 'χετε φύγει όλοι και η μαμά σας δουλεύει τόσο πολύ, είναι ωραίο να 'χεις κάποιον να σε χρειάζεται. Και να σου μαδάει τα γαμημένα τα τριαντάφ... Άνγκους, γαμώ την τρέλα μου!» Και έτρεξε να διώξει το σκυλί απ' το παρτέρι.

«Σαν εσένα είναι, ολόιδιος», μου είπε όταν γύρισε. «Μπελάς, αλλά τον αγαπάω. Και χέζει παντού. Σ' αυτό σου μοιάζει κυρίως».

Για τις μεγάλες προσδοκίες

«Ο αδερφός σου μας έφερε το μωρό του το πρωί. Μου είχε πει ότι μπορεί να στέκεται. Μαλακίες. Δεν μπορούσε με τίποτα. Μόνο κάτω καθόταν. Μεγάλη απογοήτευση».

Για τη διασκέδαση ενός σκύλου

«Δε βαριέται ο σκύλος. Δεν περιμένει να του δώσω έναν κύβο του Ρούμπικ να λύσει. Σκύλος είναι. Κάθεται».

Για τους παρουσιαστές της τηλεόρασης

«Σταματάνε να μιλάνε ποτέ αυτοί οι μαλάκες; Ποτέ να μη λες πράγματα μόνο και μόνο επειδή νομίζεις ότι πρέπει. Αυτός που το κάνει είναι ο ορισμός του μαλάκα».

Για τα υπερβολικά μεγάλα ανέκδοτα

«Αυτή τη στιγμή είσαι σαν ένας ανεμοστρόβιλος μαλακίας. Σταμάτα να μιλάς. Θα ξαναμιλήσουμε όταν οι μαλακίες σου μας προσπεράσουν, ισοπεδώσουν το σπίτι κάποιου άλλου και πεθάνουν».

Για τα μοντέρνα κουρέματα

«Οι άνθρωποι της ηλικίας σου δεν έχουν ακουστά τη χτένα. Τα μαλλιά τους είναι σαν να έχουν σκαρφαλώσει δύο σκίουροι στο κεφάλι τους και να γαμούνται».

Για το ότι θα εκδώσω βιβλίο

«Εσύ; Εσύ! Που δεν έχεις εκδώσει ούτε μια λέξη στη ζωή σου;

Απίστευτο! Δεν μπορώ να το πιστέψω! Εσύ;! Όχι, όχι, χαίρομαι πολύ για σένα. Απλώς μου φαίνεται απίστευτο!»

Για το ότι κολλάω στον μπροστινό οδηγό

«Σ' αρέσει να κολλάς στον μπροστινό σου, ε; Ναι. Επειδή είναι πολύ σημαντικό να πας εγκαίρως στο ΑΠΟΛΥΤΩΣ ΤΙΠΟΤΑ που έχεις κανονίσει».

Για το ότι το μωρό του αδερφού μου άργησε λίγο να αρχίσει να μιλάει

«Το μωρό θα μιλήσει όταν θα μιλήσει, ηρεμήστε. Δεν έχει να μας πει και το μυστικό για τη θεραπεία του καρκίνου».

Για τη σωστή εποχή να αποκτήσει κανείς παιδί

«Ποτέ δεν είναι η σωστή εποχή να κάνεις παιδί. Αλλά πάντα είναι η σωστή εποχή να γαμάς. Ο Θεός δεν είναι ηλίθιος, ήξερε τι έκανε».

Πρέπει να ακούς, και να μην αγνοείς αυτά που ακούς

«Μερικές φορές η ζωή σου αφήνει ένα χαρτονόμισμα στο κομοδίνο, και εσύ πολύ αργότερα καταλαβαίνεις ότι σ' το άφησε επειδή σε γάμησε».

Όπως ανέφερα στην εισαγωγή αυτού του βιβλίου, ήταν ένας χωρισμός που μ' έστειλε πίσω στο πατρικό μου στα είκοσι οκτώ μου. Δεν ήταν και ιδιαίτερα δραματικός χωρισμός, με τσακωμούς και κλάματα. Είχα χωρίσει και χειρότερα στο παρελθόν (μια φορά η πρώην μου με αποχαιρέτησε με τα λόγια: «Άντε και γαμήσου, παλιομαλάκα») αλλά σε όλες εκείνες τις περιπτώσεις το είχα ξεπεράσει σχετικά εύκολα. Πράγμα λογικό: Δεν κάθεσαι ξάγρυπνος τις νύχτες παρακαλώντας να γυρίσει πίσω αυτή που σε είπε «παλιομαλάκα». Η αλήθεια είναι ότι καμία από τις προηγούμενες σχέσεις μου δεν ήταν από αυτές που λέμε «σοβαρές». Ετούτη την τελευταία, όμως, την είχα για τρία χρόνια, και πίστευα ότι ταιριάζαμε και ότι κάποια στιγμή θα παντρευόμασταν.

Δε με χώρισε για κάποιο συγκεκριμένο λόγο. Κάτι που είχαμε παλιά είχε χαθεί, αλλά κανείς μας δεν ήξερε ακριβώς τι ήταν

αυτό. Απλώς η σχέση μας δεν τσούλαγε. Ήμουν πραγματικά στενοχωρημένος όταν μετακόμισα στο πατρικό μου. Γενικά δε συνηθίζω να εξωτερικεύω τα συναισθήματά μου, αλλά ο μπαμπάς μου το έβλεπε ότι δεν ήμουν καλά.

«Μερικές φορές η ζωή σου αφήνει ένα χαρτονόμισμα στο κομοδίνο, και εσύ πολύ αργότερα καταλαβαίνεις ότι σ' το άφησε επειδή σε γάμησε», μου είπε καθώς έτρωγα το πρωινό μου, μια εβδομάδα μετά την επιστροφή μου.

«Εντάξει, δε χρειάζεται να μου φτιάξεις το κέφι», του είπα.

«Το ξέρω. Αλλά κάτι πρέπει να πω. Δεν είναι σωστό να μπω, να σου πάρω τα δημητριακά και να φύγω», είπε και γέλασε.

Την επόμενη μέρα ξύπνησα κατά τις εξίμιση το πρωί. Δε μου κόλλαγε ξανά ύπνος, οπότε σηκώθηκα και πήγα στο σαλόνι. Ο μπαμπάς μου καθόταν στο τραπέζι και έτρωγε πρωινό διαβάζοντας την εφημερίδα του.

«Τι ώρα ξύπνησες;» ρώτησα.

«Α, δεν ξέρω. Κατά τις πέντε, μάλλον. Όπως συνήθως».

«Γιατί ξυπνάς τόσο νωρίς;»

«Πάντα τέτοια ώρα ξυπνούσα».

«Ναι, αλλά γιατί; Είσαι συνταξιούχος τώρα. Τι νόημα έχει;»

Άφησε την εφημερίδα στο τραπέζι.

«Γιε μου, μου κάνεις ανάκριση; Ξυπνάω νωρίς, τι θες;» Και συνέχισε το διάβασμα για λίγες στιγμές, και μετά ξανάφησε την εφημερίδα. «Εσύ γιατί ξύπνησες;»

Του είπα ότι δεν μπορούσα να κοιμηθώ. Σηκώθηκε, πήγε στην κουζίνα και μου έβαλε ένα φλιτζάνι καφέ.

«Θες αυτή τη μαλακία που βάζεις στον καφέ σου;» με ρώτησε.

«Γάλα; Ναι, θέλω», είπα.

Άφησε τον καφέ στο τραπέζι και μετά άρχισε πάλι να διαβάζει. Εγώ έβαλα δημητριακά σε ένα μπολ και έφαγα σιω-

πηλός. Σκεφτόμουν την κοπέλα μου και τις ωραίες στιγμές που είχαμε περάσει, σαν μοντάζ από κακή ρομαντική κομεντί της δεκαετίας του '80 ήτανε οι σκέψεις μου, και μετά είπα: «Δεν είμαι και πολύ στα καλά μου με όλα αυτά που έγιναν».

«Πρέπει να το βγάλεις απ' το μυαλό σου», είπε. Πέρασαν άλλα είκοσι δευτερόλεπτα ησυχίας.

«Το ξέρω, αλλά είναι δύσκολο. Έχω ακόμα πράγματά μου στο σπίτι της. Τι θα κάνω; Η τηλεόρασή μου είναι εκεί».

«Χέσ' την την τηλεόραση. Άσ' την. Κόψε τους δεσμούς».

«Χίλια πεντακόσια δολάρια την πήρα».

«Ε, τότε τράβα πάρ' τη τη γαμημένη».

Δεν ήξερα πού αποσκοπούσε αυτή η συζήτηση, πάντως δε με έκανε να νιώσω καλύτερα. Οπότε σηκώθηκα, πήγα να κάνω ένα ντους, και μετά κάθισα να γράψω το κείμενό μου για το Maxim.com, το οποίο είχε ως θέμα τις διαφορές του ανδρικού και του γυναικειού εγκεφάλου κατά τη διάρκεια ενός καυγά. Δούλεψα σερί μέχρι τις δωδεκάμισι, όταν ο μπαμπάς μου εισέβαλε στο σαλόνι φορώντας το τσαντάκι της μέσης, πράγμα που σήμαινε ότι ήταν έτοιμος για έξοδο.

«Φόρα τις σαγιονάρες σου, κερνάω μεσημεριανό».

Τον ακολούθησα στο αυτοκίνητό του και πήγαμε στο αγαπημένο του στέκι, ένα ιταλικό εστιατόριο κοντά στο σπίτι μας που λεγόταν Πίτσα Νόβα. Καθίσαμε έξω στον ήλιο, με θέα τα караβάκια και τα σκάφη στο λιμάνι του Σαν Ντιέγκο. Η σερβιτόρα μάς έφερε ένα καλάθι με σκορδόψωμα και δυο παγωμένα τσάγια. Ο μπαμπάς μου ήπιε μια γουλιά και με κοίταξε.

«Δεν ξέρεις τίποτα για μένα. Για τη ζωή μου. Νομίζεις ότι ξέρεις. Αρχίδια ξέρεις. Γιατί δεν τα λέω σε κανένα».

Εκείνη τη στιγμή το συνειδητοποίησα: Είχε απόλυτο δίκιο. Ήξερα πάνω-κάτω πού είχε πάει και τι είχε κάνει: Είχε μεγα-

λώσει σε φάρμα στο Κεντάκι, είχε υπηρετήσει στο Βιετνάμ, είχε δυο γιους από την πρώτη του γυναίκα που πέθανε από καρκίνο λίγο μετά τη γέννηση του Έβαν, παντρεύτηκε τη μάνα μου εννιά χρόνια αργότερα, και ήταν γιατρός που έκανε έρευνα στην πυρηνική ιατρική καθ' όλη τη διάρκεια της καριέρας του. Αυτά. Δεν ήξερα τίποτα άλλο.

«Όταν ήμουν γύρω στα είκοσι ερωτεύτηκα μια γυναίκα. Ήταν πανέμορφη. Κούκλα. Και γεμάτη ενέργεια και ζεστασιά», μου είπε, καθώς μασουλούσε το σκορδόψωμο.

Οι περισσότεροι θέλουμε να πιστεύουμε ότι οι γονείς μας έχουν κάνει στη ζωή τους σεξ μόνο μεταξύ τους και μόνο όσες φορές χρειάζεται για να δημιουργηθούμε εμείς και τα αδέρφια μας, οπότε μου έκασαν λίγο περίεργα τα λόγια του πατέρα μου, τόσο εκθειαστικά για μια γυναίκα που δεν ήταν η μάνα μου. Βεβαίως, τα έβρισκα όλα αυτά εξαιρετικά ενδιαφέροντα.

«Βγαίναμε μαζί για πολύ καιρό. Μια μέρα, πάνω στην κουβέντα, της είπα πόσο την αγαπώ. Με κοίταξε και μου είπε: “εγώ δε σ’ αγαπώ. Ποτέ δε θα σ’ αγαπήσω”. Θα πάρω μια πίτσα με πεπερόνι και λουκάνικο, και μια σαλάτα». Το τελευταίο το είπε στη σερβιτόρα.

«Και τι έκανες;» ρώτησα, αφού πρώτα παρήγγειλα κι εγώ.

«Της είπα ότι πίστευα ότι μπορούσα να της αλλάξω γνώμη. Ότι μπορεί να μη μ’ αγάπαγε εκείνη τη στιγμή, αλλά μπορεί στο μέλλον αυτό να άλλαζε».

«Και τι είπε;»

«Είπε εντάξει. Μείναμε μαζί για κάμποσο καιρό ακόμα, και προσπαθήσαμε. Αλλά τσακωνόμασταν. Τσακωνόμασταν συνέχεια. Και κάποια στιγμή κατάλαβα ότι είχα κάνει ένα τεράστιο λάθος. Μου είχε δώσει τα νιάτα της, και είχαν πια περάσει. Και ήμουν παγιδευμένος πια σε μια σχέση από την οποία δεν

μπορούσα να ξεφύγω. Και μετά αρρώστησε. Πέθαινε», είπε, και αναστέναξε με βαθιά θλίψη, σαν να σκεφτόταν κάτι για πρώτη φορά μετά από πολύ καιρό, κάτι δυσάρεστο.

«Οπότε έκανα το σωστό. Έμεινα κοντά της. Και μετά πέθανε, κι ένιωθα απαίσια. Ήταν μια γυναίκα που δεν ήθελε να είναι μαζί μου, μου το είχε πει, και το αγνόησα. Πέρασε τη ζωή της με κάποιον που δεν αγαπούσε. Και πέθανε. Και ένα κομμάτι του εαυτού μου ήταν ανακουφισμένο που είχε ξεφύγει από αυτή τη σχέση, κι αυτό με έκανε να αισθάνομαι ακόμα πιο απαίσια, τόσο απαίσια που δεν μπορούσα να το αντέξω».

Ο πατέρας μου κάθισε για λίγο σιωπηλός στην καρέκλα του. Η σερβιτόρα έφερε το φαγητό μας, κι αυτός μαςούλησε λίγη σαλάτα.

«Οι περισσότεροι άνθρωποι σου λένε πώς αισθάνονται. Άλλοι το λένε ευθέως, άλλοι το λένε με τις πράξεις τους. Εσύ πρέπει να ακούς. Δεν ξέρω τι θα γίνει με τη φιλενάδα σου. Νομίζω ότι είναι καλό κορίτσι, ελπίζω νά έρθουν τα πράγματα όπως τα θες. Αλλά κάνε μου μια χάρη: Άκου προσεκτικά. Και μην αγνοείς αυτά που ακούς».

Μετά από αυτό το γεύμα δεν ξαναμιλήσαμε ποτέ γι' αυτή τη γυναίκα.

Λίγους μήνες αργότερα άρχισα να γράφω αυτό εδώ το βιβλίο. Κάθισα με συγγενείς και φίλους και διασταυρώσαμε όλες τις ιστορίες, τα πράγματα που είπαμε, ό,τι είχε συμβεί σε εμένα και τον μπαμπά μου, και τα μαζέψαμε όλα μαζί εδώ μέσα. Καθώς κόντευα να τελειώσω, το Δεκέμβριο του 2009, και ενώ ψάχνιζα στο σούπερ μάρκετ, ο μπαμπάς μου με πήρε τηλέφωνο.

«Επ, τι γίνεται;» τον ρώτησα.

«Ξέρω ποιο θα είναι το τελευταίο σου κεφάλαιο», μου είπε.

Και μου εξήγησε ότι ήθελε εκείνη η ιστορία να είναι η τε-

λευταία του βιβλίου. Του είπα ότι ήταν μια πολύ σημαντική ιστορία και ένα πολύ καλό μάθημα για μένα, αλλά ότι ήξερα πως είναι ένας πολύ ντροπαλός και μετρημένος άνθρωπος, και ότι η ιστορία αυτή ήταν πάρα πολύ προσωπική. Τον ρώτησα αν ήταν σίγουρος. Λίγες μέρες νωρίτερα, άλλωστε, ο ίδιος άνθρωπος μου είχε πει πως αν τον πλησίαζε κανένας δημοσιογράφος για ερωτήσεις πάνω στο βιβλίο δε θα είχε κανένα πρόβλημα να κατεβάσει την κοντόκανη καραμπίνα και να του την μπουμπουνίσει.

«Ε, απ' ό,τι κατάλαβα αυτό το βιβλίο για μένα είναι», μου εξήγησε. «Είμαι ο πρωταγωνιστής, απλώς είσαι κι εσύ μέσα. Όταν σου είπα την ιστορία αυτή ήσουν σε φάση που υπέφερες. Γι' αυτό θέλω οι άνθρωποι να ξέρουν ότι μπορεί να μην είμαι ο πιο θερμός άνθρωπος στο γαμημένο το σύμπαν, αλλά σ' αγαπάω. Εκείνη την ιστορία δεν τη λέω ποτέ επειδή δεν υπάρχει λόγος. Σε σένα την είπα γιατί σ' αγαπάω και είσαι καλό παιδί».

«Ευχαριστ...»

«Μην ξεχνάμε, βέβαια, ότι έχεις μεγάλη γλώσσα, και δεν είσαι και το πιο όμορφο πλάσμα του κόσμου, αλλά σ' αγαπάω και θέλω ο κόσμος να το ξέρει, και να ξέρουν ότι στο τέλος τέλος κάνω πράγματα για την οικογένειά μου που δε θα τα έκανα για κανέναν άλλον».

Μια εβδομάδα μετά τελείωσα το βιβλίο. Είχε αρχίσει να ξημερώνει, οπότε βγήκα από το δωμάτιό μου και πήγα στο σαλόνι. Εκεί, φυσικά, καθόταν ο μπαμπάς μου και έτρωγε τα δημητριακά του, διαβάζοντας και την απαραίτητη εφημερίδα.

«Τελείωσα!» είπα. «Τελείωσα το βιβλίο!»

«Δεν μπορώ να διανοηθώ ότι κάποιος θα εκτυπώσει αυτά που έγραψες εσύ», είπε.

«Ξέρω. Απίθανο, ε;»

«Ποτέ στη ζωή σου δε δημοσίευσε τίποτα απολύτως. Ούτε

μια γαμημένη λέξη που έχεις γράψει δεν έχει δημοσιευτεί πουθενά», είπε, επιμένοντας ότι δεν το πίστευε (ο μπαμπάς μου, παρεμπιπτόντως, δεν αναγνωρίζει τη συγγραφή στο Ίντερνετ ως «έκδοση»). «Ούτε ένα πράγμα! Ούτε μισό! Και τώρα θα έχεις βιβλίο στα βιβλιοπωλεία; Γαμώ την τρέλα μου, είναι απίστευτο. Ποιος να το φαντ...»

«ΕΝΤΑΞΕΙ, ΤΟ ΚΑΤΑΛΑΒΑΜΕ», φώναξα. «Δεν έχω εκδώσει ποτέ τίποτα, είμαι ο πιο κωλόφαρδος άνθρωπος του κόσμου, δε μου αξίζει τίποτα».

«Α, γιε μου, συγγνώμη, μαλακία, δεν ήθελα να σου πρήξω τ' αρχίδια. Απλά πώς να σ' το πω. Είναι απίστευτο». Μου έκανε νόημα να κάτσω στον καναπέ δίπλα του. «Συγχαρητήρια, είμαι περήφανος για σένα. Φάε μερικά δημητριακά».

Μου έδωσε ένα μπουλ και τις σελίδες των αθλητικών απ' την εφημερίδα. Κάτσαμε για λίγο στην ησυχία του πρωινού.

«Αλλά, ρε πούστη μου, δεν μπορώ να το πιστέψω», είπε, κοιτώντας με πάνω από την εφημερίδα του, και κουνώντας το κεφάλι του με δυσπιστία. «Θα σου δώσουν λεφτά γι' αυτό το πράγμα. Απίστευτο».

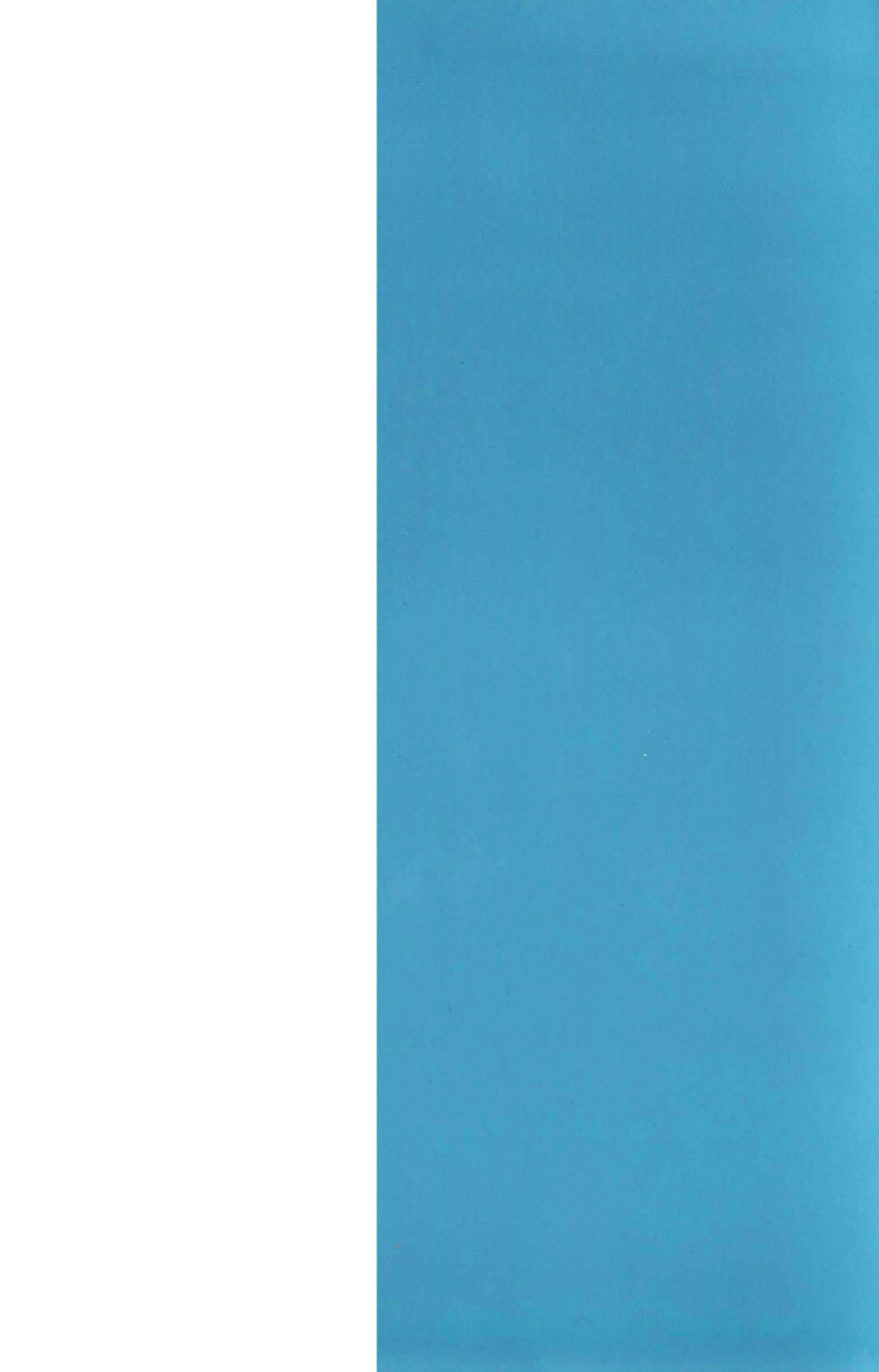
Ευχαριστίες

Το καλύτερο μέρος της συγγραφής αυτού του βιβλίου ήταν οι συζητήσεις με τη μαμά μου, τα αδέρφια μου και, φυσικά, με τον μπαμπά μου, κατά τις οποίες θυμόμασταν όλες αυτές τις ιστορίες και τις ατάκες. Χωρίς αυτούς δε θα μπορούσα να θυμηθώ τις λεπτομέρειες που ελπίζω ότι θα κάνουν το βιβλίο αυτό πιο ευχάριστο, και θα σκιαγραφήσουν ρεαλιστικά το πώς είναι στ' αλήθεια ο μπαμπάς μου. Νταν, Έβαν, Χοσέ, μαμά και μπαμπά, σας ευχαριστώ.

Νομίζω ότι κάθε φορά που γράφεις για τη ζωή σου έχεις μια ανασφάλεια ως προς το αν θα είναι αρκετά ενδιαφέρονσα για τους άλλους. Μερικοί φίλοι και συνάδελφοι με βοήθησαν σ' αυτό το κομμάτι. Ευχαριστώ τους: Αμάντα Σβάιτσερ, Κόρι Τζόουνς, Ρόμπερτ Τσαφίνο, Πάτρικ Σούμακερ, Λίντσεϊ Γκόλντμπεργκ, Μπράιαν Ουόρνερ, Νταν Φιν, Ράιαν Ουόλτερ, Τζορτζ Κόλινς, Άντριου Φράιερ, Κέιτι Ντελόντ, Κέιτ Χάμιλ και Μπερντ Λίβελ.

Νιώθω πολύ τυχερός που μου δόθηκε η ευκαιρία να γράψω αυτό το βιβλίο. Όπως μου είπε ο μπαμπάς μου όταν το τελείωσα: «Ελπίζω να ενδιαφερθεί κανείς να το διαβάσει. Για σένα, όχι για μένα. Εγώ χέστηκα».

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ JUSTIN HALPERN
ΜΠΑΜΠΑΚΙΕΣ
ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΤΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
StarPrint ☼
ΧΙΟΥ 18, ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΣ, ΤΗΛ. 210 558 4341-2
ΤΟΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 2010
ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
«Π ΕΚΔΟΤΙΚΗ»,
ΚΑΤΕΧΑΚΗ 61Α, ΑΘΗΝΑ 115 25
ΤΗΛ. 210 330 7003, FAX: 210 691 2023

**Η ιστορία ενός γιού και του πολυαγαπημένου
μπαμπά του, ο οποίος θα μπορούσε να ήταν ο
δικός σου μπαμπάς αν σταματούσε πότε-πότε τις
Μπαμπακίες... που όμως εύχεσαι ως την τελευταία
σελίδα να μην τις κόψει ποτέ.**

Ο Justin Halpern είναι ένας διαφορετικός χρήστης του Twitter! Αφού τον παράτησε η φίλη του μετά από μια μακροχρόνια σχέση, βρέθηκε να μένει στο πατρικό του μαζί με τον 73χρονο πατέρα του, Sam. Ο Sam Halpern δε μασούσε ποτέ τα λόγια του, και όταν ο Justin μετακόμισε στο σπίτι του, άρχισε να «ποστάρει» στο Twitter τις «μπαμπακίες» του πατέρα του!

Μέσα σε ελάχιστο χρονικό διάστημα, η σελίδα του στο Twitter συγκέντρωσε εκατοντάδες χιλιάδες αναγνώστες. Σήμερα, πάνω από 1.700.000 άνθρωποι ακολουθούν τους φιλοσοφικούς συλλογισμούς του κου Halpern μέσω του Twitter. Οι *Μπαμπακίες* είναι ένα ξεκαρδιστικό βιβλίο, ένα ρεαλιστικό πορτρέτο της σχέσης πατέρα-γιού ιδωμένο από τη ματιά ενός πολύ ταλαντούχου συγγραφέα, στην παράδοση των David Sedaris και Jerry Seinfeld.

ISBN 978-960-6680-96-0

9 789606 680960